

**PRVA BANKA CRNE GORE A.D.
PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE**

Pojedinačni finansijski iskazi za 2024. godinu
i
Izvještaj nezavisnog revizora

pozitiviti®

Izdato od / Prepared by:

DFK SPIN REVIZIJA DOO PODGORICA

Independent member firm of **DFK**
INTERNATIONAL

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 6
<u>Pojedinačni finansijski iskazi</u>	
Izjava o odgovornosti rukovodstva	8
Pojedinačni bilans uspjeha	9
Pojedinačni bilans stanja	10
Pojedinačni iskaz o promjenama na kapitalu	11
Pojedinačni iskaz o novčanim tokovima	12
Pojedinačni iskaz o ukupnom ostalom rezultatu	13
Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze	14 - 139
Izvještaj menadžmenta	140 - 173
 Izvještaj menadžmenta	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Prve banke Crne Gore a.d. Podgorica – osnovana 1901. godine

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih pojedinačnih finansijskih iskaza Prve banke Crne Gore a.d. Podgorica - osnovana 1901. godine, (u daljem tekstu: "Banka"), koji obuhvataju pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembar 2024. godine i pojedinačni bilans uspjeha, pojedinačni iskaz o ukupnom ostalom rezultatu, pojedinačni iskaz o promjenama na kapitalu i pojedinačni iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz pojedinačne finansijske iskaze koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi pojedinačni finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim aspektima, nekonsolidovanu finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2024. godine, kao i nekonsolidovane rezultate njenog poslovanja i nekonsolidovane tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 001/17), propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori i Međunarodnim standardima revizije (MSR). Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku našeg izvještaja Odgovornosti revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih iskaza. Mi smo nezavisni u odnosu na Banku u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe ("IESBA Kodeks") i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju pojedinačnih finansijskih iskaza.

Materijalno značajna neizvjesnost koja se odnosi na stalnost poslovanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 2.6. uz pojedinačne finansijske iskaze, Banka je sastavila priložene pojedinačne finansijske iskaze u skladu sa načelom stalnosti poslovanja koje podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti. Banka je za godinu koja se završava 31. decembra 2024. godine iskazala negativan rezultat u iznosu od EUR 160 hiljada i ukupan kumulirani gubitak u iznosu od EUR 33.110 hiljada. Banka je dužna da obim i strukturu svog poslovanja i rizičnih plasmana uskladi sa pokazateljima poslovanja propisanim Zakonom o kreditnim institucijama i relevantnim odlukama Centralne banke Crne Gore donijetim na osnovu navedenog Zakona. Na dan 31. decembar 2024. godine Banka nije usaglasila sve pokazatelje poslovanja sa propisanim vrijednostima. Prema obračunu Banke, ukupni regulatorni kapital Banke na dan 31. decembar 2024. godine iznosi EUR 25.263 hiljade, a koeficijenti adekvatnosti ukupnog kapitala 13,37% (propisani limit 15,73%), ukupnog osnovnog kapitala 10,94% (propisani limit 12,76%) i redovnog kapitala 10,94% (propisani limit 10,54%). Banka ima visok nivo kredita u statusu neizmirenja obaveza (eng. NPL) u iznosu EUR 29.689 hiljada ili 16,39%, i isti je pokriven ispravkama vrijednosti 47,86%, a regulatornim rezervama 96,43%. Banka je ostvarila pozitivne tokove gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od EUR 21.198 hiljada kao i pozitivne ukupne tokove gotovine u iznosu od EUR 11.431 hiljada.

Banka ima manje izraženu koncentraciju depozita u odnosu na prethodni period. iako nema konkretnu informaciju kakva je namjera deponenata po pitanju depozita, Banka ne očekuje značajnije odlive depozita. Sa stanjem na dan 31.12.2024. godine Banka je napravila scenario odliva EUR 15 miliona depozita, od čega EUR 5 miliona oročenih depozita pravnih i fizičkih lica i EUR 10 miliona a vista depozita

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Akcionarima Prve banke Crne Gore a.d. Podgorica – osnovana 1901. godine (Nastavak)

Materijalno značajna neizvjesnost koja se odnosi na stalnost poslovanja (Nastavak)

pravnih i fizičkih lica i scenario pokazuju da bi nakon ovih odliva pokazatelj dnevne likvidnosti iznosio 1,76 što je značajno iznad propisanog minimuma koji iznosi 0,90.

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 2.6. uz pojedinačne finansijske iskaze, jedan od strateških ciljeva Banke je prodaja stečene aktive sa svrhom smanjenja uticaja ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva na kapital Banke, kao i obezbjeđenja dodatnih likvidnih sredstava za nove profitabilne plasmane, a koja su do sada bila zamrznuta u stečenim nekretninama. Planom smanjenja stečene aktive Banka je projektovala da u 2025. godini smanji iznos stečenih nekretnina za EUR 4.141 hiljada, od čega stečenih nepokretnosti iz osnova faktoring aranžmana EUR 780 hiljada. Na 31.12.2024. godine knjigovodstvena vrijednost stečene aktive iznosi EUR 25.085 hiljada. U odnosu na godinu dana ranije iznos stečene aktive je veći za EUR 2.595 hiljada (31. decembra 2023. stečena aktiva je iznosila EUR 22.252 hiljade). Shodno navedenom, može postojati neizvjesnost ukoliko Banka u dovoljnoj mjeri ne realizuje stečenu imovinu i sredstva obezbjeđenja u skladu sa Planom smanjenja stečene aktive Banke. U okviru navedene Napomene opisane su aktivnosti sprovedene od strane rukovodstva sa ciljem poboljšanja finansijske pozicije Banke i sposobnosti da nastavi poslovanje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.

Naše mišljenje nije modificirano po gore navedenim pitanjima.

Skretanje pažnje

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

Kao što je navedeno u Napomeni 30. uz pojedinačne finansijske iskaze, u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je u obavezi da:

- održava izloženost prema pravnom licu ili grupi pravnih lica u iznosu manjem od 25% vrijednosti kapitala. Na dan 31. decembar 2024. godine, ukupna izloženost prema grupi povezanih lica iznosila je 25,70%.

Na dan 31. decembar 2024. godine protiv Banke se vodi više sudskih sporova (Napomena 29 uz pojedinačne finansijske iskaze) od strane fizičkih i pravnih lica u ukupnom procijenjenom iznosu od EUR 3.478 hiljada. U pojedinačnim finansijskim iskazima na dan 31. decembar 2024. godine, Banka je na osnovu procjene ishoda sporova advokatske kancelarije i pravne službe izvršila rezervisanje za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova u iznosu od EUR 57 hiljada (Napomena 24 uz pojedinačne finansijske iskaze), dok za ostale tužbe rukovodstvo Banke smatra da ne bi mogle imati značajne negativne ishode za Banku, odnosno da Banka neće biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po navedenom osnovu u narednim periodima.

Naše mišljenje nije modificirano po navedenim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Akcionarima Prve banke Crne Gore a.d., Podgorica – osnovana 1901. godine (Nastavak)

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom rasuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji pojedinačnih finansijskih iskaza za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije pojedinačnih finansijskih iskaza u cjelini i formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne izražavamo zasebno mišljenje o ovim pitanjima.

KLJUČNO REVIZIJSKO PITANJE	PRIMIENJENE PROCEDURE REVIZIJE
Adekvatnost obezvrjeđenja plasmana po kreditima i vanbilansnih izloženosti <i>Napomene 3.8.7, 5.1, 7, 15.2, 27 uz pojedinačne finansijske iskaze</i>	
Odmjeravanje troškova obezvrjeđenja vrijednosti kredita i rezervisanja za vanbilansne izloženosti smatra se ključnim revizijskim pitanjem jer određivanje pretpostavki za očekivane kreditne gubitke zahtijeva značajan nivo profesionalnog rasuđivanja od strane rukovodstva Banke. Potraživanja po kreditima i plasmanima dužnika su na dan 31. decembar 2024. godine iznosila 201.082 hiljade (31. decembar 2023. godine: EUR 190.557 hiljada), dok je ispravka vrijednosti ovih potraživanja iznosila EUR 24.394 hiljade (31. decembar 2023. godine: EUR 19.344 hiljada). Ova rezervisanja za gubitke predstavljaju najbolju procjenu rukovodstva Banke u pogledu očekivanih gubitaka za kreditni portfolio na datum bilansa stanja. Ključne oblasti rasuđivanja uključuju tumačenje zahtjeva za obračun obezvrjeđenja u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 9 "Finansijski instrumenti", što se odražava na model očekivanih kreditnih gubitaka Banke, identifikaciju izloženosti kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika (za koje se očekivani kreditni gubitak računa tokom cijelog životnog vijeka finansijskog instrumenta), parametre i pretpostavke koje se koriste u modelu očekivanih kreditnih gubitaka, kao što je finansijsko stanje druge ugovorne strane i očekivani budući novčani tokovi, kao i procjene i pretpostavke očekivanih ishoda u scenarijima pri obračunu obezvrjeđenja za individualno procijenjene plasmane. Mogući ishodi zasnivaju se na diskontovanim novčanim tokovima efektivnom kamatnom stopom za individualno procijenjene plasmane. Za procjenu se koriste relevantni podaci, kao što su indikatori obezvrjeđenja, vjerovatnoće ostvarenja relevantnih scenarija za očekivane buduće novčane tokove i projekcije samih novčanih tokova, uključujući i realizaciju sredstava obezbjeđenja. Rukovodstvo Banke je objelodanilo dodatne informacije u sledećim napomenama uz pojedinačne finansijske iskaze: 3.8.7, 5.1, 7, 15.2. i 27. Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja poslovanja bankarskog sektora, ispitali smo troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za vanbilansne izloženosti, i procijenili primijenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizijskog pitanja. Naše revizorske procedure su obuhvatile sljedeće postupke:	Naše revizorske procedure su obuhvatile sljedeće postupke: ▪ Procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka (ECL) za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove dužnika; ▪ Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji uključuju pretpostavke korišćene u modelima očekivanog kreditnog gubitka koji su primijenjeni u rasporedu u nivoe kreditnog kvaliteta. Testiranje pretpostavki koje se primjenjuju da bi se utvrdila dvanaestomjesečna i višegodišnja vjerovatnoća neispunjavanja obaveza (PD i mPD) i utvrđivanje ovih vjerovatnoća, uključujući i provjeru primjene forward looking komponente. Provjera metode primijenjene za dobijanje vjerovatnoće gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja (LGD); ▪ Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza, na selektovanom uzorku individualno procijenjenih plasmana, koji potvrđuju korišćene pretpostavke za troškove obezvrjeđenja kredita i rezervisanja za vanbilansne izloženosti, uključujući provjeru primijenjenog CCF, vrjednovanje sredstava obezbjeđenja, korišćene hair-cut-ove i očekivane periode naplate i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita; ▪ Procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke; ▪ Procjena adekvatnosti određenih odluka rukovodstva Banke u poređenju sa određenim makro prognozama primijenjenim u modelima očekivanog kreditnog gubitka; i ▪ Procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u pojedinačnim finansijskim iskazima. Na bazi sprovedenih revizijskih procedura, nismo identifikovali značajne nalaze u odnosu na adekvatnost obezvrjeđenja kreditnih plasmana, kao i rezervisanja za vanbilansne izloženosti, na dan 31. decembar 2024. godine.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Akcionarima Prve banke Crne Gore a.d. Podgorica – osnovana 1901. godine (Nastavak)

Ostale informacije sadržane u godišnjem Izvještaju menadžmenta Banke

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju godišnji Izvještaj menadžmenta (koji ne uključuje pojedinačne finansijske iskaze i Izvještaj revizora o njima) za godinu koja se završava na dan 31. decembar 2024. godine. Naše mišljenje o pojedinačnim finansijskim iskazima se ne odnosi na ostale informacije i ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se pruža uvjeravanje o njima.

U vezi sa našom revizijom pojedinačnih finansijskih iskaza, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i pritom razmotrimo da li postoji materijalno značajna nedosljednost između njih i pojedinačnih finansijskih iskaza ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U vezi sa godišnjim Izvještajem menadžmenta, sprovedi smo postupke u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Ti postupci uključuju provjeru da li je godišnji Izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa važećim odredbama Zakona o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021).

Samo na osnovu rada koji smo obavili tokom revizije pojedinačnih finansijskih iskaza, po našem mišljenju:

- informacije objelodanjene u godišnjem Izvještaju menadžmenta, za period od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine, su po svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa pojedinačnim finansijskim iskazima Banke za 2024. godinu; i
- godišnji Izvještaj menadžmenta za period od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine je sastavljen u skladu sa odredbama Zakona računovodstvu.

Pored toga, ako na osnovu rada koji smo obavili, zaključimo da postoji materijalno značajno pogrešno iskazivanje ostalih informacija od nas se zahtijeva da tu činjenicu saopštimo u izvještaju. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izvještaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za pojedinačne finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih pojedinačnih finansijskih iskaza u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu pojedinačnih finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju pojedinačnih finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Banke.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Akcionarima Prve banke Crne Gore a.d., Podgorica – osnovana 1901. godine (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da pojedinačni finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji i Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajan pogrešan iskaz, ako takav iskaz postoji. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ukoliko se može u razumnoj mjeri očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih pojedinačnih finansijskih iskaza.

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji i Međunarodnim standardima revizije, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u pojedinačnim finansijskim iskazima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike, i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaoblazanje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Banke.
- Vršimo procjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i da li, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u našem izvještaju revizora skrenemo pažnju na odgovarajuća objelodanjivanja u pojedinačnim finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo ocjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja pojedinačnih finansijskih iskaza, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li su u pojedinačnim finansijskim iskazima prikazane osnovne poslovne promjene i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (Nastavak)

Akcionarima Prve banke Crne Gore a.d. Podgorica – osnovana 1901. godine (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih iskaza (Nastavak)

Mi saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje smo identifikovali tokom naše revizije.

Takođe, mi dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i, gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji pojedinačnih finansijskih iskaza za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što se razumno može očekivati da bi negativne posljedice saopštenja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj Izvještaj nezavisnog revizora je Miloš Mitrić.

Podgorica, 30. april 2025. godine

The image shows the signatures and names of three authorized reviewers, along with a circular blue stamp of the firm. The stamp contains the text: "DUGOSTROJNA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI", "DFK SPIN revizija", and "PODGORICA".

Miloš Mitrić
Ovlašćeni revizor

Anastasija Boljević
Ovlašćeni revizor

Aleksandra Radojević
Ovlašćeni revizor

PRVA BANKA CRNE GORE – OSNOVANA 1901.GODINE AD PODGORICA
FINANSIJSKI ISKAZI I NAPOMENE
ZA PERIOD 1.1.2024 — 31.12.
2024.

IZJAVA O ODGOVORNOSTI RUKOVODSTVA

Rukovodstvo Banke potvrđuje svoju odgovornost za pripremu finansijskih izvještaja Prva banka Crne Gore AD, Podgorica – osnovana 1901. godine na dan 31. decembar 2024. godine, kao i pratećih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama i propisima donijetim na osnovu ovog Zakona, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kako bi se dao istinit i pravilan prikaz sredstava i obaveza Prva banka Crne Gore AD, Podgorica – osnovana 1901. godine na dan 31. decembar 2024. godine, kao i finansijskog rezultata za period 01.01.-31.12.2024. godine.

Rukovodstvo potvrđuje dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika, kao i da su računovodstvene procjene izrađene u skladu s načelima opreznosti i dobrog finansijskog upravljanja. Takođe, potvrđuje da su finansijski izvještaji pripremljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

U Podgorici, 29.04. 2025. godine

mr Milan Perović
Predsjednik Upravnog odbora

Danijela Perović
Član Upravnog odbora

mr Nataša Martinović
Izvršni direktor

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

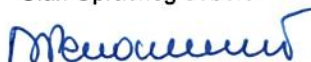
POZICIJA	Napomene	U hiljadama eura	
		01.01- 31.12.2024.	Za period 01.01- 31.12.2023.
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 6a	12,318	10,408
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	3.1, 6a	237	986
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1, 6b	(2,877)	(2,981)
NETO PRIHODI OD KAMATA		9,678	8,413
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 8a	8,250	7,218
Rashodi naknada i provizija	3.2, 8b	(5,923)	(4,734)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		2,327	2,484
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		699	77
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja		-	-
Neto gubici/dobici od kursnih razlika		331	359
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	15.3	1,057	403
Ostali prihodi	12	3,725	1,950
Troškovi zaposlenih	3.12, 9	(4,212)	(3,731)
Troškovi amortizacije	3.9, 21, 22	(1,953)	(1,831)
Opšti i administrativni troškovi	10	(4,071)	(3,874)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.8, 7a	(7,352)	(1,236)
Troškovi rezervisanja	7b	(50)	-
Ostali rashodi	11	(254)	(2,940)
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA		(76)	74
Porez na dobit	3.6, 13a	(84)	2
NETO PROFIT/GUBITAK		(160)	76

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD. Podgorica – osnovana 1901. godine,
Dana 29.04.2025. godine

mr Milan Perović
Predsjednik Upravnog odbora

Danijela Perović
Član Upravnog odbora

mr Nataša Martinović
Izvršni direktor

POJEDINAČNI BILANS STANJA
 Na dan 31. decembar 2024. godine

U hiljadama eura

SREDSTVA	Napomene	31.12.2024.	31.12.2023.
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.7, 14	93,991	82,585
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		228,193	216,671
Kredit i potraživanja od banaka	3.8, 15.1	10,677	6,662
Kredit i potraživanja od klijenata	3.8, 15.2	176,688	171,213
Hartije od vrijednosti	15.4	38,197	25,472
Ostala finansijska sredstva	15.3	2,631	13,324
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		60	96
Hartije od vrijednosti	3.8, 16.1	60	96
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	3.8, 17	0	19
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	18.	11,542	11,523
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.5, 3.9, 19	2,502	3,293
Nematerijalna sredstva	3.10, 20	313	336
Tekuća poreska sredstva		1	1
Odložena poreska sredstva	13.c	83	80
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja			
Ostala sredstva	3.11, 21	27,178	24,179
UKUPNA SREDSTVA		363,863	338,783
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		317,138	292,605
Depoziti banaka i centralnih banaka		0	37
Depoziti klijenata	22.1	315,316	290,457
Kredit klijenata koji nijesu banke	22.2	1,822	2,111
Rezerve	24	166	111
Ostale obaveze	25	4,240	4,833
Subordinisani dug	23	7,922	7,926
UKUPNE OBAVEZE		329,466	305,475
KAPITAL			
Akcijski kapital	26	56,728	55,428
Akumulirani gubitak		(32,950)	(33,019)
Dobit/gubitak tekuće godine		(160)	76
Ostale rezerve		10,780	10,823
UKUPAN KAPITAL		34,398	33,308
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		363,863	338,783
VANBILANSNA EVIDENCIJA	27	395,422	386,326

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD. Podgorica – osnovana 1901. godine,
dana 29.04.2025. godine:
 mr Milan Perović
 Predsjednik Upravnog odbora

 Danijela Perović
 Član Upravnog odbora

 mr Nataša Martinović
 Izvršni direktor

POJEDINAČNI ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembar 2024. godine

	Akcijski kapital	Rezerve	Neraspoređena dobit/(gubitak)	UKUPNO
Stanje, 1. januar 2023. godine	55,428	7,513	-32,914	30,027
Dobit/gubitak tekućeg perioda	-	-	76	76
Efekti svođenja na fer vrijednost HOV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	3,310	-	3,310
Ostalo	-	-	-105	-105
Stanje, 31. decembar 2023. godine	55,428	10,823	-32,943	33,308
Stanje 1. januar 2024. Godine	55,428	10,823	-32,943	33,308
Emisija akcija	1,300			1,300
Dobit tekućeg perioda	-	-	-160	-160
Efekti svođenja na fer vrijednost HOV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-43	-	-43
Ostalo	-	-	-7	-7
Stanje, 31. decembar 2024. godine	56,728	10,780	-33,110	34,398

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD. Podgorica – osnovana 1901. godine,
dana 29.04.2025. godine:

mr Milan Perović
Predsjednik Upravnog odbora

Danijela Perović
Član Upravnog odbora

mr Nataša Martinović
Izvršni direktor

POJEDINAČNI ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

	U hiljadama eura godina koja se završava	
	31.12.2024.	31.12.2023.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	12,095	6,699
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(2,174)	(2,375)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	8,332	7,207
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(5,923)	(4,734)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(9,603)	(8,161)
Povećanje kredita i ostale aktive	(8,985)	(117)
Prilivi/(odlivi) po osnovu depozita i ostalih obaveza	24,307	2,289
Plaćeni porezi	(766)	(472)
Ostali prilivi	3,915	(858)
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti	21,198	(522)
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina/prodaja nekretnina i opreme	876	(152)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(378)	(310)
Državni zapisi i ostale hartije od vrijednosti	(11,607)	(5,007)
Neto (odlivi)/prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(11,109)	(5,469)
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava	(289)	(145)
Emisija običnih akcija	1,300	
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti finansiranja	11,011	(145)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	331	359
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	11.431	(5,777)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	82,567	88,344
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	93,998	82,567

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Podpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD. Podgorica – osnovana 1901. godine,
 dana 29.04.2025. godine:

mr Milan Perović
 Predsjednik Upravnog odbora

Danijela Perović
 Član Upravnog odbora

mr Nataša Martinović
 Izvršni direktor

POJEDINAČNI ISKAZ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

	U hiljadama eura godina koja se završava	
	31.12.2024.	31.12.2023.
Neto profit/gubitak	(160)	76
Ukupni ostali rezultat		
Efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	(43)	2,980
Porez na prihod po osnovu stavki ukupnog ostalog rezultata		330
Ukupan ostali rezultat na tekuću godinu	(43)	3,310
UKUPAN OSTALI REZULTAT	(203)	3,386

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD. Podgorica – osnovana 1901. godine,
dana 29.04.2025. godine:

mr Milan Perović
Predsjednik Upravnog odbora

Danijela Perović
Član Upravnog odbora

mr Nataša Martinović
Izvršni direktor

**Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine**

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Prva banka Crne Gore AD. Podgorica - osnovana 1901. godine (u daljem tekstu "Banka") je osnovana 1901. godine, a 2002. godine je registrovana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici. Tokom 2002. godine, nakon usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima, izvršen je upis u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici – registarski broj 4-0000732/54.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 02/3-2/2-01.

U skladu sa Zakonom o bankama i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove i finansijskim derivatima;
- kastodi poslove;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Banka ima sjedište u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala (14) i šaltera (16) u Podgorici, Danilovgradu, Nikšiću, Kotoru, Cetinju, Budvi, Tivtu, Baru, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Pljevljima, Rožajama i Beranama.

Banka je na dan 31.12.2024. imala 100% vlasništvo u sledećim zavisnim društvima: Mikrofinansijska institucija Montenegro Investment Credit doo Podgorica, First Assset Management doo Podgorica, First Real Estate Management 1 doo Podgorica, First Real Estate Management 2 doo Podgorica.

Na dan 31. decembar 2024. godine Banka je imala 230 zaposlena radnika i 7 radnika koja su angažovani po ugovoru o djelu.

Bankom upravljaju akcionari. Organi upravljanja Bankom, kao kreditnom institucijom su: Skupština akcionara, Nadzorni odbor i Upravni odbor.

**Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine**

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE (Nastavak)

Nadzorni odbor Banke na dan 31.12.2024.godine bio je u sastavu:

dr Dragan Bogojević, predsjednik (Rješenje CBCG br. 03-8606-2/2021 od 20.12.2021. g.)
Vesna Bogdanović, zamjenik predsjednika (Rješenje CBCG br. 03-4201-5/2024 od 07.06.2024. g.)
James Thornley, član(Rješenje CBCG br. 03-8608-2/2021 od 20.12.2021. g.)
Miro Vračar, član(Rješenje CBCG br. 03-1654-5/2024 od 04.03.2024.g.)
Milena Ostojić, član (Rješenje CBCG br. 03-1011-5/2024 od 25.12.2024.g.)

Upravni odbor Banke na dan 31.12.2024.godine bio je u sastavu:

Mr Milan Perović, Predsjednik Upravnog odbora - rukovodi poslovnim područjem Prodaja i treasury (Rješenje CBCG br. 03-2496-4/2024 od 27.03.2024. g.)
Danijela Perović, član - rukovodi poslovnim područjem Finansije, rizici, nekvalitetni plasmani i upravljanje imovinom (Rješenje CBCG br. 03-909-4/2024 od 05.12.2024.g.)
Edin Čeranić, član - rukovodi poslovnim područjem Operacije, razvoj, ljudski resursi, marketing i komunikacije(Rješenje CBCG br. 03-171-2/2024 od 02.02.2024. g.)

Revizorski odbor Banke na dan 31.12.2024. godine bio je u sastavu:

Uroš Ivović, predsjednik
Vesna Bogdanović, član
Ilinka Petrović, član

Kreditni odbor Banke na dan 31.12.2024..godine bio je u sastavu:

Radomir Rudanović, predsjednik
Dušan Ratković, član
Jelena Četković, član
Andreja Novaković, član
Goran Đukanović, član

Na dan 31.12.2024.godine, Službenik zadužen za praćenje usklađenosti poslovanja bio je Željko Čorić.

Na dan 31.12.2024.godine, Glavni interni revizor bila je Žana Kasalica.

Na dan 31.12.2024. godine, Ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma bio je Goran Vukotić, a Zamjenik Ovlašćenog lica bio je Nenad Jevrić

Kontrolne funkcije na dan 31.decembar.2024.godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Žana Kasalica	Funkcija interne revizije
Daniela Golubović	Funkcija kontrole rizika
Željko Čorić	Funkcija praćenja usklađenosti

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE (Nastavak)

Ključne funkcije, pored kontrolnih funkcija, na dan 31. decembar 2024. godine su :

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Anuška Vujović	Direktor Sektora za poslovanje sa korporativnim klijentima / nosilac ključne funkcije kreditiranja
Aleksandar Đukanović	Direktor Sektora Treasury / nosilac ključne funkcije Treasury
Snežana Burić	Direktor Sektora za pružanje platnih usluga / nosilac ključne funkcije platnog prometa
Goran Vukotić	Ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma / nosilac ključne funkcije sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza

Banka sastavlja pojedinačne finansijske iskaze (u daljem tekstu: finansijski iskazi) u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list CG“ br.072/19, br 082/20, br.008/21), propisima donijetim na osnovu ovog Zakona i Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu MRS/MSFI).

Banka primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja od datuma koji je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) odredio kao dan početka njihove primjene, ukoliko Centralna banka za određeni MRS/MSFI ne odredi drugi datum kao dan početka njegove primjene.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji Banke za 2024. godinu sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), izdatim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Banka je dužna da vodi poslovne knjige, sastavlja knjigovodstvene isprave, vrednuje imovinu i obaveze i sastavlja i objavljuje finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama ("Službeni list Crne Gore", br. 72/19, 82/20 8/21), propisima donijetim na osnovu ovog zakona i Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu: MRS/MSFI). Banka je dužna da primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja od datuma koji je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) odredio kao dan početka njihove primjene, ukoliko Centralna banka za određeni MRS/MSFI ne odredi drugi datum kao dan početka njegove primjene.

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 128/20).

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

2.2 Pravila procjenjivanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sledeće pozicije, koje se vrednuju po fer vrijednosti:

- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha
- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat
- finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

2.3. Funkcionalna i izveštajna valuta

Finansijski iskazi Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na iskazane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od navedenih procjena. Procjene i pretpostavke se kontinuirano razmatraju, a kada korekcije postanu neophodne, iskazuju se u bilansu uspjeha za periode u kojima su postale poznate.

U Napomeni 4 su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke.

2.5. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nijesu ranije usvojeni

- MRS 21 Efekti promjena deviznih kurseva: Nedostatak razmjernosti (Dopune) Izmjene su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune preciziraju kako entitet treba da procijeni da li je valuta razmjernost i kako treba da odredi spot kurs kada zamjena nije moguća. Smatra se da je valuta zamjenljiva u drugu valutu kada je entitet u mogućnosti da dobije drugu valutu u administrativno razumnom vremenskom okviru, putem tržišta ili mehanizma razmjene u kojem bi transakcija razmjene stvorila izvršna prava i obaveze. Ako valuta nije zamjenljiva u drugu valutu, od entiteta se traži da procijeni spot kurs na dan vrednovanja. Cilj entiteta u procjeni spot kursa je da odrazi kurs po kojem bi se odvijala uredna transakcija razmjene na datum vrednovanja između učesnika na tržištu pod preovlađujućim ekonomskim uslovima. Izmjenama se napominje da entitet može da koristi dostupni kurs bez prilagođavanja ili druge tehnike procjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

2.5. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nijesu ranije usvojeni (nastavak)

- MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja – Klasifikacija i odmjeravanje finansijskih instrumenata (Dopune) Izmjene su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2026. Rano usvajanje izmjena je dozvoljeno u dijelu klasifikacije finansijske imovine i povezanih objelodanjivanja, sa mogućnošću da se druge izmjene primijene kasnije. Izmjene i dopune pojašnjavaju da se prestanak priznavanja finansijske obaveze vrši na „datum poravnjanja“, kada je obaveza otplaćena, otkazana, istekla ili na drugi način ispunjava uslove za prestanak priznavanja. Uvodi se opcija izbora računovodstvene politike za prestanak priznavanja obaveza izmirenih putem elektronskih platnih sistema prije datuma poravnjanja, pod određenim uslovima. Takođe, pružaju se smjernice za procjenu ugovornih karakteristika novčanih tokova finansijskih sredstava sa karakteristikama vezanim za životnu sredinu, društvo i upravljanje (ESG) ili drugim sličnim potencijalnim karakteristikama. Pored toga, pojašnjava se tretman imovine bez prava regresa i ugovorno povezanih instrumenata i zahtijevaju dodatna objelodanjivanja u skladu sa MSFI 7 za finansijska sredstva i obaveze sa referencama na potencijalne događaje (uključujući one vezane za ESG) i vlasničke instrumente klasifikovane po fer vrijednosti kroz ostali rezultat. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke
- • MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja – Ugovori koji se odnose na električnu energiju zavisnu od prirode (Dopune) Izmjene su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2026. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene uključuju pojašnjenje primjene zahtjeva za „sopstvenu upotrebu“, omogućavanje računovodstva hedžinga ako se ugovori u okviru ovih izmjena koriste kao instrumenti zaštite, i uvode nove zahtjeve za objelodanjivanje kako bi se investitorima omogućilo da razumiju uticaj ovih ugovora na finansijske performanse i novčane tokove. Pojašnjenja u vezi sa zahtjevima za 'sopstvenu upotrebu' moraju se primjenjivati retrospektivno, ali uputstva koja dozvoljavaju računovodstvo hedžinga moraju se primijeniti prospektivno na nove odnose hedžinga koji su uspostavljeni na ili nakon datuma početne primjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- • MSFI 18 Presentacija i objelodanjivanje u finansijskim izvještajima MSFI 18 uvodi nove zahtjeve za prezentaciju u bilansu uspjeha. Zahtijeva od entiteta da klasifikuje sve prihode i rashode u okviru svog bilansa uspjeha u jednu od pet kategorija: operativni, investiranje, finansiranje, porezi na dobit i grupa za otuđenje. Ove kategorije su dopunjene zahtjevima za predstavljanje međuzbirova i zbirova za „poslovni dobitak ili gubitak“, „dobitak ili gubitak prije rezultata iz finansiranja i poreza na dobit“ i „dobitak ili gubitak“. Takođe zahtijeva objelodanjivanje mjerila uspješnosti definisanih od strane rukovodstva i uključuje nove zahtjeve za agregiranje i raščlanjivanje finansijskih informacija na osnovu identifikovanih „uloga“ primarnih finansijskih izvještaja i napomena. Pored toga, postoje posledične izmjene i dopune drugih računovodstvenih standarda. MSFI 18 je na snazi za periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2027. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Retrospektivna primjena je potrebna kako u godišnjim tako i u periodičnim finansijskim izvještajima. U budućim izvještajnim periodima rukovodstvo će analizirati zahtjeve ovog novoizdatog standarda i procijeniti njegov uticaj.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

2.5. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nijesu ranije usvojeni (nastavak)

- MSFI 19 Zavisna lica bez javne odgovornosti: objelodanjivanja MSFI 19 dozvoljava zavisnim licima bez javne odgovornosti da koriste smanjene zahtjeve za objelodanjivanjem ako njihova matična kompanija (bilo krajnja ili posredna) priprema javno dostupne konsolidovane finansijske izvještaje u skladu sa MSFI računovodstvenim standardima. Ova zavisna lica i dalje moraju da primjenjuju zahtjeve priznavanja, odmjeravanja i prezentacije u drugim MSFI. Osim ako nije drugačije navedeno, kvalifikovani entiteti koji odluče da primijene MSFI 19 neće morati da primjenjuju zahtjeve za objelodanjivanje u drugim MSFI. MSFI 19 je na snazi za periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2027. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- Godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11 Godišnji proces poboljšanja IASB-a bavi se neurgentnim, ali neophodnim pojašnjenjima i izmjenama MSFI. U julu 2024. godine, IASB je izdao godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11. Entiteti će primijeniti te izmjene za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2026. Godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11, uključuju izmjene i dopune MSFI 1, MSFI 7, MSFI 9, MSFI 10 i MRS 7. Ove izmjene imaju za cilj da razjasne formulacije, isprave manje neželjene posledice, previde ili sukobe između zahtjeva u standardima. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28 - Investicije u pridružene entitete i zajednička ulaganja: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posledica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

2.6. Načelo stalnosti poslovanja

Na dan 31. decembar 2024. godine Banka je ostvarila negativan rezultat u iznosu od EUR 160 hiljada, a kumulirani gubitak u iznosu od EUR 33,310 hiljada.

Banka je dužna da obim i strukturu svog poslovanja i rizičnih plasmana uskladi sa pokazateljima poslovanja propisanim Zakonom o kreditnim institucijama i relevantnim odlukama Centralne banke Crne Gore donijetim na osnovu navedenog Zakona. U skladu sa Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (O. br. 0101-4288-3/2024 od 31. maja 2024. godine), kreditne institucije su dužne da počevši od 31.12.2024. godine vrše obračun redovnog osnovnog kapitala u skladu sa ovom Odlukom, kojom je izmjenjena definicija ostalih rezervi koje su sastavni dio redovnog osnovnog kapitala, kao i odbitne stavke koje se odnose na potrebne rezerve. Odlukom je definisano da banke mogu negativne efekte primjene ove odluke, utvrđene na dan obračuna redovnog osnovnog kapitala, isključiti u iznosu od 70% počev od 31.12.2024. godine; 35% počev od 30.06.2025. godine; 0% počev od 31.12.2025. godine.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

Prema obračunu Banke, ukupni regulatorni kapital Banke na dan 31. decembar 2024. godine iznosi EUR 25,263 hiljade, a koeficijenti adekvatnosti ukupnog kapitala 13.37 % (propisani limit 15.73%), ukupnog osnovnog kapitala 10.94 % (propisani limit 12.76%) i redovnog osnovnog kapitala 10.94 % (propisani limit 10,54%). Na dan 31. decembar 2024. godine Banka je usaglasila koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala propisanim vrijednostima, dok su koeficijenti adekvatnosti ukupnog regulatornog kapitala i osnovnog kapitala bili ispod minimalnog ukupnog zahtjeva za kapitalom.

Nadalje, Banka ima nivo kredita u statusu NPL-a EUR 29,689 hiljada ili 16.39% i isti je pokriven ispravnima vrijednosti 47.86 %, a regulatornim rezervama 96.43%. Banka je preduzela i dalje preduzima aktivnosti u cilju smanjenja NPL-a: značajno efikasnije upravlja portfolijom kvalitetnih kredita kako bi se onemogućilo njihovo migriranje u portfolio NPL, minimizira trajanje procesa oporavka NPL, povećava stope oporavka, smanjuje iznos NPL s ciljem redukcije njegovog negativnog uticaja na održivost profitabilnosti, likvidnosti i kvaliteta bilansnih pozicija, smanjenja opterećenja NPL-om regulatornog i internog zahtjeva za kapitalom, kao i smanjenja opterećenja NPL-om koeficijenata adekvatnosti kapitala, a primjenom opcija sprovođenja strategije za NPL koje su propisane odlukom regulatora. Nakon 31.12.2023. godine kada je NPL dostigao vrijednost od EUR 39,241 hiljada došlo je do povećanja NPL-a tako da je na 31.01.2024. godine iznosio EUR 48,868 hiljada. Značajan rast NPL na početku 2024. godine je uzrokovan migracijom velikih kreditnih izloženosti pravnih lica iz klasifikacionih kategorija "A" i "B" u status SNO zbog primjene novog brojača dana kašnjenja - status neispunjenja obaveza, propisanog od strane regulatora. Takodje, određeni kreditni dužnici su zbog nedovoljno kvalitetnih finansijskih iskaza reklasifikovani iz statusa dobre aktive u status NPL, a što je dodatno uticalo na pogoršanje kvaliteta kreditnog portfolija i za posledicu imalo uvećanje NPL Od marta 2024. godine su preduzete intenzivne aktivnosti rješavanja NPL-a i sprječavanje migriranja novih plasmana u NPL status, posebno kod dužnika sa velikom izloženošću, što je uzrokovalo trend značajnog smanjenja NPL-a, tako da je na 30.06.2024. godine iznos NPL bio EUR 41.017 hilj, a učešće NPL u bruto kreditima 24,81 %. Upravni odbor Banke je na sjednici od 07.08.2024. godine usvojio akcioni plan rješavanja NPL, sa opisom aktivnosti, nosiocima i rokovima realizacije, a koji akcentira proceduralno i organizaciono strukturiranje mjera i aktivnosti u cilju nastavka daljeg smanjenja NPL-a i značajnije redukcije njegovog negativnog uticaja na kapitalnu adekvatnost, profitabilnost i likvidnost Banke. Kontinuirani trend smanjenja NPL-a generisao je ukupni iznos NPL na 31.12.2024. godine od EUR 29,689 hiljada, sa njegovim učešćem u bruto kreditima od 16.39%. U odnosu na 31.12.2023. godine NPL je smanjen u iznosu od EUR 9,552 hiljada, dok je učešće NPL u bruto kreditima manje za 7 p.p.

Jedan od strateških ciljeva Banke je prodaja stečene aktive sa svrhom smanjenja uticaja ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva na kapital Banke, kao i obezbjeđenja dodatnih likvidnih sredstava za nove profitabilne plasmane, a koja su do sada bila zamrznuta u stečenim nekretninama. Banka je u prvom kvartalu 2024. godine odlukom Upravnog odbora usvojila Plan smanjenja stečene aktive koji je inovirala 21.08.2024. godine i obuhvatila projekciju smanjenja stečene aktive do 31.12.2024. godine. Odlukom Upravnog odbora iz decembra 2024. godine usvojen je Plan koji obuhvata projektovano smanjenje stečene aktive za period do kraja 2027. godine, koji je zasnovan na intenzivnijim aktivnostima smanjenja stečenih nepokretnosti u kraćem vremenskom periodu, dominantno prodajom imovine koja je lako utržiiva, tj. urbanizovane imovine ili nepokretnosti koje su spremne za prodaju. Za dio stečene aktive strateško opredjeljenje je njena prethodna valorizacija, koja se primjenjuje na tri segmenta stečenih nekretnina, i to: urbanizovano zemljište, gdje se valorizacija postiže kroz obezbjeđenje urbanističko tehničkih uslova, izradu idejnih rješenja do nivoa spremnog za saglasnost opštine i nadležnog ministarstva; neurbanizovano zemljište, koje se valorizuje kroz zahtjeve za turizam T3 i privremene objekte za glamping turizam; stambeni i poslovni objekti koji se valorizuju kroz sanaciju, sredjivanje i adaptaciju. U posljednjem kvartalu 2024. godine Banka je pokrenula niz aktivnosti za obezbjeđenje urbanističko tehničkih uslova za sva

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

zemljišta (parcele) za koja smatra da su atraktivna i brzo utržiiva. Krajem decembra 2024. godine sporazumom i kroz izvršni postupak prenešeno je pravo svojine na hipotekovanim nekretninama na Banku, a po osnovu izmirenja ili djelimičnog izmirenja potraživanja prema odredjenim dužnicima iz faktoring aranžmana, što je generisalo povećanje stečene aktive Banke za cca EUR 2,7 miliona.

Planom smanjenja stečene aktive Banka je projektovala da u 2025. godini smanji iznos stečenih nekretnina za EUR 4.141 hiljada, od čega stečenih nepokretnosti iz osnova faktoring aranžmana EUR 780 hiljada. Na 31.12. 2024. godine knjigovodstvena vrijednost stečene aktive iznosi EUR 25,085 hiljada. U odnosu na godinu dana ranije iznos stečene aktive je veći za EUR 2,595 hiljada (31.decembra 2023. stečena aktiva je iznosila EUR 22,252 hiljade). Ulaganja Banke u nepokretnosti i osnovna sredstva na 31.12.2024. godine iznose EUR 24,151 hiljade. Savjet CBCG je 05.03.2024. godine donio Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o minimalnim standardima za ulaganja kreditnih institucija u nepokretnosti i osnovna sredstva, sa primjenom od 30.06.2024. godine, a kojom je propisano da je kreditna institucija dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi 100% vrijednosti nepokretnosti ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od dvije godine, kao i da ukoliko ponovo stekne nepokretnost koju je prethodno otudjila, za potrebe obračuna ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, kao datum sticanja te nepokretnosti smatraće se datum prvog sticanja nepokretnosti prije otudjenja.

U decembru 2024. godine Upravni odbor Banke je usvojio Strategiju naplate ustupljenih potraživanja od prijemnika i plan naplate ustupljenih potraživanja za period 2025-2027. godine, kojom je planirano smanjenje potraživanja iz osnova faktoringa u decembru 2024. godine za EUR 2,704 hiljade, što predstavlja 18% ukupnog potraživanja, u 2025. godini 21%, u 2026. godini 30% i u 2027. godini 31% ukupnog potraživanja iz osnova faktoringa na dan izrade strategije. Banka je pristupila naplati potraživanja inteziviranjem već pokrenutih postupaka i pokretanjem novih postupaka prinudne naplate, na svim novčanim sredstvima i aktivacijom svih sredstava obezbjeđenja kako protiv glavnog dužnika, tako i protiv jemaca i hipotekarnih dužnika, prodajom hipotekovanih nepokretnosti i sticanjem i planirani iznos naplate za decembar 2024. godine u potpunosti realizovala do 31.12.2024. godine, čime je potraživanje prema faktoring društvima svela na EUR 10,517 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2024. godine. Navedeno potraživanje je obezvrijedjeno kroz ispravku vrijednosti u iznosu od EUR 8,361 hiljadu.

Banka je tokom jula 2024. godine izvršila povećanje kapitala i pribavila Rješenje o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija od Komisije za tržište kapitala kojim je utvrđena uspješnost XIX emisije akcija u obimu 1.300.185,04 €, odnosno 10.172 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 €, što čini 65 % odobrenog obima i u septembru 2024. godine odobrenjem Centralne banke Crne Gore izvršila rasporedjivanje instrumenata kapitala kao instrumenta regulatornog kapitala.

Banka ima manje izraženu koncentraciju depozita u odnosu na prethodni period. Iako nema konkretnu informaciju kakva je namjera deponenata po pitanju depozita, Banka ne očekuje značajnije odlive depozita. Sa stanjem na dan 31.12.2024. godine Banka je napravila scenario odliva EUR 15 miliona depozita, od čega EUR 5 miliona oročenih depozita pravnih i fizičkih lica i EUR 10 miliona a vista depozita pravnih i fizičkih lica i scenario pokazuju da bi nakon ovih odliva pokazatelj dnevne likvidnosti iznosio 1,76 što je značajni iznad propisanog minimuma koji iznosi 0,90.

U decembru 2024. godine Banka je dodatno obezvrijedila NPL potraživanja: faktoring, individualno i kolektivno ocijenjena kreditna potraživanja i do kraja decembra sprovedla potrebne aktivnosti na umanjenju negativnih efekata dodatne ispravke vrijednosti na rezultat i kapital.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

Realizacija smanjenja potraživanja po faktoringu generisala je pozitivne efekte od cca EUR 2.214 hiljada. Prodaja hipotekovanih nepokretnosti NPL dužnika, prodaja stečene aktive, smanjenje NPL potraživanja, više ostvareni prihodi od kamata i naknada u posljednjem kvartalu 2024. godine, kao i prethodno formiran pozitivan rezultat za prvih 11 meseci od EUR 2.834 hiljade, generisali su pozitivne efekte na rezultat, dok je dodatno obezvređenje NPL potraživanja kroz ispravku vrijednosti od EUR 190 hiljada u konačnom generisalo ostvarenje negativnog rezultata za 12 mjeseci 2024. godine od 160 hilj EUR. Na kraju decembra 2024. godine ispravke vrijednosti potraživanja su veće za EUR 5,067 hiljada u odnosu na 31.12.2023. godine, dok su veće za EUR 6,193 hiljada u odnosu na ukupno formirane zaključno sa novembrom 2024. godine.

Banka je u 2025. godini nastavila da sprovodi intenzivnu realizaciju započetih aktivnosti koje nijesu realizovane do 31.12.2024. kao i novo planiranih, a čiji su efekti detaljnije iskazani u segmentu Dogadjaji nakon datuma izvještavanja (Napomena 32.).

U martu 2025. godine Banka je usvojila Strateški plan poslovanja za period 2025-2029 kojim je za 2025. godinu, kroz značajno smanjenje NPL, prodaju stečene imovine, umanjenje faktoring potraživanja i rast poslovanja projektovala uvećanu profitabilnost i posljedično jačanje kapitala. Planirano je da se do 31.05.2025. ostvari neto rezultat od cca EUR 4,5 miliona i angažuje eksterni revizor u cilju priznavanja rezultata poslovanja za taj period, kako bi uz saglasnost Centralne banke Crne Gore ovaj iznos mogao biti uključen u osnovni kapital Banke, čime bi Banka na 30.06.2025. godine bila iznad regulatorno propisanog minimuma adekvatnosti redovnog osnovnog, osnovnog i ukupnog kapitala. Strateškim planom je projektovano dalje povećanje profitabilnosti i jačanje kapitala Banke u narednim godinama planskog perioda.

Saglasno navedenom, finansijski izvještaji Banke će biti sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koje podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u budućnosti.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (Nastavak)

Saglasno navedenom, finansijski izvještaji Banke će biti sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koje podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u budućnosti.

2.7 Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Banka je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa povjericima i dužnicima Banke na dan 31.12.2024. godine.

2.8. Uporedni podaci

Uporedni podaci u ovim finansijskim izvještajima predstavljaju podatke iz finansijskih iskaza za 31.12.2023. godine.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Računovodstvene politike i procjene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procjenama primijenjenim u sastavljanju godišnjih finansijskih izvještaja Banke za 31.12.2024. godine.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Od datuma raskida ugovora o kreditu, Banka na potraživanja ne obračunava redovnu, već zakonsku zateznu kamatu. Visinu stope zatezne kamate utvrđuje CBCG u skladu sa Zakonom o visini kamatne stope.

Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane („POCI“ instrumenti i finansijska sredstva koja su naknadno obezvrijeđena) se obračunavaju primjenom efektivne kamatne stope na neto osnovicu (amortizovanu vrijednost). U slučaju „POCI“ instrumenata koristi se nova efektivna kamatna stopa prilagođena za kreditni rizik („Credit-adjusted effective interest rate“), dok se za finansijska sredstva koja su naknadno obezvrijeđena koristi inicijalna efektivna kamatna stopa utvrđena prilikom inicijalnog priznavanja.

Efekat umanjenja prihoda od kamata na obezvrijeđena finansijska sredstva, jednak je povećanju ispravke vrijednosti za kamatna potraživanja na obezvrijeđena finansijska sredstva, odnosno sredstva svrstana u Stage 3.

Obračun potraživanja za kamate se ne obustavlja i uvećava bruto vrijednost nakon datuma default-a. Istovremeno se i neto vrijednost samog plasmana uvećava za prihode od kamata obračunatih primjenom efektivne kamatne stope na neto osnovicu. Razlika između uvećavanja bruto izloženosti i povećanja neto izloženosti predstavlja povećavane lifetime očekivanih gubitaka tj. ispravke vrijednosti.

Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita se priznaju u bilansu uspjeha kao kamatni prihodi po principu razgraničenja na period trajanja finansijskog instrumenta.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.2 Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi po osnovu naknada i provizija priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju takođe naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama posredničkih i drugih usluga Banke.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamata uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena. Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Banka obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena.

3.3. Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namijenjenih trgovanju uključujući i sve realizovane i nerealizovane promjene fer vrijednosti.

3.4. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici od kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.5. Lizing

U skladu sa MSFI 16 Ugovor o lizingu, definiše se kao ugovor kojim se ustupa pravo kontrole nad korišćenjem određene imovine tokom datog perioda u zamjenu za naknadu. Kontrola postoji ukoliko korisnik lizinga ima pravo da ostvaruje sve ekonomske koristi upotrebom identifikovanog sredstva i pravo da upravlja upotrebom tog sredstva.

3.5.1.1. Banka kao zakupac

Banka priznaje obavezu po osnovu zakupa i imovinu s pravom korišćenja tokom trajanja zakupa za sve zakupe, uz određene izuzetke - zakupi imovine „male vrijednosti“ i kratkoročni zakupi. Kao kratkoročni zakupi definisani su oni zakupi koji na datum početka zakupa imaju rok od 12 mjeseci ili manje, bez mogućnosti kupovine osnovnog sredstva. Zakupi imovine čija je vrijednost na datum početka zakupa manja ili jednaka EUR 5 hiljada, definišu se kao zakupi „male vrijednosti“, i priznaju se kao trošak zakupa za vrijeme trajanja ugovora o zakupu.

3.5.1.2. Imovina s pravom korišćenja

Na datum početka zakupa, Banka vrši odmjeravanje imovine s pravom korišćenja po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za eventualnu akumuliranu amortizaciju i eventualne akumulirane gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti i prilagođenoj za svako ponovno vrednovanje obaveza po osnovu zakupa. Nabavna vrijednost imovine s pravom korišćenja obuhvata: iznos incijalno mjerene obaveze po osnovu zakupa, prilagođen za bilo koja plaćanja izvršena na dan ili prije prvog dana trajanja zakupa, umanjen za eventualne primljene podsticaje u vezi sa zakupom i bilo koje početne direktne troškove koje ima zakupac, i procjenu troškova koji treba da nastanu iz zakupa na kraju roka zakupa. Nakon datuma početka, Banka mjeri imovinu s pravom korišćenja koristeći metod troška i priznaje amortizaciju imovine s pravom korišćenja linearnom metodom tokom perioda zakupa, i (odvojeno) kamatu na obaveze po osnovu zakupa.

Kod amortizacije imovine sa pravom korišćenja primjenjuju se zahtjevi u pogledu amortizacije iz IAS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema.

IAS 36 Umanjenje vrijednosti imovine primjenjuje se da bi utvrdili da li je došlo do umanjenja vrijednosti imovine imovine sa pravom korišćenja.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.5. Lizing (Nastavak)

3.5.1. Politika u primjeni od 01.01.2020. godine (Nastavak)

3.5.1.3. Obaveze po osnovu zakupa

Na datum početka ugovora, Banka mjeri obavezu po osnovu zakupa po neto sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nisu plaćene na taj datum. Zakupnine se sastoje od fiksnih plaćanja, varijabilnih plaćanja zakupnine koja zavise od indeksa ili stopa, iznosa za koje se očekuje da će biti plaćeni u okviru garancija rezidualne vrijednosti, plaćanja za zakup u opcionom periodu produženja, ako postoji razumna vjerovatnoća da će se opcija iskoristiti, i isplate koje zahtijeva zakupac za prijevremeni raskid zakupa, ako ugovor o zakupu ostavlja mogućnosti raskida.

Naknadno (nakon datuma početka ugovora o zakupu), Banka mjeri obavezu po osnovu zakupa na način što se vrši:

- povećanje knjigovodstvene vrijednosti, po osnovu promjena kamate na obavezu po osnovu zakupa;
- smanjenje knjigovodstvene vrijednosti po osnovu izvršenih isplata zakupnina; i
- ponovno odmjeravanje knjigovodstvene vrijednosti, kako bi se odrazile sve ponovne procjene ili promjene ugovora o zakupu.

3.5.1.4. Banka kao zakupodavac

Svi zakupi gdje se Banka javlja u ulozi zakupodavca su klasifikovani kao operativni zakupi, jer se ne prenose suštinski svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom nad sredstvima koja su predmet zakupa. Primljena plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se u bilansu uspjeha kao prihod, na proporcionalnoj osnovi, tokom perioda trajanja zakupa. Banka priznaje sve troškove koji se dese u periodu trajanja zakupa kao trošak u bilansu uspjeha. Direktni troškovi nastali pri sklapanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti zakupljenog sredstva i priznaju tokom trajanja zakupa po istoj osnovi kao prihod od zakupa.

3.6. Porezi i doprinosi

3.6.1. Porez na dobit

3.6.1.1. Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”. br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13, 055/16, 146/21, 152/22, 028/23, 125/23). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.6. Porezi i doprinosi (Nastavak)

3.6.1. Porez na dobit (Nastavak)

3.6.1.2. Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.6.2. Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva u blagajni (EUR i devizna), novčana sredstva u trezoru (EUR i devizna), sredstva kod Centralne banke Crne Gore, uključujući i obaveznu rezervu kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospeljećem do tri mjeseca.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u bilansu stanja.

3.8. Finansijski instrumenti

3.8.1. Priznavanje

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se inicijalno priznaju u Bilansu stanja Banke na datum trgovine, odnosno na datum kada Banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovoreni uslovi instrumenta. Ovo uključuje "regularan način trgovine" tj. kupovinu ili prodaju finansijskih sredstava za koje se zahtijeva isporuka u određenom vremenu, definisanom regulativno ili na bazi konvencija na relevantom tržištu. Redovan način kupovine ili prodaje finansijskog sredstva se priznaje, odnosno prestaje sa priznavanjem na datum kupovine/prodaje ili na datum izvršenja.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.2. Klasifikacija

Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine.

Banka finansijska sredstva klasifikuje u sljedeće tri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanom trošku (AC),
- Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali rezultat (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVTPL)

Finansijske obaveze, osim obaveza po kreditima i finansijskih garancija, mjere se po amortizovanom trošku ili po FVPL kada se drže radi trgovanja i derivativnih instrumenata ili se primjenjuje određivanje fer vrijednost.

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze

3.8.3.1. *Plasmani banaka, krediti i avansi dati kupcima, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku*

Banka je u skladu sa MSFI 9 finansijska sredstva koja kao cilj držanja imaju prikupljanje novčanih tokova, koji ispunjavaju SPPI kriterijume, klasifikovala kao sredstva koja se odmeravaju po amortizovanoj vrijednosti. U ovu kategoriju uključena su sledeća finansijska sredstva:

- Krediti i potraživanja od banaka (uključujući sredstva kod banaka, kamate i naknade);
- Krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
- Izdate garancije;
- Date kreditne obligacije (odobreni a neiskorišćeni krediti);
- Avali i akcepti mjenica;
- Ostala jemstva;
- Izloženosti kod finansijskih institucija i centralne banke;
- Hartije od vrijednosti sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospeljem za koje Banka ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do dospelja.

Dobit ili gubitak od finansijske imovine mjeren po amortizacionom trošku priznaje se u bilansu uspjeha Banke kada se finansijska imovina prestaje priznavati, kada se reklasifikuje u skladu sa MSFI 9, kroz proces amortizacije ili kako bi se priznao dobit ili gubitak od umanjenja.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)

3.8.3.2. Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj.

Poslovni model banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocjenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova)
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja "najgoreg slučaja" ili "stresnog slučaja" u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke. Banka ne mijenja klasifikaciju preostalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

3.8.3.3. SPPI test

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI test.

'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta).

Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je period za koji kamatna stopa određena i valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina.

Nasuprot tome, ugovorni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje ne dovode do ugovorenih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVPL.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)

3.8.3.4. *Finansijski instrumenti koji se vrednuju po FVOCI*

Banka je u skladu sa MSFI 9 finansijska sredstva koja kao cilj držanja imaju prikupljanje novčanih tokova koji ispunjavaju SPPI kriterijume i prodaju klasifikovala kao sredstva koja se odmjeravaju kroz ostali ukupni rezultat. U ovu kategoriju uključena su sledeća finansijska sredstva:

- Hartije od vrijednosti koje se drže u cilju prikupljanja ugovorenih novčanih tokova koji nastaju na osnovu ugovorenih uslova na određeni datum i predstavljaju plaćanje glavnice i kamate na glavicu, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbeđenjem likvidnosti ili izmjena u kamatnim stopama ili cijeni kapitala
- Hartije od vrijednosti koje se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbeđenjem likvidnosti ili usled promjene cijena na tržištu HOV.

Nerealizovana dobit ili gubitak od ove kategorije finansijske imovine priznaje se kroz ostali ukupni rezultat, osim za dobitke i gubitke od umanjenja vrijednosti, sve dok se finansijsko sredstvo ne prestane priznavati ili nije predmet reklasifikacije.

Kada se finansijsko sredstvo prestane priznavati ukupna dobit ili gubitak prethodno priznat u drugoj sveobuhvatnoj dobiti se iz kapitala reklasifikuje u dobit ili gubitak.

Banka ne priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke od finansijskih instrumenata kapitala koji se mjere kroz ostali ukupni rezultat.

Banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke od dužničkih finansijskih instrumenata koji se mjere kroz ostali ukupni rezultat.

Rezervacija za umanjenje vrijednosti knjiži se na teret bilansa uspjeha, a priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Banka mjeri rezervacije za umanjenje vrijednosti za finansijski instrument u iznosu koji je jednak trajanju očekivanih kreditnih gubitaka ako se kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno povećao od početnog priznavanja.

Ako se na izvještajni datum kreditni rizik na finansijski instrument nije značajno povećao od početnog priznavanja, Banka priznaje gubitak za taj finansijski instrument u iznosu jednakom 12-mjesečnim očekivanim kreditnim gubicima.

Obračunata Kamata na finansijski instrument priznaje se u bilansu uspjeha.

Ovi instrumenti u velikoj mjeri obuhvataju imovinu koja je ranije bila klasifikovana kao finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju po MRS 39.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze (Nastavak)

3.8.3.5. *Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha*

Ova kategorija uključuje dvije podkategorije finansijskih sredstava: ona koja se drže radi trgovanja i ona koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska sredstva se klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja ako su prvenstveno pribavljena radi prodaje u kratkom roku radi ostvarivanja dobitaka iz kratkoročnih promjena cijena istih.

Navedena sredstva se evidentiraju po fer vrijednosti u bilansu stanja.

Svi realizovani ili nerealizovani dobici i gubici po osnovu promjena tržišne vrijednosti ove kategorije finansijskih sredstava, odnosno svođenja na fer vrijednost priznaju se u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

3.8.3.6 *Finansijske garancije, akreditivi i neiskorištene obaveze po kreditima*

Banka izdaje finansijske garancije, akreditive i kreditne obaveze.

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izvještajima (u okviru rezervisanja) po fer vrijednosti, pri čemu je primljena premija. Poslije inicijalnog priznavanja, obaveza Banke po svakoj garanciji se mjeri kao veće od početnog priznatog iznosa umanjenog za kumulativnu amortizaciju priznate u bilansu uspjeha i - prema MRS 39 - najbolja procjena troškova potrebnih za izmirenje bilo koje finansijske obaveze koji proizilaze iz garancije ili - prema MSFI 9 - ECL rezervisanje. Primljena premija se priznaje u bilansu uspjeha u Neto prihodima od provizija i naknada ravnomjerno tokom životnog vijeka garancije.

Neiskorištene obaveze po kreditima i akreditivima su obaveze po kojima je tokom trajanja obaveze Banka dužna da klijentu obezbijedi kredit sa unaprijed određenim uslovima. Slično ugovorima finansijske garancije u skladu sa MRS 39 rezervisanja se kreiraju ako je u pitanju onerous contracts, ali od 1. januara 2018. godine ovi ugovori su u okviru zahtjeva ECL-a.

3.8.4. Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza

Banka ne reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznanja, osim u izuzetnim okolnostima kada Banka stiče, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada se ne reklasifikuju.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.5. Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza

Finansijsko sredstvo prestaje da se priznaje ukoliko je došlo do isteka ugovornih prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili je Banka prenijela ugovorno pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je zadržala ugovorno pravo da prima gotovinske prilive po osnovu sredstva (originalnog sredstva), ali je u tom slučaju preuzela i ugovornu obavezu da izvrši isplatu primljenegotovine po osnovu tog sredstva jednom ili više krajnjih primalaca i to: u punom iznosu, bez materijalno značajnog odlaganja isplate krajnjem primaocu, pri čemu je ugovorom o prenosu Banci zabranjeno da prodaje ili zalaže originalno sredstvo, osim kao obezbjeđenje krajnjim primaocima za obavezu da im plaća tokove gotovine i Banka je ili u značajnoj mjeri izvršila prenos svih rizika i koristi od vlasništva nad sredstvom ili nije ni prenijela ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni. Takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.8.6. Modifikacija finansijskih sredstava

U nekim okolnostima ponovo ugovaranje ili modifikacija ugovornih tokova gotovine finansijskog sredstva mogu da dovedu do prestanka priznavanja postojećeg finansijskog sredstva u skladu sa ovim standardom. Kada modifikacija finansijskog sredstva rezultira u prestanku priznavanja postojećeg finansijskog sredstva i naknadnog priznavanja modificiranog finansijskog sredstva modificirano sredstvo se smatra "novim" finansijskim sredstvom za svrhe ovog standarda.

U ovakvim situacijama Banka vrši kvantitativnu i kvalitativnu procjenu i ocjenjuje da li postoji značajna razlika između novčanih tokova originalnog finansijskog sredstva i novčanih tokova modificiranog ili zamijenjenog finansijskog sredstva. Ukoliko postoji značajna razlika u novčanim tokovima, ugovorna prava od originalnog finansijskog sredstva se smatraju isteklim i treba priznati novo sredstvo izdato pod novim uslovima. Shodno tome, datum modifikacije će se tretirati kao datum početnog priznavanja tog finansijskog sredstva prilikom primjene zahtjeva za umanjenje vrijednosti na modificirano finansijsko sredstvo.

Modifikacije koje prouzrokuju prestanak priznavanja starog finansijskog sredstva i inicijalno priznavanje novog, a koje su bile motivisane padom u kreditnoj sposobnosti i otplatnom kapacitetu, vode inicijalnom priznavanju finansijskih sredstava koje standard definiše kao „POCI” tj. sredstva koja su obezvredjena u momentu inicijalnog priznavanja. Oni u momentu inicijalnog priznavanja neće imati obezvredjenje ali je potrebno uključiti očekivane kreditne gubitke tokom vijeka trajanja u obračun efektivne kamatne stope. Samim tim, Banka uključuje inicijalne očekivane kreditne gubitke u procjenu novčanih tokova, prilikom obračuna kreditno-prilagođene efektivne kamatne stope finansijskog sredstva za koje se smatra da su obezvredjena u momentu inicijalnog priznavanja.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.7. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Banka na mjesečnoj osnovi vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene gubitke primjenjujući procenite definisane Odlukom o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl. list Crne Gore“ br. 127/20, 140/21). Krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podkategorijama B1 i B2 u koje se klasifikuju stavke za koje postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje moraju biti predmet posebne pažnje kreditne institucije jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede poteškoća u pogledu njegove naplate
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podkategorijama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna i
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Iznos rezervacija za procijenjene gubitke za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A je obračunat primjenom procenta od 0,5%. Procijenjeni iznos rezervacija za procijenjene gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% i 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% i 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Obračun ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 se primjenjuje na sve vrste finansijskih instrumenata koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, ili fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat. Sami finansijski instrumenti definisani su u MRS 32, koji ih definiše kao ugovore na osnovu koga nastaje finansijsko sredstvo jednog entiteta i finansijska obaveza ili instrument kapitala drugog entiteta.

Samim tim, finansijska sredstva za potrebe zahtjeva koji se odnose na obračun ispravke vrijednosti su:

- gotovina i
- ugovorno pravo koje podrazumijeva - primanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva od drugog entiteta ili razmjene finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza s drugim entitetom pod uslovima koji su potencijalno povoljni.

Dodatno, u djelokrugu standarda u pogledu zahtjeva za obračunom kreditnih gubitaka su i finansijske garancije, odnosno ugovori koji po definiciji od izdavaoca zahtjevaju specifična plaćanja kojima se nadoknađuje gubitak držaoca nastao usled neizvršenja plaćanja određenog dužnika koje je dospjelo u skladu sa originalnim ili modifikovanim uslovima dužničkog instrumenta.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.7. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (Nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Nastavak)

Model očekivanih kreditnih gubitaka, koji se odnosi na finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrijednosti zahtjeva računovodstveno obuhvaćanje očekivanih kreditnih gubitaka i promjene u navedenim očekivanim kreditnim gubicima na svaki datum izveštavanja (kvartalno) na način da odrazi promjene u kreditnom riziku od početnog priznavanja. Drugim riječima, više nije neophodno da se kreditni događaj desi da bi se priznao kreditni gubitak - obezvređenje.

U slučaju da su ispunjeni kriterijumi, odnosno da je identifikovano značajno povećanje rizika, očekivani gubici za period od 12 mjeseci zamjenjuju se očekivanim gubicima do dospijeca sredstva, odnosno za cio period trajanja instrumenta.

Banka obračunava na svaki datum izveštavanja ispravku vrijednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u Nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u Nivou 1).

Za potrebe obračuna ispravke vrijednosti očekivani dvanaestomjesečni kreditni gubici su dio očekivanih kreditnih gubitaka tokom roka trajanja i predstavljaju manjkove gotovine tokom roka trajanja koji će rezultirati ako se dogodi neizvršenje u roku od 12 mjeseci nakon datuma izveštavanja (ili kraći period, ako je očekivani rok trajanja finansijskog instrumenta kraći od 12 mjeseci), ponderisani vjerovatnoćom nastanka takvog neizvršenja.

U svakom izveštajnom periodu, odnosno u momentu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za potrebe obračuna ispravke vrijednosti, Banka procjenjuje za sve finansijske instrumente pojedinačno (na nivou pojedinačne partije) da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

Kao kriterijume za značajno uvećanje kreditnog rizika Banka definiše materijalno značajno kašnjenje duže od 30 dana, gdje se kao materijalno značajno kašnjenje za pravna lica smatra iznos dospjelih obaveza od EUR 500, a za fizička lica iznos dospjelih obaveza od EUR 100, izmjenu uslova otplate zbog nemogućnosti dužnika da otplati dug prema prvobitno dogovorenim uslovima, kontinuiranu blokadu računa pravnog lica od strane povjerilaca duža od 30 dana u kvartalu za koji se sprovodi obračun ispravke vrijednosti i smrt klijenta (kod fizičkih lica).

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.7. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (Nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Nastavak)

Banka može svrstati finansijsko sredstvo u Nivo 2 i na osnovu sljedećih informacija:

- značajna promjena eksternog kreditnog rejtinga finansijskog instrumenta (značajno povećanje kreditnog rizika za segment izloženosti prema državama i finansijskim institucijama je utvrđen kao pad od 2 rejting kategorije, posmatrano u odnosu na rejting skale renomiranih eksternih rejting agencija (Moody's, Fitch, S&P);
- nepovoljne promjene poslovanja, finansijskih ili ekonomskih uslova, koje bi očekivano mogle uzrokovati znatne promjene sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja, kao što je povećanje nelikvidnosti u privredi ili povećanje stope nezaposlenosti;
- značajna promjena poslovnih rezultata dužnika, (primjeri uključuju pad prihoda ili marži, povećanje operativnih rizika, nedostatak radnog kapitala, smanjenje kvaliteta imovine, pogoršan pokazatelj likvidnosti, upravljačke probleme ili promjene opsega poslovanja ili organizacione strukture na primjer prestanak segmenta poslovanja), koja uzrokuje značajnu promjenu sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja;
- značajno povećanje kreditnog rizika ostalih finansijskih instrumenata istog dužnika;
- značajna nepovoljna promjena u regulatornom, privrednom ili tehnološkom okruženju dužnika, koja uzrokuje znatnu promjenu sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja, kao što je pad potražnje za proizvodima koje dužnik prodaje usled tehnoloških promjena;
- značajne promjene vrijednosti kolaterala koje, uvažavajući prirodu poslovanja dužnika, utiču na vjerovatnoću neispunjavanja obveza;
- informacije o povećanom riziku iz baze korespondencije koje nagovještavaju da će klijent imati probleme u poslovanju,
- druga vrsta informacija koje tokom monitoringa uoči kreditni referent u vezi sa negativnim promjenama u poslovanju klijenta, u odnosu na okolnosti koje su postojale prilikom odobravanja plasmana.

Default, odnosno status neizmirenja obaveza je definisan na način da je konzistentan sa drugim internim procedurama za upravljanje kreditnim rizikom i uključuje sljedeće indikatore: materijalno značajno kašnjenje duže od 90 dana, gdje se kao materijalno značajno kašnjenje za pravna lica smatra iznos dospjelih obaveza od EUR 500, a za fizička lica iznos dospjelih obaveza od EUR 100, brisanje dužnika iz registra privrednih subjekata, stečaj ili likvidaciji iz registra privrednih subjekata i druge informacije koje ukazuju na probleme u poslovanju ili mogu uticati na nemogućnost servisiranja duga.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.7. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (Nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Nastavak)

Banka može izuzetno uzeti u obzir materijalno značajna kašnjenja koja prelaze 30 dana (prethodno definisana) kao neznatno povećanje kreditnog rizika ako:

a. kašnjenje u otplati pojedinačnog duga proizilazi iz tehničkih situacija i to:

- Banka je utvrdila da je status neispunjavanja obaveza rezultat greške u podacima ili u sistemu, što uključuje greške ručnog unosa u standardizovanim postupcima, a isključuje pogrešne odluke o kreditima,
- Banka je utvrdila da je status neispunjavanja obaveza posljedica neizvršenja, neuspjelog ili zakašnjelog izvršenja platne transakcije koju je pokrenuo dužnik ili postoji dokaz da je plaćanje bilo neuspješno zbog greške u sistemu plaćanja,
- kada zbog neadekvatnih i nepotpunih informacija vezanih za transakciju postoji vremenski razmak između trenutka kad je Banka primila plaćanje i trenutka kad je to plaćanje alocirano na odgovarajući račun pa je stoga plaćanje izvršeno prije isteka roka od 30 dana, ali zabilježeno je na računu klijenta nakon isteka roka od 30 dana kašnjenja, i
- na osnovu drugih dostupnih informacija se utvrđuje da kašnjenje više od 30 dana u otplati pojedinačnog duga nije nastalo kao rezultat značajnog povećanja kreditnog rizika (na primjer zbog nepredviđenih okolnosti koje su van kontrole dužnika).

Generalni pristup Banke za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za cio period trajanja finansijskog instrumenta se može prikazati sledećom formulom:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

- ECL - Expected credit loss (očekivani kreditni gubitak)
 EAD - Exposure at default (izloženost u trenutku default-a)
 MPD - Marginal Probability of default (marginalna vjerovatnoća default-a)
 LGD - Loss given default (gubitak u slučaju default-a klijenta)
 DF - EIR based discount factor (diskontni faktor zasnovan na EKS)

Na ovaj način obračunati očekivani kreditni gubici za cio period trajanja finansijskog instrumenta predstavljaju gubitke koje Banka priznaje za potrebe obračuna ispravke vrijednosti u Nivou 2, dok najviše jednogodišnja porcija ovako obračunatih kreditnih gubitaka predstavlja očekivani kreditni gubitak koji se priznaje za finansijske instrumente u nivou 1.

EAD, odnosno izloženost u slučaju statusa default-a predstavlja procjenu knjigovodstvene vrijednosti u skladu sa MSFI 9 u momentu default-a, uzimajući u obzir profil ugovorenih novčanih tokova kao i moguća dodatna povlačenja iz odobrenih linija prije momentu default-a.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.8. Finansijski instrumenti (Nastavak)

3.8.7. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (Nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Nastavak)

Banka u razvoju PD parametara koji se koriste za potrebe obračuna ispravke vrijednosti u skladu sa ovom Metodologijom radi usaglašenosti sa zahtjevima MSFI 9 primjenjuje sledeća prilagođavanja:

- Prilagođavanje u vremenu („Point-in-time“);
- Uzimanje u obzir budućih informacija o makroekonomskim uslovima (forward-looking)

Pristup Banke za izradu višegodišnjih PD-eva su generalno zasnovani na pristupu zasnovanom na tranzicionim matricama i uvažavaju potrebna prilagođavanja u vremenu („Point in time“) i uzimanje u obzir budućih informacija o makroekonomskim uslovima (forward-looking), kako bi se obezbijedila usklađenost sa zahtjevima MSFI 9.

Generalni metodološki pristup sastoji se iz sljedećih koraka:

- A. Procjena istorijskih stopa default-a (DR),
- B. Procjena 12-mjesečnog portfolio PD zasnovanog na tranzicionim matricama,
- C. Razvoj regresionog modela koji odražava uticaj kretanja makroekonomskih varijabli na kretanje default rate-ova,
- D. Procjena stope defaulta za naredne periode na osnovu pouzdanog makroekonomskog modela,
- E. Obračun PIT („Point-in-time“) PD-eva i prilagođavanje TTC migracione matrice u PIT

Parametar Loss given default, odnosno LGD predstavlja procjenu gubitka kod pojedinačnog finansijskog instrumenta, pod pretpostavkom dešavanja default-a odnosno statusa neizmirenja obaveza.

U svojoj procjeni kreditnih gubitaka odmjerenih u skladu sa Metodologijom i MSFI 9, Banka želi da odrazi mogućnost naplate novčanih tokova kako iz redovnih novčanih tokova, ali i kolaterala i drugih sredstava obezbjeđenja, koji su direktno povezani sa finansijskim instrumentom.

U tom smislu, Banka primjenjuje generalno koncept odvojenog LGDsecured i LGDunsecured u zavisnosti od stepena obezbjeđenosti pojedinačnog plasmana.

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom godišnjih stopa sa ciljem da se poslovni prostor i ostala fiksna aktiva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema (Nastavak)

Procijenjeni korisni vijek trajanja nekretnina i opreme u tekućem i prethodnom obračunskom periodu je sljedeći:

Građevinski objekti	2,00%
Računari i prateća oprema	33,33%
Kancelarijski namještaj	15,00%-16,66%
Motorna vozila	15,00%
Bankomati	12,50%
Ostala oprema	15,00%

Ulaganja u sredstva po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala. Nije bilo promjena korisnog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme u odnosu na prethodnu godinu.

3.10. Nematerijalna sredstva

Stečene licence iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Licence imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti eventualne troškove obezvređenja. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode po stopi od 33,33%, 50%, 100%, kako bi se troškovi licenci raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Troškovi računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 3 godine. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 33,33% kako bi se troškovi softvera raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

3.11. Stečena aktiva

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganje kreditnih institucija u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list Crne Gore“ br. 126/20) ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije. Izuzetno, banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa osnovnog kapitala, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos redovnog osnovnog kapitala, kreditna institucija tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije;
- nakon umanjenja redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije izvršenog u skladu sa tačkom 1 ovog stava, nivo regulatornog kapitala i koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala kreditne institucije prelaze zakonom propisani minimum.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, postupku likvidacije nad dužnikom kreditne institucije, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti najmanje u sljedećim procentima:

- 0% ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 30% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 75% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.11. Stečena aktiva (Nastavak)

Rukovodstvo Banke je u toku 2024. godine evidentiralo efekte po osnovu izvršene procjene vrijednosti stečene aktive u neto iznosu od eur 979 hiljada. Obzirom da je procijenjena vrijednost svih stavki stečene aktive veća od prikazane vrijednosti u finansijskim izvještajima Banke i shodno tome Rukovodstvo Banke smatra da ukupna vrijednost stečene aktive sa stanjem na dan 31. decembar 2024. godine nije precijenjena.

3.12. Beneficije zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca, u iznosima koji se obračunavaju primjenom zakonom propisanih stopa. Banka ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih, i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U finansijskim iskazima Banke na dan 31. decembar 2024. godine izvršeno je rezervisanje u skladu sa obračunom od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara ona dan 31. decembar 2024. godine. Pomenute obaveze se vrednuju po sadašnjoj vrijednosti budućih odliva gotovine, uzimajući u obzir buduće povećanje zarada koje se raspodjeljuje na minuli i budući radni staž u skladu sa planom nadoknada. Svi aktuarski dobiti i gubici koji proističu iz promjena pretpostavki i iskustvenih korekcija priznaju se odmah u bilansu uspjeha.

Obračun rezervisanja za otpremnine su u skladu sa ekonomskim načelima i pravilima aktuarske struke, međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS 19) i drugim važećim propisima.

Rizik smrtnosti ugrađen je u tehničke osnove koje su sačinjene na osnovu mortalitetnih tablica (izravnatih vjerovatnoća doživljenja i smrtnosti) na osnovu popisa stanovništva 1980-1982. godine i one su sada u opštoj primjeni u Crnoj Gori u poslovima osiguranja života, penzijskog osiguranja i sl.

Aktuarske pretpostavke sastoje se od:

1. Granice za odlazak u starosnu penziju - Član 17. 197đ i 198a Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju
2. Tablice smrtnosti Crna Gora, 2012. godina
3. Iznos otpremnine pri odlasku u penziju u momentu rezervisanja
4. Diskontna godišnja stopa 4.5% kao adekvatna stopa u skladu sa MRS 19, što predstavlja dugoročnu stopu prinosa na visokokvalitetne dužničke hartije od vrijednosti - obveznice Crne Gore
5. Rast zarada
6. Godišnja fluktuacija zaposlenih - 7%
7. Način priznavanja aktuarskih dobitaka/gubitaka - U cjelini u periodu u kome nastaju
8. Poreski aspekt - Rezervacija za otpremnine pri odlasku u penziju iznad zakonskog maksimuma od EUR 1.500

Ocjena sadašnje vrijednosti otpremnine radi se individualnom ocjenom za svakog zaposlenog radnika uvažavajući kriterijume u navedenim aktuarskim pretpostavkama. Vrijednost očekivanih budućih isplata za otpremnine pri odlasku u penziju urađena je u skladu sa ekonomskim načelima i pravilima aktuarske struke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.13. Transakcije sa povezanim licima

Zakon o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21) u članu 173 i Odluka o poslovanju sa licima povezanim sa kreditnom institucijom („Sl. list Crne Gore“ br. 126/20) definišu poslovanje sa povezanim licima.

Licima povezanim sa kreditnom institucijom, u smislu ovog zakona, smatraju se:

- akcionari kreditne institucije koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili akcijama kreditne institucije sa pravom glasa;
- članovi nadzornog ili upravnog odbora i prokuristi kreditne institucije;
- lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija, ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca, lice odgovorno za poslovanje sa pravnim licima, lice odgovorno za rad sa stanovništvom;
- druga lica koja sa kreditnom institucijom imaju ugovor o radu čije odredbe ukazuju na značajan uticaj tih lica na poslovanje kreditne institucije, odnosno sadrži odredbe kojim se određuje nagrada za rad tih lica po posebnim kriterijumima koji se razlikuju od uslova za lica koja imaju zaključene standardne ugovore o radu, a koja nijesu lica iz tačke 1, 2 i 3 ovog stava;
- pravno lice u kojem kreditna institucija, član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije imaju značajno učešće;
- pravno lice čiji je član organa upravljanja istovremeno i član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije;
- pravno lice čiji član organa upravljanja ima 10% ili više akcija kreditne institucije sa pravom glasa;
- član organa upravljanja društva koje je, direktno ili indirektno, matično ili zavisno društvo kreditne institucije;
- lice koje djeluje za račun lica iz tač. 1 do 7 ovog stava u vezi sa poslovima iz kojih bi nastala ili bi se povećala izloženost kreditne institucije;
- lice koje sa licem iz tač. 1 do 8 ovog stava predstavlja povezano lice;
- član uže porodice fizičkih lica iz tač. 1 do 8 ovog stava.

Članom uže porodice jednog lica smatra se:

- bračni drug ili lice sa kojim to lice živi u zajednici koja je po zakonu izjednačena sa bračnom zajednicom;
- djeca i usvojena djeca tog lica i lica iz tačke 1 ovog stava;
- lice koje nema punu poslovnu sposobnost i koje je je pod starateljstvom tog lica.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE

Rukovodstvo vrši procjene i donosi pretpostavke koje utiču na vrijednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procjene i pretpostavke se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rukovodstvo vrši procjene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procjene će po definiciji, rijetko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procjene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine su prikazane u daljem tekstu.

4.1. Gubici od umanjenja vrijednosti finansijske imovine

Mjerenje umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9 i MRS 39 za sve kategorije finansijske imovine zahtijeva procjenu iznosa i vrijeme budućih novčanih tokova i vrijednosti kolaterala prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti i procjene značajnog povećanja kreditnog rizika. Ove procjene su podstaknute brojnim faktorima, te promjenama koje mogu rezultirati različitim nivoima rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Obračun ECLa Banke predstavlja izlazne podatke kompleksnih modela sa nizom pretpostavki u vezi sa izborom varijabli i njihovim međuzavisnostima.

Elementi ECL modela koji se razmatraju računovodstvene procjene uključuju:

- Klasifikacija finansijskih sredstava: procjena poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima i procjena da li ugovoreni uslovi finansijskih sredstava zadovoljavaju SPPI test;
- Definisanje kriterijuma Banke za procjenu da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog sredstva u odnosu na inicijalno priznavanje;
- Definisanje kriterijuma Banke da li je došlo do statusa defaulta tj. statusa neizmirenja obaveza
- Definisanje metodologije za uključivanje prospektivnih informacija za obračun ECL i izbor i odobrenje modela koji se koriste za obračun EC;
- Razvoj ECL modela, uključujući različite formule i izbor ulaznih podataka

4.2. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 13 - „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe pravična (fer) vrijednost je definisana kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva, odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti. U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata i zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (Nastavak)

4.3. Potencijalne obaveze

Rezervisanje se razlikuje od ostalih obaveza, obzirom da kod rezervisanja postoji neizvjesnost u pogledu vremena dospijeca i iznosa budućih izdataka vezanih za izmirenje. Dalje, generalno sva rezervisanja su potencijalna, jer su neizvjesna po vremenu dospijeca i iznosu. Međutim, u skladu sa MRS 37–Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, termin potencijalne obaveze i sredstva se koristi za obaveze i sredstva koja nisu priznata, jer će njihovo postojanje biti potvrđeno nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Banke. Dalje, izraz potencijalne obaveze se koristi za obaveze koje ne ispunjavaju kriterijume za priznavanje.

U skladu sa MRS 37, definisane su sljedeće razlike između rezervisanja i potencijalnih obaveza:

- Rezervisanja se priznaju kao obaveza uz pretpostavku da može da se napravi pouzdana procjena, obzirom da predstavljaju sadašnje obaveze i vjerovatno je da će se zahtijevati odliv resursa koji uključuju ekonomske koristi u cilju izmirenja tih obaveza.
- Potencijalne obaveze se ne priznaju kao obaveze jer su ili:
 - moguće obaveze obzirom da treba da bude potvrđeno da li Banka ima sadašnju obavezu koja može imati za posledicu odliv resursa koji uključuju ekonomske koristi ili
 - sadašnje obaveze koje ne ispunjavaju kriterijume za priznavanje jer ili nije vjerovatno da će zahtijevati odliv resursa koji uključuje ekonomske koristi u cilju izmirenja obaveza ili se ne može napraviti dovoljno pouzdana procjena iznosa obaveza.

4.4. Ugovori o zakupu

Banka ima ugovore o zakupu poslovnih prostora koji su sklopljeni na kraći vremenski period. Rukovodstvo Banke vrši procjenu očekivanog trajanja ugovora na bazi raspoloživih informacija. Procjene se revidiraju na svaki period izvještavanja ili ako postoje značajne promjene ugovornih uslova.

Banka nije u mogućnosti da odredi implicitnu stopu lizinga, stoga u odmjeraivanju obaveze za lizing koristi inkrementalnu stopu zaduživanja. Inkrementalna stopa zaduživanja odražava stopu po kojoj bi Banka mogla da pozajmi sredstva neophodna da kupi imovinu koja je predmet zakupa, u sličnim ekonomskim okolnostima.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (Nastavak)

4.4. Korisni vijek trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Zbog značaja stalnih sredstava u ukupnoj aktivni Banke, uticaj svake promjene u navedenim pretpostavkama može imati materijalno značajan uticaj na finansijski položaj Banke, kao i na rezultate njenog poslovanja.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je uspostavila sveobuhvatni sistem upravljanja rizicima koji obuhvata definisanu strategiju za upravljanje rizicima, usvojene politike i procedure za upravljanje rizicima, definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima, efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije, procedure za nepredviđene situacije, stresno testiranje. Banka je u svom poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- ✓ kreditni rizik;
- ✓ rizik likvidnosti;
- ✓ operativni rizik;
- ✓ tržišni rizik.

U skladu sa čl. 105 Zakona o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21, 24/25), Banka je dužna da upravljanjem rizicima obuhvati sve rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uključujući i rizike povezane sa makroekonomskim okruženjem u kojem kreditna institucija posluje s obzirom na stanje poslovnog ciklusa.

Interna akta kojima Banka propisuje i implementira Sistem upravljanja rizicima podijeljena su na tri nivoa: strateški, operativni i tehnički. Akta strateškog nivoa (strategije) hijerarhijski su nadređena onima operativnog nivoa, dok su akta operativnog nivoa (politike) nadređena aktima tehničkog nivoa (metodologijama, procedurama i pravilnicima).

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Krovni akt upravljanja rizicima, koji predstavlja akt strateškog nivoa je Strategija upravljanja rizicima, koji propisuje strateške ciljeve, osnovne principe, kulturu, okvir i taksonomiju upravljanja rizicima, na temelju kojih Banka uspostavlja svoj Sistem upravljanja rizicima. Uloga strategije je da pronađe optimalan odnos između prinosa i rizika, sa stanovišta raspoloživih resursa i drugih kompetentnosti Banke, odnosno da pronađe najbolje načine za ostvarivanje misije i ciljeva, uvažavajući pri tome dobre prakse upravljanja rizicima u finansijskim institucijama uz definisanje kapaciteta preuzimanja rizika, apetita za rizikom i profila rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju, primjereno njenoj veličini, poslovnom modelu i kompleksnosti portfolija. Akta operativnog nivoa (politike upravljanja rizicima) obuhvataju specifikaciju profila rizika, specifikaciju za operativnu implementaciju Okvira (i sa njim vezanog Sistema) za upravljanje rizicima, specifikaciju metodologije procjene i mjerenja svih tipova rizika, opis izračuna (regulatornog i internog) zahtjeva za kapitalom, specifikaciju limita za izloženost pojedinim tipovima rizika. Akta tehničkog nivoa (procedure i metodologije iz domena upravljanja rizicima) obuhvataju specifikaciju načina izračuna kvantitativnih mjera rizika, specifikaciju hodograma ključnih podprocesa upravljanja materijalno značajnim rizicima, kao i specifikaciju odgovornosti u podprocesima upravljanja materijalno značajnim rizicima.

Sva interna akta Banke su jasno definisana, dokumentovana i dostupna svim zaposlenima koji su uključeni u proces preuzimanja i upravljanja rizicima, odobrava ih Upravni odbor, dok je za akta operativnog i strateškog nivoa potrebna i saglasnost nadzornog odbora Banke.

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za razvoj politika i procedura upravljanja rizicima, kao i odgovarajućih relevantnih metodologija i postupaka za njihovo mjerenje. Pomenuta akta su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama. Sektor upravljanja rizicima odgovoran je i za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenosti sa politikama/procedurama upravljanja rizicima i definisanim limitima o čemu mjesečno izvještava nadležne odbore Banke kroz Informaciju o upravljanju rizicima u poslovanju.

Banka takođe primjenjuje međunarodno priznate standarde, prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi i analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima. Banka testira osjetljivost Banke na pojedinačnoj i na zbirnoj osnovi korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenariom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

5.1. Kreditni rizik

U skladu sa internom definicijom, formulisanom u Katalogu rizika Banke, „Čisti“ kreditni rizik uključuje – rizik neplaćanja (engl. default risk) kao rizik gubitaka u poslovanju Banke i negativnog uticaja na kapital Banke zbog dužnikovog neispunjavanja obaveza prema Banci i rizik naplate neprihodujućih plasmana (engl. recovery risk) kao rizik nemogućnosti defaultnog dužnika da ispuni sve ugovorne finansijske obaveze što nužno dovodi do finansijskog gubitka Banke.

Kreditni rizik je uslovljen kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Banci, kao i kvalitetom instrumenata obezbjeđenja potraživanja Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Banka je izložena kreditnom riziku po svim stavkama bilansne aktive po osnovu kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika i vanbilansnim stavkama koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke kao što su:

- Krediti i potraživanja od kreditnih institucija (uključujući sredstva kod kreditnih institucija, kamate i naknade);
- Krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
- Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (dužničke i vlasničke hartije od vrijednosti koje se ne uključuju u trgovačku knjigu ili su uključene u trgovačku knjigu ali za njih banka ne izračunava potreban kapital za tržišne rizike u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala);
- Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti i hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat;
- Učešća u kapitalu drugih pravnih lica, izuzimajući učešća u kapitalu koja u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala kreditne institucije;
- Izdate garancije;
- Date kreditne obligacije (odobreni a neiskorišćeni krediti);
- Avali i akcepti mjenica;
- Ostala jemstva;
- Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi).

Elementi sistema upravljanja kreditnim rizikom u Banci

Ključni elementi implementiranog sistema upravljanja kreditnim rizikom Banke su:

- a. Donošenje adekvatnih odluka o preuzimanju kreditnog rizika na bazi detaljne analize, koja se sprovodi u skladu sa Metodologijom Banke za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica i interno definisanih rejtinga Banke
- b. Diversifikacija i limitiranje kreditnog rizika
- c. Regularno mjerenje, praćenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku.

Donošenje adekvatnih odluka o preuzimanju kreditnog rizika na bazi detaljne analize, koja se sprovodi u skladu sa Metodologijom Banke za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica i interno definisanih rejtinga Banke.

U skladu sa interno razvijenim Metodologijama za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica, Banka potencijalnim klijentima dodjeljuje interni rejting i ocjenjuje kreditnu sposobnost, a na bazi prethodno izvršene detaljne analize finansijskog položaja dužnika, ostvarenih rezultata i pokazatelja poslovanja u tekućem i prethodnom periodu, kreditne istorije klijenta, tržišnog položaja klijenta, adekvatnosti kolaterala i njegove utrživosti kao pokrivenost plasmana kolateralom i procjene stabilnosti i adekvatnosti izvora za vraćanje plasmana. Izvršena ocjena kreditne sposobnosti kao i usklađenost zahtjeva za odobrenje plasmana sa Strategijom i politikama Banke, predstavljaju osnov za donošenje/prijedlog odluke o odobrenju ili odbijanju zahtjeva klijenta. U postupku odobravanja kredita Banka prvenstveno uzima u obzir hipoteke na stambenim odnosno poslovnim nepokretnostima adekvatne vrijednosti. Dalje, na bazi generalne prakse kreditno rizični plasmani se prioritetno odobravaju: malim i srednjim privrednim društvima koji pretežan dio poslovanja obavljaju preko Banke, preduzetnicima i drugim licima koja samostalno obavljaju privrednu djelatnost pretežno u okviru sistema Banke, pravnim licima koja su visoko profitabilna, imaju brz obrt kapitala i kraće roкове povraćaja sredstava, klijentima koji imaju kontinuirano pozitivno i održivo poslovanje, javnom sektoru i rezidentnim fizičkim licima, koja ostvaruju primanja preko Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Diversifikacija i limitiranje kreditnog rizika

U cilju diversifikacije kreditne aktivnosti, Banka uspostavlja različite limite na nivou clijenata, grupa (povezanih) clijenata, za pojedine industrije (djelatnosti), geografske regije i specifične proizvode Banke.

Regularno mjerenje, praćenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku

Praćenje, mjerenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku se vrši na nivou pojedinačnih izloženosti i čitavog portfolia od strane različitih organizacionih djelova Banke.

Banka na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi, a po potrebi i češće, vrši ocjenu rizika i analizu kreditnog rizika o čemu izvještava nadležne odbore Banke minimum na mjesečnom nivou. Analiza i kontrola izloženosti Banke kreditnom riziku vrši se na bazi praćenja ključnih informacija koje kao minimum podrazumijevaju:

- ✓ strukturu ukupne izloženosti Banke na stavke aktive i vanbilansa;
- ✓ koncentraciju izloženosti;
- ✓ praćenje limita u poslovanju u dijelu kreditnog rizika;
- ✓ strukturu kredita po ročnosti i djelatnosti;
- ✓ analizu clijenata čiji su KRP svrstani u lošu aktivu;
- ✓ pregled najvećih dužnika po stavkama aktive i vanbilansa;
- ✓ izloženosti prema akcionarima i licima povezanim sa Bankom;
- ✓ velike izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- ✓ pregled novoodobrenih i restrukturiranih kredita;
- ✓ raspored bilansnih i vanbilansnih stavki i rezervacija po kategorijama rizika; i
- ✓ naplatu kredita u periodu.

Banka na mjesečnoj osnovi vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene gubitke primjenjujući procenete definisane Odlukom o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl. list Crne Gore“ br. 127/20, 140/21).

Banka minimalno tromjesečno vrednuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke primjenjujući model očekivanog kreditnog gubitka.

Banka je identifikovala parametre čija identifikacija odražava povećanje rizika neizvršenja obaveza (default-a). Identifikacija jednog ili više od navedenih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika:

- Materijalno značajno kašnjenje duže od 30 dana, gde se kao materijalno značajno kašnjenje za pravna lica smatra iznos dospjelih obaveza od 500 EUR a za fizička lica iznos dospjelih obaveza od 100 EUR,
- Izmjena uslova otplate zbog nemogućnosti dužnika da otplati dug prema prvobitno dogovorenim uslovima,
- Smrt klijenta,
- Kontinuirana blokada računa pravnog lica od strane povjerilaca duža od 30 dana u kvartalu za koji se sprovodi obračun ispravke vrijednosti.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Banka može svrstati finansijsko sredstvo u Nivo 2 i na osnovu sljedećih informacija:

- značajna promjena eksternog kreditnog rejtinga finansijskog instrumenta (značajno povećanje kreditnog rizika za segment izloženosti prema državama i finansijskim institucijama je utvrđen kao pad od 2 rejting kategorije, posmatrano u odnosu na rejting skale renomiranih rejting agencija (Moody's, Fitch, S&P);
- nepovoljne promjene poslovanja, finansijskih ili ekonomskih uslova, koje bi očekivano mogle uzrokovati znatne promjene sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja, kao što je povećanje nelikvidnosti u privredi ili povećanje stope nezaposlenosti;
- značajna promjena poslovnih rezultata dužnika, (primjeri uključuju pad prihoda ili marži, povećanje operativnih rizika, nedostatak radnog kapitala, smanjenje kvaliteta imovine, pogoršan pokazatelj likvidnosti, upravljačke probleme ili promjene opsega poslovanja ili organizacione strukture, kao na primjer prestanak segmenta poslovanja), koja uzrokuje značajnu promjenu sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja;
- značajno povećanje kreditnog rizika ostalih finansijskih instrumenata istog dužnika;
- značajna nepovoljna promjena u regulatornom, privrednom ili tehnološkom okruženju dužnika, koja uzrokuje znatnu promjenu sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja, kao što je pad potražnje za proizvodima koje dužnik prodaje usled tehnoloških promjena;
- značajne promjene vrijednosti kolaterala koje, uvažavajući prirodu poslovanja dužnika, utiču na vjerovatnoću neispunjavanja obaveza;
- informacije o povećanom riziku iz baze korespondencije koje nagovještavaju da će klijent imati probleme u poslovanju,
- druga vrsta informacija koje tokom monitoringa uoči kreditni referent u vezi sa negativnim promjenama u poslovanju klijenta, u odnosu na okolnosti koje su postojale prilikom odobravanja plasmana.

Banka će pretpostaviti da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ako je na datum izvještavanja određen nizak kreditni rizik finansijskog instrumenta (MSFI 9 član 5.5.10 i B5.5.22-B5.5.24).

U skladu sa prethodnim stavom, Banka je definisala sljedeće kriterijume za svrstavanje finansijskog instrumenta u instrument sa niskim kreditnim rizikom:

- rejting dužnika utvrđen od strane priznatih eksternih institucija odgovara stepenu kreditnog kvaliteta 1 (definisano Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija);
- izloženost prema Vladi Crne Gore;
- izloženost prema opštinama koje ispunjavaju sledeće kriterijume:
 - a. visok stepen ostvarenja prihoda i realizacija budžeta, minimalno 80%;
 - b. uredna kreditna istorija u servisiranju obaveza, odnosno ne postoji kašnjenje duže od 30 dana;
 - c. urednost u plaćanju poreza i doprinosa.
- Izloženost prema kreditnim institucijama u zemlji koje nemaju eksterni rejting a koja kumulativno ispunjava sledeće kriterijume:
 - a. uredna kreditna istorija u servisiranju obaveza, odnosno plaćanje obaveza o roku dospeljeća;
 - b. ključni pokazatelji poslovanja su na adekvatnom nivou utvrđeno i od strane eksternih revizora.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Banka je identifikovala listu indikatora koje prati radi identifikacije statusa default-a:

- Materijalno značajno kašnjenje duže od 90 dana;
- Brisanje dužnika iz registra privrednih subjekata;
- Oznaka u stečaju ili likvidaciji iz registra privrednih subjekata; i
- Finansijska reorganizacija dužnika.

Pored navedenih Banka prati i druge informacije koju mogu uticati na nemogućnost servisiranja duga, kao što su:

- Učestalo opominjanje klijenta o izmirenju obaveza, otežani pregovori, nagoveštaj klijenta da ima ili će imati probleme u poslovanju;
- Druga vrsta informacija koje tokom monitoring uoči kreditni referent u vezi sa negativnim promjenama u poslovanju klijenta, u odnosu na okolnosti koje su postojale prilikom odobravanja plasmana; i
- Sve meke informacije sa tržišta o klijentu.

Banka izloženosti dijeli na segmente:

- Fizička lica (u okviru fizičkih lica na homogene podgrupe proizvoda);
- Pravna lica;
- Finansijske institucije; i
- Izloženosti prema državama i ostalim državnim institucijama.

Banka obračunava ispravku vrijednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja ili postoji identifikovan objektivan dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u Nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u Nivou 1).

Organizacija odobravanja kreditne izloženosti i upravljanja kreditnim rizikom

Prilikom dizajniranja svoje organizacione strukture, Banka uvijek slijedi princip potpune odvojenosti organizacionih jedinica koje preuzimaju rizik od onih koje ga kontrolišu i uzima u obzir sve specifične zahtjeve važećih odluka CBCG. Pritom, organizaciona kultura je usklađena sa veličinom, poslovnim modelom i kompleksnošću portfolija Banke.

Organizacija kontrole i upravljanja kreditnim rizikom u Banci:

- **Prva linija odbrane** - inicijalno se visina i struktura kreditnog rizika svih risk-relevantnih transakcija i ugovora, kao i sa njima vezanih drugih ugovornih strana procjenjuje unutar odgovarajuće prodajne organizacione jedinice (Sektor poslovanja sa korporativnim klijentima/Sektor poslovanja sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima/Sektor treasury),
- **Druga linija odbrane** - nakon toga se Odobravanje preuzimanja kreditnog rizika ('Credit Risk Underwriting') sprovodi putem detaljne analize predloženih ugovora / transakcija (i sa njima povezanih drugih ugovornih strana) koju sprovodi Služba upravljanja rizicima, koja izdaje kontrolno mišljenje o svim elementima kreditnog rizika koje analizirani predmet sadrži, koje dalje rezultira ocjenom nivoa prihvatljivosti analiziranog rizika za Banku,

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

- **Treća linija odbrane (funkcija kontrole rizika)** - od trenutka kada Banka postane aktivna ugovorna strana u kreditnom poslu ili drugim poslovima koji Banku izlažu kreditnom riziku kontinuirano se sprovodi praćenje, a redovno kontrola kreditnog rizika putem mjesečnih i kvartalnih izvještaja o kvalitetu kreditnog portfolija i iskorišćenosti definisanih limita, koje kreira Služba upravljanja rizicima. Pored navedenog, funkcija kontrole rizika predlaže sadržaj i strukturu relevantnih internih akata operativnog i tehničkog nivoa u domenu upravljanja kreditnim rizikom. Isto tako, redovno vrši vrijednovanje kreditnih ugovora na bazi mjerenja kreditnog rizika, kao i izračun rizikom ponderisane aktive (u procesu izračuna kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik),
- **Četvrta linija odbrane** – nakon što su identifikovani kriterijumi delikvencije (kašnjenja u otplati, kršenja članova kreditnih ugovora itd.), Sektor problematičnih kredita se kroz svoje službe fokusira na minimizaciju materijalizacije kreditnog rizika u gubitke uključujući i sve aktivnosti vezane za potpunu rehabilitaciju druge ugovorne strane.

Uloga ostalih kontrolnih funkcija unutar Sistema kontrolnih funkcija Banke:

- **Funkcija praćenja usklađenosti** - prati relevantne smjernice, zakone, odluke regulatora, te daje mišljenje o potencijalnom uticaju promjene relevantnih zakona i propisa na poslovanje Banke, te predlaže odgovarajuće akcije anticipativnog karaktera,
- **Funkcija interne revizije** - redovno prati sve procese i podprocese unutar Sistema upravljanja kreditnim rizikom, sagledava njihovu usklađenost sa propisanim internim aktima Banke, te da li u sebi imaju implementirane odgovarajuće kontrolne mehanizme, i daju preporuke vezano za otklanjanje identifikovanih nedostataka u skladu sa godišnjim planom Interne revizije.

Uloga Upravnog odbora Banke - odgovoran je za implementaciju i održavanje Sistema upravljanja kreditnim rizikom primjerenog veličini, poslovnom modelu i kompleksnosti portfolija Banke kroz pripremanje relevantnih akata strateškog i operativnog nivoa, praćenje i nadgledanje implementacije i operativne efikasnosti Okvira za upravljanje kreditnim rizikom, te uspostavljanje i održavanje odgovarajućih internih kontrola kreditnog rizika.

Uloga Nadzornog odbora Banke - obezbjeđuje strukturiranje i implementaciju adekvatnog Okvira za upravljanje kreditnim rizikom putem usvajanja odgovarajućih internih akata operativnog i strateškog nivoa (politike i strategije kojima Banka propisuje kontrolu i upravljanje kreditnim rizikom), propisuje limite koji su u skladu sa definisanim apetitom za kreditnim rizikom, kao i donosi odluke operativnog karaktera vezano za odobrenje plasmana koji po svojim svojstvima ne mogu biti svrstani u standardne kreditne proizvode Banke, i koji su van ovlašćenja filijala i Kreditnog Odbora.

Uloga kreditnog odbora Banke - donosi odluke vezane za odobrenje plasmana u skladu sa ovlašćenjima propisanim u Proceduri kreditnog poslovanja sa pravnim licima/Proceduri kreditnog poslovanja sa fizičkim licima, te Proceduri praćenja i naplate problematičnih kredita i restrukturiranje kreditnih obaveza u Sektoru problematičnih kredita.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Grupe povezanih lica

Banka sprovodi postupak identifikacije međusobne povezanosti kod svih klijenata.

Prije nastanka pojedinačno značajnog potraživanja, Banka od klijenta zahtijeva da dostavi informacije o postojanju ili nepostojanju vlasničke, upravljačke ili ekonomske povezanosti sa drugim licima, kao i da tokom postojanja izloženosti obavještava Banku o svim novonastalim povezanostima ili promjenama u postojećim povezanostima sa drugim licima. Pojedinačno značajnim potraživanjem smatra se ukupna bruto izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od EUR 100 hiljada.

U skladu sa Odlukom o velikim izloženostima kreditnih institucija, Banka za namjene izračunavanja velikih izloženosti sprovodi postupak kojim se identifikuju klijenti Banke koji su blisko povezani po osnovu vlasničkih odnosa ili ekonomske međuzavisnosti da predstavljaju jedinstven rizik za Banku, i zbog čega se, pri izračunavanju izloženosti Banke, takva grupa povezanih lica tretira kao jedno lice. U prilogu prethodno pomenute Odluke objašnjavaju se oblici povezanosti, naročito ekonomske povezanosti kojim se Banka u postupku odobravanja i praćenja kredita rukovodi.

Prilikom klasifikacije stavki aktive, Banka uzima u obzir odnose u okviru grupe povezanih lica i iste klasifikuje u skladu sa Odlukom o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije.

Postupanje sa problematičnim plasmanima

Postupanje sa problematičnim kreditima odobrenim fizičkim i pravnim licima definisano je Procedurom praćenja i naplate problematičnih kredita i restrukturiranje kreditnih obaveza u Sektoru problematičnih kredita. Procedurom je definisan:

- način na koji se vrši praćenje i naplata problematičnih kredita u Sektoru problematičnih kredita;
- način na koji se vrši restrukturiranje kreditnih obaveza u Sektoru problematičnih kredita.

Procedurom je definisan:

- Proces praćenja i naplate problematičnih kredita koji su prešli 90-ti dan kašnjenja i na dalje praćenje su dostavljeni u originalu Sektoru problematičnih kredita od Filijala banke i Sektora za upravljanje poslovnim odnosom sa korporativnim Klijentima;
- Proces restrukturiranja i to počev od prijema zahtjeva Klijenta za restrukturiranje sa svom pratećom dokumentacijom u skladu sa predmetnom Procedurom i Odlukama o kreditnim proizvodima – krediti za restrukturiranje za fizička i pravna lica i drugim važećim aktima Banke, u zavisnosti od vrste zahtjeva Klijenta, obrade zahtjeva i kreditne dokumentacije, te dobijanja mišljenja nadležnih organizacionih djelova Banke, svo do donošenja konačne Odluke o restrukturiranju kreditnih obaveza nadležnih organa odlučivanja Banke, realizacije predmetne Odluke, kao i čuvanje i arhiviranje dokumentacije i praćenje sprovedenog restrukturiranja do potpune otplate kredita.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Postupanje sa problematičnim plasmanima (Nastavak)

Organizacioni djelovi Banke koji su direktno i indirektno uključeni u proces praćenja i naplate, kao i u proces restrukturiranja kreditnih obaveza kod Banke su:

- Sektor upravljanja rizicima/Služba upravljanja rizicima i Služba kreditne kontrole;
- Filijale Banke/Sektor za upravljanje poslovnim odnosom sa korporativnim Klijentima;
- Služba pravnih poslova;
- Služba analitičke podrške u aktivni i pasivi;
- Sektor problematičnih kredita;
- Ostali organizacioni djelovi Banke, u zavisnosti od vrste zahtjeva Klijenta, kao i vrste i instrumenata naplate.

Nadležni organi odlučivanja su:

- Kreditni odbor;
- Komisija za otpis potraživanja (u slučajevima gdje postoji zahtjev Klijenta za otpis dijela duga, koji nema negativan uticaj na bilanse Banke ili otpis kompletnog duga po osnovu problematičnog kredita, a gdje su iscrpljene sve mogućnosti naplate, o čemu Služba pravnih poslova dostavlja jasno mišljenje Sektoru problematičnih kredita; i
- Upravni odbor.

Svi postupci, aktivnosti, mehanizmi i alati, faze, pravila i zadaci, nadležnosti i odgovornosti organizacionih djelova Banke, u poslovima praćenja i naplate problematičnih kredita, kao i u slučajevima restrukturiranja problematičnih kredita su detaljno opisani u predmetnoj Proceduri.

Upravljanje restrukturiranim izloženostima

Upravljanje restrukturiranim kreditima je jedan od segmenata kreditnog procesa Banke i opisano je u internim aktima Banke *Procedura restrukturiranja kredita*, *Procedura praćenja i naplate problematičnih kredita* i *restrukturiranje kreditnih obaveza u Sektoru problematičnih kredita*.

Postupak upravljanja restrukturiranjem kredita obuhvata:

- procedure za odobravanje mjera restrukturiranja,
- način donošenja odluka o mjerama restrukturiranja, pri čemu se moraju uzeti u obzir mjere kojima bi se omogućila održiva naplata kredita i izbjegli slučajevi prinudne naplate,
- opis dostupnih mjera restrukturiranja sa informacijama koje se uzimaju u obzir pri odlučivanju o opravdanosti mjera restrukturiranja,
- praćenje i nadzor mjera restrukturiranja,
- procjena ekonomske opravdanosti restrukturiranja kredita prema pojedinom dužniku ili grupi dužnika sličnih ekonomskih karakteristika, uz utvrđivanje odgovarajućeg plana restrukturiranja,
- praćenje sprovođenja restrukturiranja i efekata na pokazatelje poslovanja Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Upravljanje restrukturiranim izloženostima (Nastavak)

Mjere koje treba da obezbijede održivo restrukturiranje mogu biti različite i izbor konkretnih mjera zavisi od njihove primjenljivosti i uticaja na uspješnost restrukturiranja određenog kreditnog potraživanja.

Aranžman restrukturiranja može da obuhvati jednu ili više mjera, i to:

- samo kamate (tokom definisanog kratkoročnog perioda plaćaju se samo kamate na kredite i ne otplaćuje se glavnica),
- smanjena plaćanja (smanjenje iznosa anuiteta - rate tokom definisanog kratkoročnog perioda, kako bi se pomoglo dužniku koji je suočen sa problemima u novčanom toku prije nastavka otplate, iznos kamata i dalje treba platiti u potpunosti),
- period odlaganja/moratorijum na plaćanje (sporazum kojim se dužniku omogućava određeno odlaganje u pogledu otplate obaveza, obično u dijelu glavnice i kamata),
- neplaćene dospjele obaveze/kapitalizacija kamata (restrukturiranje neplaćenih dospelih obaveza i/ili neplaćenih obračunatih kamata dodavanjem tih neplaćenih iznosa neplaćenoj glavnici, za otplatu u okviru održivog reprogramiranog plana otplate),
- smanjenje kamatne stope (trajno ili privremeno smanjenje kamatne stope, fiksne ili promjenljive, na primjerenu i održivu stopu),
- produženje roka dospijeca/trajanja (produženje roka dospijeca kredita, odnosno datuma posljednjeg anuiteta - rate kredita),
- dodatni kolateral (dodatne hipoteke na neopterećenu imovinu dobijaju se od dužnika kao dopunski kolateral kako bi se nadoknadila veća izloženost rizicima i kao dio postupka restrukturiranja),
- prodaja na osnovu sporazuma/potpomognuta prodaja (Banka i dužnik saglasni su sa dobrovoljnim raspolaganjem obezbijedene aktive u cilju djelimične ili potpune otplate duga),
- reprogramirana otplata (postojeći ugovoreni plan otplate prilagođava se novom održivom programu otplate na osnovu realne, trenutne i predviđene procjene novčanog toka dužnika),
- konverzija valute (valuta izloženosti usklađuje se sa valutom novčanog toka),
- druge izmjene uslova/odredbi ugovora (Banka oslobađa dužnika odredbi ili uslova koji su uključeni u ugovor o kreditu koji nijesu prethodno navedeni),
- refinansiranje/nove kreditne linije (ova mjera obično nije održiva kao samostalna mjera restrukturiranja, već je treba kombinovati sa drugim mjerama restrukturiranja koje su usmjerene na postojeće neplaćene dospjele obaveze, treba je primjenjivati samo u rijetkim slučajevima),
- konsolidacija duga (povezivanje više izloženosti u jednu izloženost ili u ograničen skup izloženosti, ova mjera obično nije održiva kao samostalna mjera, već je treba kombinovati sa drugim mjerama restrukturiranja koje su usmjerene na postojeće dospjele neplaćene obaveze),
- oprost dijela duga ili cjelokupnog duga - trajni otpis gdje se Banka odriče svog prava na zakonsku naplatu dijela duga ili punog iznosa duga od dužnika. Ova mjera se upotrebljava ako je Banka saglasna sa „smanjenim plaćanjem, kao punim i konačnim namirenjem“, pri čemu će Banka trajno otpisati, oprostiti dužniku preostalo dugovanje ako dužnik plati smanjeni iznos preostale glavnice u dogovorenom roku. Banka oprezno primjenjuje mogućnost otpisa duga jer on može dovesti do rasta rizika i podstaći ciljano neizmirivanje obaveza.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Upravljanje restrukturiranim izloženostima (Nastavak)

Banka, prije odobrenja mjera restrukturiranja, sprovodi procjenu kreditne sposobnosti dužnika ili grupe dužnika, a nakon odobrenja mjera restrukturiranja kontinuirano prati sprovođenje plana restrukturiranja i novčanih tokova dužnika. Pri analizi kreditne sposobnosti dužnika, naročito se uzimaju u obzir:

- finansijsko stanje, tržišni položaj, kapaciteta otplate, kreditni kvalitet, istorijski podaci o plaćanju obaveza za osnovne dužnike, sudužnike, žirante, jamce/davaoce garancija,
- priroda i nivo zaštite koji obezbjeđuju novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti ili kolateralu u odnosu na ukupne obaveze dužnika,
- tržišni uslovi koji mogu da utiču na buduću otplatu i potencijalne novčane tokove iz poslovanja.

Banka uzima u obzir samo razumne projekcije budućih novčanih tokova, prihoda i rashoda dužnika i prilikom procjene istih primjenjuje adekvatan nivo konzervativnosti. U zavisnosti od realne procjene dužnikovih projekcija, Banka definiše način i rok otplate. Saradnja dužnika pri pružanju tačnih i kompletnih podataka jedan je od ključnih faktora za odlučivanje Banke da li treba pristupiti restrukturiranju. Značajan faktor prilikom restrukturiranja može biti i postojanje sudužnika, žiranta, jemca/davaoca garancija, što može učiniti otplatu kredita sigurnijom i dodatno biti osnov za povoljniju klasifikaciju kredita. Banka procjenjuje bonitet i kreditnu sposobnost sudužnika, žiranta, jamca/davaoca garancija na isti način kao i dužnika. Pri analizi kreditnog rizika kolateral se tretira kao značajan sekundarni izvor otplate kredita. Kolateral se procjenjuje na osnovu tržišnih uslova i cijena, vodeći pri tome računa o vrsti kolateralu i posebnim faktorima koji opredjeljuju vrijednost te vrste kolateralu na tržištu.

Utvrđivanje statusa neispunjenja obaveza

Utvrđivanje statusa neispunjenja obaveza definisano je čl. 197 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

Sistem za pravovremeno Identifikovanje klijenata sa povećanim kreditnim rizikom

Banka u procesu kontrole kreditnog rizika sprovodi postupke i tehnike praćenja i nadzora kreditnog rizika u portfoliju Banke, koristeći se indikatorima kreditnog rizika, među kojima su: rani znaci upozorenja, lista praćenja, kao i internim izvještajem o kvalitetu portfolija, a sve u cilju minimizacije uticaja kreditnog rizika identifikovanog u određenim tipovima ugovora i s njima vezanim podportfolijima Banke, kao i na nivou Banke, kao institucije.

Ključni rani znaci upozorenja koji upućuju na mogućnost porasta kreditnog rizika u portfoliju Banke su:

- Pravna lica - blokada, default u drugoj kreditnoj instituciji, status u kreditnom birou, podatak o poreskom dugu,
- Fizička lica – smrt, emigracija, stečaj poslodavca, otkaz.

Za potrebe identifikacije ranih znakova upozorenja i utvrđivanja da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u portfoliju, Banka koristi watch liste (liste praćenja klijenata) primjenom aplikativnog rješenja LTS. LTS omogućava pregled i pretragu osnovnih podataka po partijama aktivnih plasmana (kredit, prekoračenja po tekućem računu, kreditne kartice) na nivou klijenta, evidenciju preduzetih aktivnosti na naplati potraživanja po različitim nivoima naplate, kao i izvještavanje o aktivnostima vezanim za naplatu.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

Rizici povezani sa kreditnim rizikom

- Rizik kreditne koncentracije - je rizik nastanka negativnih posljedica za Banku zbog postojanja pojedinačne, direktne i indirektne, izloženosti prema jednom licu, grupi povezanih lica odnosno centralnoj ugovornoj strani ili postojanja skupa izloženosti povezanih zajedničkim faktorima rizika,
- Rezidualni (kreditni) rizik - rizik da tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što je očekivano, odnosno da njihovo korišćenje nedovoljno utiče na umanjenje svih rizika kojima je Banka izložena,
- Rizik zemlje (country risk) - u širem smislu, predstavlja rizik gubitka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika. Government risk je rizik nemogućnosti naplate potraživanja od lokalne (sopstvene) države,
- Rizik druge ugovorne strane - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji prije konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije,
- Valutno indukovani kreditni rizik - je rizik gubitka usljed neizvršavanja obaveze dužnika u ugovorenim rokovima, koji nastaje usljed negativnog uticaja promjene kursa valute u kojoj je potraživanje denominirano u odnosu na evro i na finansijsko stanje dužnika prema kome postoji izloženost Banke u drugoj valuti,
- Kamatno indukovani kreditni rizik - je rizik gubitka koji proizilazi iz negativnih uticaja promjene bazne kamatne stope vezane uz plasman/potraživanje na sposobnost/kapacitet otplate dužnika,
- Rizik poravnanja/ispоруke (u sklopu kreditnog rizika) - za transakcije koje se odnose na dužničke instrumente, vlasničke instrumente, strane valute i robu, isključujući repo transakcije i ugovore o pozajmljivanju hartija od vrijednosti ili robe, kod kojih nije izvršeno poravnanje nakon datuma dospeljeća, kreditna institucija je dužna da obračunava razliku u cijeni kojoj je izložena. Razlika u cijeni izračunava se kao razlika između ugovorene cijene poravnanja i sadašnje tržišne cijene određenog dužničkog instrumenta, vlasničkog instrumenta, strane valute ili robe, pri čemu razlika može predstavljati gubitak za kreditnu instituciju,
- Rizik usklađivanja kreditnog vrednovanja (CVA rizik) - Pojam „usklađivanje kreditnog vrednovanja“ znači usklađivanje vrijednosti portfolija transakcija sa drugom ugovornom stranom po srednjoj tržišnoj vrijednosti. To usklađivanje odražava trenutnu tržišnu vrijednost kreditnog rizika druge ugovorne strane za kreditnu instituciju, ali ne odražava trenutnu tržišnu vrijednost kreditnog rizika kreditne institucije za drugu ugovornu stranu. Kreditna institucija je dužna da izračunava kapitalne zahtjeve za CVA rizik za sve OTC finansijske derivate u odnosu na sve poslovne aktivnosti kreditne institucije, osim kreditnih derivata koji se priznaju radi smanjenja iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditni rizik kreditne institucije.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.1. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	31.12.2024.		31.12.2023.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				
Novčana sredstva i računi	93.999	93.991	82.592	82.585
depozita kod centralnih banaka				
Finansijska sredstva po	252.739	228.193	236.154	216.671
amortizovanoj vrijednosti				
<i>Kredit i potraživanja od kreditnih</i>	10.684	10.677	6.668	6.662
<i>institucija</i>				
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	201.082	176.688	190.557	171.213
<i>Hartije od vrijednosti</i>	38.338	38.197	25.596	25.471
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	2.635	2.631	13.333	13.324
Finansijska sredstva po fer				
vrijednosti kroz ostali ukupni				
rezultat	60	60	96	96
<i>Hartije od vrijednosti</i>	60	60	96	96
Finansijska sredstva koja se drže	0	0	19	19
radi trgovanja				
<i>Hartije od vrijednosti</i>	0	0	19	19
Investicije u pridružena društva,				
zavisna društva i zajedničke	11.542	11.542	11.523	11.523
poduhvate po metodi kapitala				
Ostala sredstva na koja se				
izdvajaju rezervacije (dio iz	298	298	216	216
pozicije Ostala sredstva u BS)				
Ukupno aktiva	358.638	334.083	330.600	311.110
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	7.462	7.462	6.626	6.626
Činidbene garancije	10.867	10.867	25.759	25.759
Preuzete neopozive obaveze	14.667	14.667	17.707	17.707
Akreditivi	-	-	-	-
Ukupno vanbilans	32.996	32.996	50.092	50.092
Ukupno (I+II)	391.634	367.080	380.692	361.202

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

31.12.2024.	U hiljadama EUR								
	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	55.561	2.182	9.294	67.037	(401)	(25)	(4.911)	(5.337)	61.700
Stambeni	6.935	76	2.594	9.605	(63)	(3)	(1.435)	(1.501)	8.104
Penzionerski krediti	17.021	17	105	17.143	(35)	(1)	(64)	(99)	17.045
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.132	16	1.224	2.372	(6)	(1)	(938)	(945)	1.427
Ukupno stanovništvo	80.649	2.292	13.217	96.158	(505)	(29)	(7.347)	(7.882)	88.276
Kreditni privredi	52.728	12.409	23.941	89.077	(887)	(224)	(6.913)	(8.024)	81.054
Kreditni Vladi i opštinama	814	-	-	814	(15)	-	-	(15)	799
Kreditni finansijskim institucijama	5.061	-	-	5.061	(95)	-	-	(95)	4.966
Factoring i forfaiting	-	-	10.517	10.517	-	-	(8.361)	(8.361)	2.156
Ukupno privreda	58.603	12.409	34.457	105.469	(998)	(224)	(15.274)	(16.496)	88.974
Vremenska razgraničenja	(545)	-	-	(545)	(17)	-	-	(17)	(562)
Ukupno	138.707	14.701	47.674	201.082	1.520	253	22.621	24.394	176.687
Potraživanja od kreditnih institucija	10.684	-	-	10.684	(7)	-	-	(7)	10.677

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

31.12.2023.	U hiljadama EUR								
	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	46.585	3.249	9.354	59.187	(200)	(37)	(4.483)	(4.720)	54.466
Stambeni	7.755	242	2.538	10.535	(5)	(1)	(1.251)	(1.257)	9.278
Penzionerski krediti	13.702	167	80	13.949	(24)	(2)	(48)	(74)	13.874
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.083	19	2.453	3.556	(80)	(1)	(2.217)	(2.298)	1.257
Ukupno stanovništvo	69.124	3.677	14.425	87.226	(310)	(41)	(8.000)	(8.350)	78.876
Kreditni privredi	51.933	6.843	25.745	84.520	(262)	(57)	(6.013)	(6.333)	78.188
Kreditni Vladi i opštinama	1.097	-	-	1.097	(16)	-	-	(16)	1.081
Kreditni finansijskim institucijama	4.261	-	-	4.261	(2)	-	-	(2)	4.259
Factoring i forfeting	0	-	14.109	14.109	-	-	(4.635)	(4.635)	9.473
Ukupno privreda	57.291	6.843	39.853	103.987	(281)	(57)	(10.648)	(10.986)	93.001
Vremenska razgraničenja	(657)	-	-	(657)	(7)	-	-	(7)	(663)
Ukupno	125.758	10.520	54.278	190.556	598	(98)	(18.648)	(19.343)	171.214
Potraživanja od kreditnih institucija	6.668	-	-	6.668	(6)	-	-	(6)	6.662

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

U narednoj tabeli date su promjene ispravki vrijednosti potraživanja u bilansu stanja:

	31.12.2023.	Povećanje ispravke vrijednosti	Ukidanje ispravke vrijednosti	Druge promjene	U hiljadama EUR 31.12.2024.
Stanovništvo	8.350	-	469	-	7.882
Privredni klijenti	10.986	5.509	-	-	16.496
Vremenska razgraničenja	7	11	-	-	17
Ukupno	19.343	5.520	469	-	24.394
Potraživanja od kreditnih institucija	6	1	-	-	7

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje:

Neobezvrijeđena potraživanja u bruto iznosu po danima docnje - neproblematična potraživanja

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 1						U hiljadama EUR
31.12.2024.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	52.056	3.505	-	-	-	55.561
Stambeni	6.526	409	-	-	-	6.935
Penzionerski krediti	16.456	565	-	-	-	17.021
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	856	276	-	-	-	1.132
Ukupno stanovništvo	75.893	4.756	-	-	-	80.649
Kreditni privredi	50.254	2.473	-	-	-	52.728
Kreditni Vladi i opštinama	814	-	-	-	-	814
Kreditni finansijskim institucijama	5.061	-	-	-	-	5.061
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	56.130	2.473	-	-	-	58.603
Ukupno	132.023	7.229	-	-	-	139.252
od čega: restrukturirana	1.356	124	-	-	-	1.480
Vremenska razgraničenja	(545)	-	-	-	-	(545)
Potraživanja od kreditnih institucija	10.684	-	-	-	-	10.684

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 1						U hiljadama EUR
31.12.2023.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	37.532	8.990	62	-	-	46.585
Stambeni	5.156	2.593	6	-	-	7.755
Penzionerski krediti	12.916	775	11	-	-	13.702
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	668	215	3	2	196	1.083
Ukupno stanovništvo	56.271	12.573	82	2	196	69.124
Kreditni privredi	31.415	20.404	97	9	9	51.933
Kreditni Vladi i opštinama	27	1.070	-	-	-	1.097
Kreditni finansijskim institucijama	4.261	-	-	-	-	4.261
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	35.703	21.474	97	9	9	57.291
Ukupno	91.974	34.047	179	11	205	126.415
od čega: restrukturirana	2.024	194	-	-	-	2.218
Vremenska razgraničenja	(657)	-	-	-	-	(657)
Potraživanja od kreditnih institucija	6.668	-	-	-	-	6.668

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 2						U hiljadama EUR
31.12.2024.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	308	1.546	250	78	-	2.182
Stambeni	-	-	64	12	-	76
Penzionerski krediti	-	-	10	7	-	17
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	0	0	8	8	-	16
Ukupno stanovništvo	308	1.546	332	105	-	2.292
Kreditni privredi	11.770	342	258	39	-	12.409
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	11.770	342	258	39	-	12.409
Ukupno	12.078	1.889	590	144	-	14.701
od čega: restrukturirana	2.554	142	78	8	-	2.782
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 2						U hiljadama EUR
31.12.2023.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	1.930	1.146	99	74	-	3.249
Stambeni	202	40	-	-	-	242
Penzionerski krediti	144	16	4	-	3	167
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	8	3	-	5	2	19
Ukupno stanovništvo	2.284	1.205	103	80	5	3.677
Kreditni privredi	4.475	2.218	132	5	12	6.843
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	4.475	2.218	132	5	12	6.843
Ukupno	6.759	3.423	235	85	17	10.520
od čega: restrukturirana	1.899	2.203	73	72	-	4.247
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana dcnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3 31.12.2024.						U hiljadama EUR
	Nije u dcnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	706	256	37	0	8.293	9.294
Stambeni	-	-	34	-	2.560	2.594
Penzionerski krediti	29	3	-	-	73	105
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1	16	4	0	1.203	1.224
Ukupno stanovništvo	736	275	76	0	12.129	13.217
Kreditni privredi	7.878	410	509	141	15.003	23.941
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	10.517	10.517
Privredni klijenti	7.878	410	509	141	25.520	34.457
Ukupno	8.614	686	585	141	37.649	47.674
od čega: restrukturirana	3.184	25	240	-	22.523	25.972
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3 31.12.2023.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	1.730	115	79	35	7.395	9.354
Stambeni	-	32	27	49	2.430	2.538
Penzionerski krediti	-	-	5	1	75	80
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	4	-	-	-	2.449	2.453
Ukupno stanovništvo	1.734	147	111	85	12.349	14.425
Kreditni privredi	2.150	7.019	431	1.480	14.665	25.745
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	14.109	14.109
Privredni klijenti	2.150	7.019	431	1.480	28.773	39.853
Ukupno	3.884	7.166	542	1.565	41.122	54.278
od čega: restrukturirana	1.839	3.343	40	104	26.828	32.153
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S3 potraživanja	Restruktuirana S3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama eura Iznos sredstava obezbjeđenja za S3
31.12.2024.							
Stanovništvo	96.158	(7.882)	13.217	5.426	(7.347)	13,75%	8.182
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	67.037	(5.337)	9.294	5.327	(4.911)	13,86%	5.583
Stambeni	9.605	(1.501)	2.594	95	(1.435)	27,01%	1.286
Penzionerski krediti	17.143	(99)	105	4	(64)	0,61%	90
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.372	(945)	1.224	-	(938)	51,60%	1.224
Privredni klijenti	105.469	(16.496)	34.457	20.546	(15.274)	32,67%	29.826
Vađenje rude i kamena	103	(1)	-	-	(0)	0,00%	-
Prerađivačka industrija	6.175	(1.002)	1.848	1.175	(926)	29,93%	1.177
Građevinarstvo	21.942	(1.766)	8.977	2.130	(1.537)	40,91%	8.522
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	19.075	(2.906)	4.646	1.966	(2.654)	24,35%	3.148
Usluge pružanja smještaja i ishrane	8.131	(319)	2.988	2.815	(221)	36,74%	2.630
Poslovanje nekretninama	2.232	(43)	1	-	(0)	0,03%	1
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	814	(15)	-	-	(0)	0,00%	-
Ostalo	46.996	(10.445)	15.998	12.460	(9.935)	34,04%	14.348
Ukupno	201.627	(24.377)	47.674	25.972	(22.621)	23,64%	38.008
Vremenska razgraničenja	- 545	(17)	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od kreditnih institucija	10.684	(7)	-	-	-	0,00%	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3

31.12.2023.	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S3 potraživanja	Restruktuirana S3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama eura iznos sredstava obezbjeđenja za S3
Stanovništvo	87.226	(8.350)	14.425	4.444	(8.000)	16,54%	9.885
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	59.187	(4.720)	9.354	4.346	(4.483)	15,80%	6.035
Stambeni	10.535	(1.257)	2.538	91	(1.251)	24,09%	1.332
Penzionerski krediti	13.949	(74)	80	7	(48)	0,57%	65
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	3.556	(2.298)	2.453	-	(2.217)	68,99%	2.453
Privredni klijenti	103.987	(10.986)	39.853	27.709	(10.648)	38,33%	35.079
Vađenje rude i kamena	1.931	(7)	-	-	-	0,00%	-
Prerađivačka industrija	5.929	(924)	1.998	1.134	(884)	33,69%	1.372
Građevinarstvo	18.661	(822)	6.559	1.187	(761)	35,15%	6.008
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	20.331	(2.149)	5.562	1.844	(2.037)	27,35%	4.236
Usluge pružanja smještaja i ishrane	5.443	(221)	3.461	3.320	(205)	63,57%	3.209
Poslovanje nekretninama	3.521	(483)	585	585	(481)	16,61%	231
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	1.070	(16)	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	47.101	(6.363)	21.689	19.640	(6.280)	46,05%	20.024
Ukupno	191.213	19.336	54.278	32.153	(18.648)	28,39%	44.964
Vremenska razgraničenja	- 657	(7)	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od kreditnih institucija	6.668	(6)	-	-	-	0,00%	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

PROMJENE S3 POTRAŽIVANJA

U hiljadama eura

	Bruto 31.12.2023.	Novi S3 klijenti	Smanjenje S3 klijenata	Uticaj kursu	Druge promjene	Bruto 31.12.2024.	Neto 31.12.2024.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	9.354	1.585	(207)	-	(1.437)	9.294	4.383
Stambeni	2.538	119	(90)	-	28	2.594	1.159
Penzionerski krediti	80	40	(10)	-	(6)	105	42
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.453	139	(1.405)	-	37	1.224	286
Stanovništvo	14.425	1.883	(1.712)	-	(1.379)	13.217	5.870
Kreditni privredi	25.745	7.685	(3.095)	-	(6.394)	23.941	17.028
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	14.109	-	-	-	(3.592)	10.517	2.156
Privredni klijenti	39.853	7.685	(3.095)	-	(9.986)	34.457	19.183
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	54.278	9.568	(4.807)	-	(11.365)	47.674	25.053
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (Nastavak):

PROMJENE S3 POTRAŽIVANJA

U hiljadama eura

	Bruto 31.12.2022.	Novi S3 klijenti	Smanjenje S3 klijenata	Uticaj kursu	Druge promjene	Bruto 31.12.2023.	Neto 31.12.2023.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	7.975	2.167	(450)	-	(338)	9.354	4.870
Stambeni	2.344	129	(51)	-	115	2.538	1.287
Penzionerski krediti	94	15	(30)	-	1	80	32
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	3.010	78	(795)	-	161	2.453	236
Stanovništvo	13.424	2.390	(1.327)	-	(62)	14.425	6.425
Kreditni privredi	18.587	10.759	(3.059)	-	(541)	25.745	19.731
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	14.108	-	-	-	-	14.109	9.473
Privredni klijenti	32.695	10.759	(3.059)	-	(541)	39.853	29.205
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	46.119	13.149	(4.386)	-	(603)	54.278	35.630
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani

Procedurom restrukturiranja kredita opisan je postupak restrukturiranja kredita, kao i način izvještavanja o restrukturiranim kreditima, a sve u skladu sa regulativom CBCG.

Banka primjenjuje mjere restrukturiranja kredita kada dužniku (pravno lice/fizičko lice) odobri olakšice u skladu sa Odlukom o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl.list Crne Gore“, br. 127/20, 140/21) kojom se propisuje klasifikacija aktive u bankama, jer je dužnik suočen ili će uskoro biti suočen sa problemima u ispunjavanju svojih finansijskih obaveza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti. Cilj restrukturiranja je povratak dužnika u održivo redovno stanje otplate, uzimajući u obzir dospjeli iznos duga i svođenje očekivanih gubitaka Banke na najmanji mogući nivo, a u svrhu eliminisanja/minimiziranja efekta nekvalitetnih kredita. Prije donošenja odluke o restrukturiranju Banka procjenjuje ekonomsku opravdanost restrukturiranja kredita prema pojedinom dužniku ili grupi dužnika sličnih ekonomskih karakteristika, i u slučaju ekonomske opravdanosti utvrđuje odgovarajući plan restrukturiranja i kontinuirano prati njegovo sprovođenje i efekte, a najmanje kvartalno.

Plan restrukturiranja se sprovodi kada Banka zaključi da dužnik može da izvrši plaćanja, odnosno da je plan restrukturiranja održiv. U skladu sa smjernicama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama, Banka je dužna da prati dva aspekta aktivnosti restrukturiranja: efikasnost i efektivnost. Banka prati aktivnosti restrukturiranja kako bi obezbijedila da se ne primjenjuju zbog odlaganja obezvrjeđenja vrijednosti ili procjene da je izloženost nenaplativa. Praćenje treba da obuhvati restrukturiranja u odnosu na kvalitetne i nekvalitetne kredite.

Banka kredit smatra restrukturiranim, ako je usljed pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti Banka, u skladu sa čl.29 Odluke o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl.list Crne Gore“, br. 127/20, 140/21):

- produži rok otplate za glavnicu ili za kamatu,
- smanji kamatnu stopu na odobreni kredit,
- preuzme potraživanja dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita,
- smanji iznos duga, glavnice ili kamate,
- kapitalizuje kamatu po kreditu odobrenom dužniku,
- zamijeni postojeći ili postojeće kredite novim kreditom (obnavljanje kredita) ili
- obezbijedi druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju dužnika.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

RESTRUKTURIRANA POTRAŽIVANJA

	Restrukturirana potraživanja- Bruto izloženost	S1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S1 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S2 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S3 restrukturiranih potraživanja	Učešće rest potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama e Iznos sredstava obezbjede za restrukturir potraživanja
31.12.2024.										
Stanovništvo	6.630	1.204	-	5.426	(2.825)	(9)	(0)	(2.816)	6,89%	4.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	6.372	1.045	-	5.327	(2.761)	(8)	(0)	(2.753)	9,50%	4.
Stambeni	203	108	-	95	(62)	(1)	(0)	(61)	2,12%	
Penzionerski krediti	55	51	-	4	(2)	(0)	(0)	(2)	0,32%	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)	(0)	0,00%	
Privredni klijenti	23.604	276	2.782	20.546	(2.938)	(5)	(55)	(2.877)	22,38%	20.
Vađenje rude i kamena	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)	(0)	0,00%	
Prerađivačka industrija	1.250	50	25	1.175	(527)	(1)	(0)	(526)	20,25%	
Građevinarstvo	2.138	8	-	2.130	(294)	(0)	(0)	(294)	9,74%	1.
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	2.195	152	78	1.966	(1.251)	(3)	(5)	(1.243)	11,51%	1.
Usluge pružanja smještaja i ishrane	2.815	-	-	2.815	(94)	(0)	(0)	(94)	34,62%	2.
Poslovanje nekretninama	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)	(0)	0,00%	
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)	(0)	0,00%	
Ostalo	15.206	66	2.679	12.460	(9.133)	(1)	(50)	(9.081)	32,36%	14.
Ukupno	30.234	1.480	2.782	25.972	(14.124)	(14)	(55)	(14.054)	15,00%	25.
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)	(0)	0,00%	
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)	(0)	0,00%	

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

RESTRUKTURIRANA POTRAŽIVANJA	Restrukturirana potraživanja- Bruto izloženost	S1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S1 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S2 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S3 restrukturiranih potraživanja	Učešće rest potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama eura Iznos sredstava obezbjedenja za restrukturirana potraživanja
31.12.2023.										
Stanovništvo	7.349	-	2.905	4.444	(2.552)	-	-	(2.552)	8,43%	5.392
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	6.995	-	2.649	4.346	(2.502)	-	-	(2.502)	11,82%	5.080
Stambeni	236	-	145	91	(46)	-	-	(46)	2,24%	195
Penzionerski krediti	118	-	111	7	(4)	-	-	(4)	0,85%	117
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	25.732	2.218	1.342	27.709	(3.118)	(4)	(5)	(3.110)	24,75%	28.228
Vađenje rude i kamena	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Prerađivačka industrija	1.262	38	90	1.134	(512)	-	(4)	(508)	21,29%	884
Građevinarstvo	2.852	1.665	-	1.187	(30)	(1)	-	(29)	15,28%	2.485
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	-	310	63	1.844	(1.005)	(3)	-	(1.002)	0,00%	1.629
Usluge pružanja smještaja i ishrane	-	-	-	3.320	(129)	-	-	(129)	0,00%	3.097
Poslovanje nekretninama	585	-	-	585	(481)	-	-	(481)	16,61%	231
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	21.033	205	1.189	19.640	(961)	-	(1)	(960)	44,66%	19.901
Ukupno	33.081	2.218	4.247	32.153	(5.670)	(4)	(5)	(5.662)	17,30%	33.620
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

U narednim tabelama su date promjene restrukturiranih potraživanja:

PROMJENE RESTUKTUIRANIH S1 POTRAŽIVANJA	U hiljadama eura					
	Bruto restrukturirana S1 potraživanja 1.1.2024.	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2024.	Neto 31.12.2024.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	-	-	-	1.045	1.045	1.037
Stambeni	-	-	-	108	108	107
Penzionerski krediti	-	-	-	51	51	51
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	-	-	-	1.204	1.204	1.195
Kreditu privredi	2.218	10	- 109	(1.843)	276	271
Kreditu Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditu finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	2.218	10	(109)	(1.843)	276	271
Ukupno	2.218	10	(109)	(638)	1.480	1.466
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

PROMENE RESTUKTUIRANIH S2 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S2 potraživanja 1.1.2024.	Nova restrukturirana S2 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S2 potraživanja	Druge promjene	U hiljadama eura	
					Bruto 31.12.2024.	Neto 31.12.2024.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	2.649	-	(630)	(2.018)	-	-
Stambeni	145	-	(21)	(124)	-	-
Penzionerski krediti	111	-	(54)	(57)	-	-
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	2.905	-	(705)	(2.199)	-	-
Kreditni privredi	1.342	142	(1.203)	2.500	2.782	2.726
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.342	142	(1.203)	2.500	2.782	2.726
Ukupno	4.247	142	(1.908)	301	2.782	2.726
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

PROMENE RESTUKTUIRANIH S3 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S3 potraživanja 1.1.2024.	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Druge promjene	U hiljadama eura	
					Bruto 31.12.2024.	Neto 31.12.2024.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	4.346	48	(22)	954	5.327	2.574
Stambeni	91	-	-	4	95	35
Penzionerski krediti	7	-	(3)	0	4	2
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	4.444	48	(26)	959	5.426	2.610
Kreditni privredi	13.600	-	(1.057)	(2.514)	10.030	7.152
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	14.109	-	-	(3.592)	10.517	2.156
Privredni klijenti	27.709	-	(1.057)	(6.106)	20.546	9.308
Ukupno	32.153	48	(1.082)	(5.147)	25.972	11.918
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

PROMJENE RESTUKTUIRANIH S1 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S1 potraživanja 1.1.2023.	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Druge promjene	U hiljadama eura	
					Bruto 31.12.2023.	Neto 31.12.2023.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Stambeni	-	-	-	-	-	-
Penzionerski krediti	-	-	-	-	-	-
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	-	-	-	-	-	-
Kreditni privredi	-	87	-	2.131	2.218	2.214
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	-	87	-	2.131	2.218	2.214
Ukupno	-	87	-	2.131	2.218	2.214
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

PROMENE RESTUKTUIRANIH S2 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S2 potraživanja 1.1.2023.	Nova restrukturirana S2 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S2 potraživanja	Druge promjene	U hiljadama eura	
					Bruto 31.12.2023.	Neto 31.12.2023.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	2.514	114	(101)	112	2.649	2.629
Stambeni	163	-	-	(18)	145	144
Penzionerski krediti	116	26	(12)	(19)	111	111
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	2.241	140	(112)	84	2.905	2.884
Kreditni privredi	2.679	1.241	(56)	(2.522)	1.342	1.337
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	2.679	1.241	(56)	(2.522)	1.342	1.337
Ukupno	4.920	1.381	168	(2.438)	4.247	4.222
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (Nastavak)

PROMENE RESTUKTUIRANIH S3 POTRAŽIVANJA

	U hiljadama eura				
	Bruto restrukturirana S3 potraživanja 1.1.2023.	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2023. Neto 31.12.2023.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	4.941	-	(282)	(313)	4.346
Stambeni	87	-	-	4	91
Penzionerski krediti	3	-	-	4	7
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-
Stanovništvo	5.257	-	(282)	(305)	4.444
Kreditni privredi	13.344	3.444	(2.937)	(250)	13.600
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	14.109	-	-	-	14.109
Privredni klijenti	27.328	3.444	(2.937)	(250)	27.709
Ukupno	32.585	3.444	(3.219)	(555)	32.153
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

c) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku u bruto iznosu je prikazana u sljedećoj tabeli:

31.12.2024	Potraživanja od S1 i S2 klijenata						Potraživanja od S3 klijenta						U hiljadama eura
	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija	Ostalo	Ukupno	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija	Ostalo	Ukupno	
Stanovništvo	82.747	18	102	18	56	82.941	12.782	58	21	314	41	13.217	
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	57.663	14	59	-	7	57.743	9.290	-	3	-	-	9.294	
Stambeni	6.966	-	30	-	15	7.011	2.292	-	-	303	-	2.594	
Penzionerski krediti	17.035	-	3	-	-	17.038	105	-	-	-	-	105	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.083	4	9	18	34	1.148	1.095	58	18	12	41	1.224	
Privredni klijenti	71.011	0	-	-	0	71.012	23.938	13.221	1	-	0	34.457	
Vađenje rude i kamena	103	-	-	-	-	103	-	-	-	-	-	-	
Prerađivačka industrija	4.327	-	-	-	-	4.327	1.848	-	-	-	-	1.848	
Građevinarstvo	12.965	-	-	-	-	12.965	8.977	-	-	-	-	8.977	
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	14.429	-	-	-	-	14.429	4.646	-	-	-	-	4.646	
Usluge pružanja smještaja i ishrane	5.144	-	-	-	-	5.144	2.988	-	-	-	-	2.988	
Poslovanje nekretninama	2.231	-	-	-	-	2.231	1	-	-	-	-	1	
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	814	-	-	-	-	814	-	-	-	-	-	-	
Ostalo	30.997	0	-	-	0	30.998	5.480	10.517	1	-	0	15.998	
Ukupno	153.758	18	102	18	56	153.952	36.721	10.576	23	314	41	47.674	
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	(545)	(545)	-	-	-	-	-	-	
Potraživanja od kreditnih institucija	5.004	1.733	3.947	-	-	10.684	-	-	-	-	-	-	

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

**Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine**

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

c) Geografska koncentracija (Nastavak)

U hiljadama eura

31.12.2023.

31.12.2023.	Potraživanja od S1 i S2 klijenata						Potraživanja od S3 klijenta					
	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija	Ostalo	Ukupno	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija	Ostalo	Ukupno
Stanovništvo	72.485	51	206	3	54	72.801	13.874	86	29	289	146	14.425
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	49.621	44	159	-	9	49.833	9.351	-	3	-	-	9.354
Stambeni	7.947	-	33	-	16	7.997	2.254	-	-	284	-	2.538
Penzionerski krediti	13.865	-	4	-	-	13.869	80	-	-	-	-	80
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.052	7	10	3	28	1.102	2.189	86	27	5	146	2.453
Privredni klijenti	64.133	1	-	-	1	64.134	25.743	14.109	1	-	-	39.853
Vađenje rude i kamena	1.931	-	-	-	-	1.931	-	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	3.931	-	-	-	-	3.931	1.998	-	-	-	-	1.998
Građevinarstvo	12.102	-	-	-	-	12.102	6.559	-	-	-	-	6.559
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	14.770	-	-	-	-	14.770	5.562	-	-	-	-	5.562
Usluge pružanja smještaja i ishrane	1.983	-	-	-	-	1.983	3.461	-	-	-	-	3.461
Poslovanje nekretninama	2.936	-	-	-	-	2.936	585	-	-	-	-	585
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	1.070	-	-	-	-	1.070	-	-	-	-	-	-
Ostalo	25.410	1	-	-	1	25.411	7.579	14.109	1	-	-	21.689
Ukupno	136.618	52	206	3	55	136.935	39.617	14.194	31	289	146	54.278
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	(657)	(657)	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od kreditnih institucija	-	3.858	2.810	-	-	6.668	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

Kolaterali se priznaju i procjenjuju shodno Proceduri procjene vrijednosti kolaterala.

Kolateral je zajednički naziv za (1) imovinu koju klijent pristaje da založi kao osiguranje naplate kredita i (2) pravni način realizacije tog zalogu (hipoteka, fiducija i dr). U smislu odredbi ove Procedure, kolateral ima značenje svakog instrumenta obezbjeđenja potraživanja Banke prema dužniku, uz zadovoljenje sljedećih uslova:

- da su prava Banke u vezi sa unovčenjem kolaterala priznata pozitivnim propisima kao prava prvog reda, odnosno, ukoliko su priznata kao prava drugog reda da je vrijednost kolateralizovane imovine dovoljna da garantuje naplatu Banke u redovnom postupku namirenja,
- da ne postoje zakonske i druge smetnje da se postupak unovčenja kolaterala pokrene u svakom trenutku, po dospelosti potraživanja Banke.

Tipovi nepokretnosti koje Banka može koristiti kao kolateral dati su u nastavku (U skladu sa čl.3 Odluke o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije):

- stambeni objekti,
- zgrade sa stanovima za prodaju i/ili iznajmljivanje,
- poslovni objekti (tržni centri, skladišta, prodavnice, auto dileri, poslovni prostori u sklopu zgrada...),
- poslovni prostori (kancelarije),
- industrijski objekti (fabrike, hale, industrijska postrojenja, zgrade, farme...),
- poljoprivredne nepokretnosti (mlinovi, silosi...),
- građevinsko zemljište,
- poljoprivredno zemljište,
- sagrađeni turistički objekti koji su u funkciji,
- pravo građenja,
- nedovršeni komercijalni prostori – poslovna svrha,
- nedovršeni komercijalni prostori – stambena/mješovita svrha,
- nedovršeni turistički prostori.

Banka u internim aktima definiše vrste stambenih i poslovnih nepokretnosti koje prihvata kao kolateral, kao i uslove i način odobravanja kredita obezbijedenih hipotekom na nepokretnostima. Pored toga, Banka prati da je kolateralizovana imovina adekvatno osigurana i da je polisa osiguranja imovine vinkulirana u korist Banke, za slučaj nastupanja štetnih događaja.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

d) Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima

31.12.2024.

	S 1 klijenti					S 2 klijenti					S 3 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	18.789	937	-	35.834	55.561	1.869	5	-	308	2.182	4.149	5	-	5.139	9.294
Stambeni	6.711	-	-	224	6.935	76	-	-	-	76	1.054	-	-	1.541	2.594
Penzionerski krediti	31	-	-	16.990	17.021	-	-	-	17	17	-	-	-	105	105
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	1.132	1.132	-	-	-	16	16	-	-	-	1.224	1.224
Stanovništvo	25.531	937	-	54.181	80.649	1.944	5	-	342	2.292	5.203	5	-	8.009	13.217
Kreditni privredi	25.037	125	2.636	24.929	52.728	11.288	-	-	1.121	12.409	16.657	-	-	7.284	23.941
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	814	814	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	5.061	5.061	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Factoring i forfeting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10.517	10.517
Privredni klijenti	25.037	125	2.636	30.804	58.603	11.288	-	-	1.121	12.409	16.657	-	-	17.800	34.457
Ukupno	50.568	1.063	2.636	84.985	139.252	13.232	5	-	1.463	14.701	21.860	5	-	25.810	47.674
Vremenska razgraničenja	-	-	-	(545)	(545)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	10.684	10.684	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.2. Krediti i potraživanja (Nastavak)

d) Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima (Nastavak)

31.12.2023.	S 1 klijenti					S 2 klijenti					S 3 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	12.641	1.409	-	32.535	46.585	2.676	3	-	570	3.249	4.254	16	-	5.083	9.354
Stambeni	7.583	-	-	171	7.755	208	-	-	34	242	1.191	-	-	1.347	2.538
Penzionerski krediti	12	-	-	13.689	13.702	41	-	-	126	167	-	-	-	80	80
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	1.083	1.083	-	-	-	19	19	-	-	-	2.453	2.453
Stanovništvo	20.236	1.409	-	47.479	69.124	2.925	3	-	749	3.677	5.445	16	-	8.963	14.425
Kreditni privredi	28.630	1.119	3.098	19.086	51.933	4.721	1	954	1.166	6.843	18.168	-	-	7.577	25.745
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	1.097	1.097	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	4.261	4.261	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14.109	14.109
Privredni klijenti	28.630	1.119	3.098	24.445	57.291	4.721	1	954	1.166	6.843	18.168	-	-	21.686	39.853
Ukupno	48.866	2.528	3.098	71.924	126.415	7.646	4	954	1.915	10.520	23.613	16	-	30.649	54.278
Vremenska razgraničenja	-	-	-	(657)	(657)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	6.668	6.668	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.1. Kreditni rizik (Nastavak)

5.1.3. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

			U hiljadama EUR
31. decembar 2024. godine	Neopozive obaveze za davanje kredita	Garancije	Ukupno
Do 1 godine	5.251	24.049	29.300
Od 1 do 5 godina	2.211	1.485	3.696
	7.462	25.534	32.996
			U hiljadama EUR
31. decembar 2023. godine	Neopozive obaveze za davanje kredita	Garancije	Ukupno
Do 1 godine	5.712	11.775	17.487
Od 1 do 5 godina	914	31.691	32.605
	6.626	43.466	50.092

5.2. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama..

U okviru Profila tržišnog rizika, Banka je prepoznala **devizni rizik** kao podtip tržišnog rizika, kome je izložena u svom poslovanju (ukoliko se u budućnosti Banka opredijeli da ima knjigu trgovanja, to će opseg podtipova tržišnog rizika biti veći). Devizni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene deviznog kursa za stavke koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Prilikom dizajniranja svoje organizacione strukture, Banka je slijedila princip odvojenosti organizacionih jedinica koje preuzimaju rizik (RTU), od onih koje ga kontrolišu (RCU), uzimajući u obzir zahtjeve važećih odluka CBCG i usklađenost sa veličinom i poslovnim modelom Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Tržišni rizik (Nastavak)

U okviru Bančinog procesa upravljanja tržišnim rizikom izdvajaju se dva podprocesa, i to:

- **Odobranje preuzimanja tržišnog rizika ('Market Risk Underwriting')** - navedeni podproces obuhvata postupke i tehnike procjene rizika ugovora od strane zaposlenih lica u RTU jedinici, koji donose odluku o preuzimanju tržišnog rizika i stupanju u ugovorni odnos. Procjena se sprovodi na temelju standarda definisanih u relevantnim metodologijama i procedurama;
- **Kontrola tržišnog rizika ('Market Risk Controlling')** - navedeni podproces obuhvata postupke i tehnike kontrole tržišnog rizika u portfoliju Banke od strane zaposlenih lica u RCU jedinici, koji koriste prethodno kreirane nalaze 'Market Risk Underwritinga', u cilju minimizacije uticaja tržišnog rizika identifikovanog u određenim tipovima ugovora i s njima vezanim podportfolijima Banke, kao i na nivou Banke, kao institucije.

Glavni nosioci odgovornosti navedenih procesa su sljedeći Sektori u Banci:

- Sektor treasury (RTU),
- Sektor platnog prometa (RTU) i
- Sektor upravljanja rizicima (RCU).

Interna akta kojima Banka propisuje i implementira Sistem upravljanja tržišnim rizikom podijeljena su na dva nivoa: operativni i tehnički. Akt operativnog nivoa (Politika upravljanja tržišnim rizikom) hijerarhijski je nadređen aktima tehničkog nivoa (Procedura upravljanja tržišnim rizikom).

5.2.1. Devizni rizik

Limiti za izloženost deviznom riziku su interno propisani i dati u tabelama u nastavku:

DEVIZNI RIZIK	INTERNO DEFINISAN LIMIT
Neto otvorena devizna pozicija na kraju dana za pojedinačnu valutu koja se dnevno nalazi na referentnoj kursnoj listi Evropske Centralne banke	do 15% Osnovnog kapitala
Zbir neto otvorenih deviznih pozicija na kraju dana za sve valute koje se dnevno nalaze na referentnoj kursnoj listi Evropske Centralne banke	do 20% Osnovnog kapitala
Neto otvorene devizne pozicije na kraju dana za ostale valute koje se ne nalaze na referentnoj kursnoj listi Evropske Centralne banke pojedinačno po valuti / za sve valute	do 5% Osnovnog kapitala (pojednično po valuti) / do 10% Osnovnog kapitala (za sve valute)

Posebni limiti (% od osnovnog kapitala)	Interno definisan limit	
	Duga pozicija	Kratka pozicija
840 - USD	40%	35%
826 - GBP	10%	8%
756 - CHF	10%	8%
Ostale valute	5%	4%
Agregatno	65%	55%

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Tržišni rizik (Nastavak)

5.2.1. Devizni rizik (Nastavak)

Prikaz neto deviznih pozicija na 31.12.2024:

OPIS POZICIJE	U hiljadama EUR				
	USD	GBP	CHF	OSTALE VALUTE	UKUPNO
Ukupna aktiva	5.732	107	498	458	6.795
Ukupne obaveze	5.791	64	497	155	6.508
Neto devizna pozicija	(59)	42	1	303	226
% od osnovnog kapitala	0,28%	0,20%	0,01%	1,44%	1.08%

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembar 2024. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

AKTIVA	u hiljadama EUR				
	USD	OSTALE STRANE VALUTE	UKUPNO STRANE VALUTE	LOKALNA VALUTA (EUR)	UKUPNO
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	933	734	1.667	92.324	93.991
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.343	330	2.673	225.519	228.192
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	1.308	330	1.638	9.039	10.677
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	-	-	-	176.687	176.687
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	38.197	38.197
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	1.035	-	1.035	1.596	2.631
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	60	60
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	60	60
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-	-	-
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	-	11.542	11.542
Ostala sredstva	-	-	-	27.178	27.178
Ukupno	3.276	1.064	4.340	356.623	360.963
PASIVA					
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	5.643	714	6.357	310.781	317.138
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	-	-	-	-	-
<i>Depoziti klijenata</i>	5.643	714	6.357	308.959	315.316
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	-	-	-	1.822	1.822
Ostale obaveze	148	2	150	4.090	4.240
Subordinisani dug	-	-	-	7.922	7.922
Ukupno	5.791	716	6.507	322.793	329.300
Neto devizna izloženost					
31. decembar 2024. godine	(2.515)	348	(2.167)	33.830	31.663
31. decembar 2023. godine	(274)	393	120	27.845	27.965

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Tržišni rizik (Nastavak)

5.2.1. Devizni rizik (Nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembar 2024. godine. Banka je izložena efektima promjena deviznih kurseva najznačajnijih valuta, koji utiču na njen finansijski položaj i novčane tokove. Rukovodstvo uspostavlja ograničenja na stepen izloženosti po valutama koja se redovno prate.

Upravljanje izloženošću deviznim rizikom, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	UKUPNO	UKUPNO STRANE VALUTE	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
AKTIVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	93.991	1.667	168	(168)
Kredit i potraživanja od banaka	10.677	1.638	164	(164)
Ostala finansijska sredstva	2.631	1.035	104	(104)
Ukupna aktiva	107.299	4.340	436	(436)
PASIVA				
Depoziti klijenata	315.316	6.357	636	(636)
Ostale obaveze	4.240	150	15	(15)
Ukupno obaveze	319.556	6.507	651	(651)
Neto devizna izloženost				
31. decembar 2024. godine			(215)	215
31. decembar 2023. godine			12	(12)

5.2.2. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB)

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik ostvarivanja gubitaka i negativnog uticaja na dobit i kapital Banke usljed promjena kamatnih stopa za stavke bilansa i vanbilansa iz bankarske knjige.

Kako bi se obezbijedila adekvatna raspodjela dužnosti i odgovornosti vezana za ključne elemente procesa upravljanja IRRBB-om i izbjegao potencijalni konflikt interesa, odnosno mogućnost da lica koja obavljaju aktivnosti vezane za odobravanje preuzimanja rizika, istovremeno mogu imati neadekvatan uticaj na funkciju kontrole rizika, Banka je svoju organizacionu strukturu dizajnirala na način da organizacione jedinice koje preuzimaju rizik (RTU) budu odvojene od onih koje ga kontrolišu (RCU), uzimajući u obzir zahtjeve važećih odluka CBCG i usklađenost sa veličinom i poslovnim modelom Banke

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Tržišni rizik (Nastavak)

5.2.2. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB) (Nastavak)

U okviru Bančinog procesa upravljanja IRRBB-om izdvajaju se dva podprocesa, i to:

- Odobranje preuzimanja rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi ('IRRBB Underwriting') - navedeni podproces obuhvata postupke i tehnike procjene rizika od strane zaposlenih lica u RTU jedinici, koji donose odluku o preuzimanju ovog rizika i stupanju u ugovorni odnos. Procjena se sprovodi na temelju standarda definisanih u relevantnim aktima Banke
- Kontrola rizika kamatne stope u bankarskoj knjizi ('IRRBB Controlling') - navedeni podproces obuhvata postupke i tehnike kontrole IRRBB-a u portfoliju Banke od strane zaposlenih lica u RCU jedinici, u cilju minimizacije uticaja rizika identifikovanog u određenim tipovima ugovora i s njima vezanim podportfolijima Banke, kao i na nivou Banke, kao institucije.

Glavni nosioci odgovornosti navedenih procesa su sljedeće organizacione jedinice u Banci:

- Relevantne organizacione jedinice u Banci koje preuzimaju rizik (RTU):
 - Sektor poslovanja sa korporativnim klijentima,
 - Sektor poslovanja sa fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima,
 - Sektor treasury,
 - Sektor platnog prometa,
- Sektor upravljanja rizicima (RCU).

Interna akta kojima Banka propisuje i implementira Sistem upravljanja IRRBB-om podijeljena su na dva nivoa: operativni i tehnički. Akt operativnog nivoa (Politika upravljanja IRRBB-om) hijerarhijski je nadređen aktu tehničkog nivoa (Procedura upravljanja IRRBB-om).

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.2. Tržišni rizik (Nastavak)

5.2.2. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB) (Nastavak)

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembar 2024. godine:

	u hiljadama EUR		
	Kamatonosno	Nekamatonosno	UKUPNO
AKTIVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	7.999	85.992	93.991
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	222.554	5.638	228.192
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	6.405	4.272	10.677
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	176.687	-	176.687
<i>Hartije od vrijednosti</i>	38.197	-	38.197
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	1.265	1.366	2.631
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	60	60
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	60	60
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	11.542	11.542
Ostala sredstva		27.178	27.178
Ukupno	230.553	130.410	360.963
PASIVA			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	306.697	10.441	317.138
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	-	-	-
<i>Depoziti klijenata</i>	304.875	10.441	315.316
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	1.822	-	1.822
Ostale obaveze	-	4.240	4.240
Subordinisani dug	7.922	-	7.922
Ukupno	314.619	14.681	329.300
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa			
31. decembar 2024. godine	(84.066)	115.729	31.663
31. decembar 2023. godine	(81.995)	109.960	27.964

5.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti osiguravanja finansiranja potrebnog za finansiranje tekućih potreba/dospjelih obaveza po prihvatljivim cijenama.

Prilikom dizajniranja svoje organizacione strukture, Banka uvijek slijedi princip potpune odvojenosti organizacionih jedinica koje preuzimaju rizik od onih koje ga kontrolišu, uvažavajući pri tome sve specifične zahtjeve važećih odluka CBCG. Organizaciona kultura u Banci je usklađena sa veličinom, poslovnim modelom i kompleksnošću portfolija Banke.

Kod procesa upravljanja rizikom likvidnosti Banka razlikuje tri nivoa, i to:

- unutardnevno upravljanje (na dnevnom nivou),
- operativno upravljanje (vremenski horizont do 30 dana) i
- strukturno upravljanje (vremenski horizont preko 30 dana).

Glavni nosioci odgovornosti navedenog procesa su sljedeće organizacione jedinice:

- Sektor treasury (RTU),
- Služba upravljanja rizicima (RCU).

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Interna akta kojima Banka propisuje i implementira Sistem upravljanja rizikom likvidnosti podijeljena su na dva nivoa: operativni i tehnički. Akt operativnog nivoa (Politika upravljanja rizikom likvidnosti) hijerarhijski je nadređen aktu tehničkog nivoa (Procedura upravljanja rizikom likvidnosti, Metodologija za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju i oročenih depozita), a podređen akt Strategiji upravljanja rizicima.

Služba upravljanja rizicima je odgovorna za kreiranje akata upravljanja rizikom likvidnosti, pri čemu su ista predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora Banke na nastale promjene u poslovnom okruženju.

Identifikacija rizika likvidnosti je početna faza procesa upravljanja rizikom likvidnosti koja podrazumijeva blagovremeno utvrđivanje svih činilaca koji sa jedne strane mogu uvećati neku od komponenti rizika likvidnosti (rizik finansiranja, rizik likvidnosti tržišta i td), dok sa druge strane mogu smanjiti nivo dostupnih likvidnih sredstava i alternativnih izvora finansiranja neophodnih za podmirenje unutardnevnih i operativnih potreba za likvidnošću.

U cilju identifikacije rizika likvidnosti Banka nastoji da:

- analizira značajne bilansne i vanbilansne pozicije, te odredi njihov uticaj na rizik likvidnosti Banke (npr. diverzifikacija cjelokupnih izvora finansiranja, stepen koncentracije izvora u pogledu ročne i sektorske strukture i td),
- analizira eventualnu povezanost rizika likvidnosti finansiranja i rizika likvidnosti tržišta,
- procijeni vjerovatnoću naplate pozicija aktive (naročito priliva po osnovu kreditnih ugovora), koju stavlja u odnos sa procjenama stabilnosti različitih tipova izvora sredstava po vremenskim razredima,
- identifikuje moguće pokretače rizika likvidnosti za Banku prilikom uvođenja novih proizvoda i usluga.

Unutar procesa identifikacije rizika likvidnosti sprovodi se identifikacija svih njegovih podtipova, kao i njihovih pokretača. Isto tako, identifikuju se i kvantitativne mjere.

Banka obezbjeđuje upravljanje rizikom likvidnosti u različitim vremenskim intervalima, uvažavajući pri tome promjene u potrebama za sredstvima i načinima finansiranja, kao i eventualne slabosti zavisno od različitih aktivnosti Banke, a sve u cilju održavanja adekvatnog bafera likvidnosti Banke.

Banka kontinuirano vrši procjenu / mjerenje rizika likvidnosti primjenjujući pri tome sljedeće tehnike / mjere:

- projektovanje i praćenje priliva i odliva novčanih sredstava,
- gap analiza ročne neusklađenosti,
- stabilan nivo depozita,
- pokazatelji likvidnosti,
- racio pokrića likvidnosti (LCR),
- koncentracija izvora finansiranja,
- testiranje otpornosti na stres.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Planom za postupanje u nepredviđenim okolnostima definišu se strategije za rješavanje manjka likvidnosti u vanrednim situacijama, kroz definisanje linija odgovornosti, jasna razgraničenja stepena krize likvidnosti, utvrđivanje izvora i načina pribavljanja nedostajućih finansijskih sredstava. Naime, u internom dokumentu Banke Plan upravljanja u slučaju ugrožene likvidnosti ili nepredviđenih okolnosti detaljno je definisano sljedeće:

- faktori koji dovode do krize likvidnosti i stepen krize likvidnosti,
- podjela zadataka za realizaciju Plana između ovlašćenih lica,
- načini i mjere za održavanje likvidnosti po utvrđenim stepenima krize likvidnosti,
- način komunikacije sa deponentima i poslovnim partnerima,
- način obavještanja klijenata i javnosti.

Sistem limita izloženosti riziku likvidnosti obuhvata regulatorno definisane limite, kao i interne limite izloženosti riziku likvidnosti. Regulatorno definisane limite propisuje CBCG, a odnose se na minimalni dnevni i dekadni pokazatelj likvidnosti i LCR. Pored regulatorno definisanih limita, Banka definiše interne limite na bazi definisanog apetita za rizikom likvidnosti, a koji su u skladu sa strukturom bilansa i vanbilansa Banke, poslovnim aktivnostima Banke, te tržišnim uslovima.

Banka dnevno prati i održava odgovarajući nivo rezervi likvidnosti (bafer), u skladu sa analizom ročne usklađenosti obaveza i potraživanja, kao i vanbilansnih pozicija, uz obezbjeđenje ispunjavanja dnevnih obaveza u normalnim i stresnim okolnostima.

Banka održava strukturu bafera za likvidnost prama rangu aktive u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti u kreditnim institucijama.

Banka redovno prati promjene u kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim potrebama za sredstvima i načinima finansiranja, kao i potencijalne slabosti zavisno od različitih događaja, aktivnosti i strategije kako bi se obezbijedilo održavanje adekvatnog nivoa bafera za likvidnost, kao i za prilagođavanje profila likvidnosti Banke utvrđenoj toleranciji rizika.

Pored toga, Banka je u skladu sa internim aktima u obavezi da prati likvidnosti i rezulate poslovanja domaćeg i međunarodnog finansijskog sektora i da vrednuje sva događanja ili promjene koje mogu imati negativne posledice na likvidnost Banke i da na takav način identifikuje situacije koje se mogu smatrati situacijama potencijalnog problema sa likvidnošću bankarskog sektora.

Banka u izračun bafera za likvidnost pored gotovog novca uključuje rezerve Centralne banke koju čine obavezna rezeva, odnosno 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve koje kreditne institucije, u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi, mogu da koriste za održavanje dnevne likvidnosti, i stanje na transakcionom računu koji Banka ima otvoren kod CBCG kao učesnik u RTGS sistemu.

Pored primarnih rezevi likvidnosti, Banka ima na raspolaganju sekundarne rezerve u vidu državnih euroobveznica koje je izdala država Crna Gora, koje predstavljaju sledeći nivo zaštite likvidnosti Banke.

Banka je Planom upravljanja u slučaju ugrožene likvidnosti ili nepredviđenih okolnosti definisala nivo sekundarne rezerve likvidnosti u obliku udjela u segmentu dužničkih hartija od vrijednosti države Crne Gore sa kojima Banka upravlja po modelu držanja finansijske imovine sa ciljem prikupljanja novčanih tokova i radi prodaje (klasifikacija i vrednovanje po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat).

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Banka smije da održava nivo sekundarne rezerve likvidnosti na višem nivou od definisanog, ali ne smije da drži na nivou nižem od definisanog.

Banka prati i mjeri stepen izloženosti riziku likvidnosti na bazi vršenja testiranja otpornosti na stres (na kvartalnom nivou, po potrebi i češće) u kojima koristi različita scenarija, što za cilj ima uključivanje pretpostavki o ekstremnim promjenama internih i eksternih faktora koji su od uticaja na kretanje novčanih tokova i likvidnost Banke.

Situacije ozbiljnog finansijskog poremećaja predstavljaju okolnosti u kojima je ugrožena funkcija poslovanja Banke do tačke njenog opstanka na tržištu pa samim tim i njena likvidnost. S tim u vezi, Banka uspostavlja **plan oporavka likvidnosti**, kojim definiše odgovarajuće strategije i mjere za rješavanje mogućeg nedostatka likvidnosti, a u okviru sveobuhvatnog Plana oporavka Banke, koji predstavlja poseban interni akt Banke. Budući da problemi sa likvidnošću predstavljaju ključne opasnosti za kontinuitet poslovanja, postoji prirodna veza između upravljanja rizikom likvidnosti odnosno ILAAP-a sa jedne strane, koji podržavaju kontinuitet poslovanja iz perspektive likvidnosti i plana oporavka sa druge strane, koji treba da obezbijedi održavanje ili ponovno uspostavljanje adekvatne likvidnosne pozicije Banke odnosno uspostavljanje finansijske stabilnosti i održivosti u situacijama ozbiljnog finansijskog poremećaja. Plan oporavka likvidnosti je predmet periodičnog pregleda (najmanje jednom godišnje) u cilju ocjene njegove adekvatnosti i po potrebi sprovođenja korektivnih akcija.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospijea i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospijea i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost ali i povećava rizik od gubitka.

Dospijea sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospijeu obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospijea ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Sektor Treasury dnevno prati izloženost Banke riziku likvidnosti.

Za utvrđivanje usklađenosti novčanih priliva i odliva Banka koristi skale dospijea (GAP analiza).

Na raspoloživost novčanih sredstva Banke, pored priliva i ostalih transakcija, uticaj imaju i zahtjevi komitenata za povlačenjem sredstava sa tekućih računa i depozita.

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

5.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza u skladu sa ugovorenim novčanim tokovima sa stanjem na dan 31. decembar 2024. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	u hiljadama EUR						
	1 - 30 dana	31 - 90 dana	91-180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
AKTIVA							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	85.991	-	-	-	7.999	-	93.990
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	45.367	6.602	8.233	22.162	113.037	32.792	228.193
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	10.686	-	-	-	-	-	10.686
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	30.955	2.158	5.255	20.805	85.046	32.397	176.616
<i>Hartije od vrijednosti</i>	2.995	4.444	2.978	-	27.839	-	38.256
<i>Ostala finansijska Sredstva</i>	731	-	-	1.357	152	395	2.635
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	60	-	-	-	-	-	60
<i>Hartije od vrijednosti</i>	60	-	-	-	-	-	60
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	-	-
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	-	11.542	-	11.542
po metodi kapitala	-	-	-	-	-	-	-
Ostala Sredstva	119	23	-	-	25.067	-	25.209
Ukupno	131.537	6.625	8.233	22.162	157.645	32.792	358.994
PASIVA							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	244.513	13.187	11.275	28.404	18.047	1.712	317.138
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Depoziti klijenata</i>	244.513	13.141	11.270	28.386	17.865	141	315.316
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	-	46	5	18	182	1.571	1.822
Ostale obaveze	5.655	931	86	173	476	-	7.320
Subordinisani dug	-	94	8	-	7.820	-	7.922
Ukupno	250.168	14.212	11.369	28.577	26.343	1.712	332.380
ročna neusklađenost							
31.12.2024.*	(121.568)	(2.590)	1.861	(1.417)	136.629	31.080	43.995
31.12.2023.	(113.339)	(662)	(190)	6.066	114.647	33.936	40.458
kumulativni GAP							
31.12.2024.	(121.568)	(124.158)	(122.297)	(123.714)	12.915	43.995	
31.12.2023.	(113.339)	(114.001)	(114.191)	(108.125)	6.522	40.458	

*Prilikom obračuna pojedinačnih gapova dospijea, a samim tim i kumulativnih gapova, nisu uzeti u obzir: kamatna potraživanja, obaveze za kamate, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti. Imajući u vidu da tabela prikazuje novčane prilive i odlive (cash flow) ispravke vrijednosti i vremenska razgraničenja mogli bi negativno uticati na sliku ročne usklađenosti aktive i pasive po pojedinim periodima dospijea.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

5.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza prema očekivanom dospijeću sa stanjem na dan 31. decembar 2024. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	u hiljadama EUR					
	1 - 30 dana	31 -90 dana	91-180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	preko 5 godina
AKTIVA						Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	85.991	-	-	-	7.999	93.990
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	43.949	6.614	6.970	19.856	102.445	228.193
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	10.686	-	-	-	-	10.686
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	29.537	2.170	3.992	18.499	74.454	176.616
<i>Hartije od vrijednosti</i>	2.995	4.444	2.978	-	27.839	38.256
<i>Ostala finansijska Sredstva</i>	731	-	-	1.357	152	2.635
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	60	-	-	-	-	60
<i>Hartije od vrijednosti</i>	60	-	-	-	-	60
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	-
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	-	-	11.542	11.542
Ostala Sredstva	119	23	15.849	829	8.389	25.209
Ukupno	130.119	6.637	22.819	20.685	130.375	48.359
PASIVA						
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	43.074	40.898	185.003	28.404	18.047	317.138
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Depoziti klijenata</i>	43.074	40.852	184.998	28.386	17.865	315.316
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	-	46	5	18	182	1.822
Ostale obaveze	5.655	931	86	173	476	7.320
Subordinisani dug	-	94	8	-	7.820	7.922
Ukupno	48.729	41.923	185.097	28.577	26.343	332.380
ročna neusklađenost						
31.12.2024.*	78.453	(30.289)	(157.280)	(2.894)	109.359	46.647
31.12.2023.	68.203	(25.222)	(34.214)	(99.263)	75.097	55.858
kumulativni GAP						
31.12.2024.	78.453	48.163	(109.117)	(112.011)	(2.652)	43.995
31.12.2023.	68.203	42.981	8.767	(90.497)	(15.400)	40.458

*Prilikom obračuna pojedinačnih gapova dospijeća, a samim tim i kumulativnih gapova, nisu uzeti u obzir: kamatna potraživanja, obaveze za kamate, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti. Imajući u vidu da tabela prikazuje novčane prilive i odlive (cash flow) ispravke vrijednosti i vremenska razgraničenja mogli bi negativno uticati na sliku ročne usklađenosti aktive i pasive po pojedinim periodima dospijeća.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

5.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

31.12.2024. godine	U hiljadama EUR
Bafer za likvidnost	124.496
Neto likvidnosni odlivi	46.031
Koeficijent likvidne pokrivenosti (%)	270%
Izračun brojioca	
Bafer za likvidnost u obliku aktive I reda isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta (u skladu s članom 9.): neprilagođen	124.478
Odlivi po osnovu kolaterala u obliku aktive I reda isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilivi po osnovu kolaterala u obliku aktive I reda isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Osigurani odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Osigurani prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilagođeni iznos aktive I reda isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta, prije primjene gornje granice	124.478
Vrijednost aktive I reda u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 9.: neprilagođena	0
Odlivi po osnovu kolaterala u aktivu I reda u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilivi po osnovu kolaterala u aktivu I reda u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilagođeni iznos aktive I reda u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, prije primjene gornje granice	0
Prilagođeni iznos aktive I reda u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, nakon primjene gornje granice	0
Iznos viška likvidne aktive' I reda u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	0
Vrijednost aktive IIA reda u skladu s članom 9.: neprilagođena	0
Odlivi po osnovu kolaterala u aktivu IIA reda koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilivi po osnovu kolaterala u aktivu IIA reda koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilagođeni iznos aktive IIA reda, prije primjene gornje granice	0
Prilagođeni iznos aktive IIA reda, nakon primjene gornje granice	0
„Iznos viška likvidne aktive' IIA reda	0
Vrijednost aktive IIB reda u skladu s članom 9.: neprilagođena	18
Odlivi po osnovu kolaterala u aktivu IIB reda koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilivi po osnovu kolaterala u aktivu IIB reda koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
Prilagođeni iznos aktive IIB reda, prije primjene gornje granice	18
Prilagođeni iznos aktive IIB reda, nakon primjene gornje granice	18
Iznos viška likvidne aktive' IIB reda	0
Iznos viška likvidne aktive	0
Bafer za likvidnost	124.496
Izračun imenioca	
Ukupni odlivi	59.506
U cijelosti izuzeti prilivi	0
Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	0
Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	13.474
Smanjenje za u cijelosti izuzete prilive	0
Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90%	0
Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	13.474
Neto likvidnosni odliv	46.031
Posebni zahtjevi za likvidnost	
Zahtjev iz člana 280 Zakona o kreditnim institucijama	

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

5.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

U okviru pozicije depoziti klijenata, depoziti po viđenju su raspoređeni u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju i oročenih depozita. Osnovna pretpostavka koju Banka koristi za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju je da se iznos dnevnog stanja depozita po viđenju za koji se očekuje odliv u vremenskom periodu od 91 i više dana od datuma posmatranog stanja depozita po viđenju – može smatrati stabilnim nivoom depozita po viđenju. Izabrana statistička metoda za procjenu maksimalnog očekivanog odliva stanja depozita po viđenju na određeni dan u narednim periodima je VaR metoda. Imajući u vidu da je VaR broj koji izražava maksimalni očekivani gubitak za dati vremenski period i za dati nivo pouzdanosti, Banka koristi Value at Risk - VaR (vrijednost pod rizikom) statističku metodu za utvrđivanje maksimalnog očekivanog odliva depozita po viđenju za određene vremenske periode, uz određeni nivo pouzdanosti.

U okviru pozicije depoziti banaka i klijenata, oročeni depoziti sa klauzulom o prijevremenom razročenju su urađeni u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju i oročenih depozita. Banka stabilnost oročenih depozita sa klauzulom o prijevremenom razročenju utvrđuje na pojedinačnom nivou prateći projektovano ponašanje u narednom periodu, specifičnost i istoriju svakog depozita. Kriterijumi koje Banka koristi za utvrđivanje stabilnog nivoa oročenih depozita sa klauzulom o prijevremenom razročenju su:

- da li se depozit reoročava u dužem vremenskom periodu,
- da li je u dosadašnjem periodu deponent koristio pravo povlačenja iz ugovorene klauzule,
- ukoliko je koristio pravo iz prethodnog stava, kolika je frekventnost povlačenja i o kojim se odlivenim iznosima radi,
- da li deponent ima još oročenih depozita kod Banke, da li ostali njegovi depoziti imaju klauzulu o prijevremenom povlačenju i da li po njima koristi pravo povlačenja,
- da li se radi o novom deponentu,
- ostale informacije.

Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembar 2024. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza do godinu dana. Banka tokom 2024. godine nije imala problema sa održavanjem likvidnosti. Rukovodstvo Banke vjeruje da negativni kumulativni GAP neće prouzrokovati problem sa održavanjem likvidnosti u narednih godinu dana.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti (Nastavak)

5.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

Dalje, u cilju umanjivanja negativnih kumulativnih GAP-ova, rukovodstvo Banke je definisalo i preduzelo skup mjera u 2024. godini. koje između ostalog uključuju: definisanje strategija za naplatu različitih pozicija aktive, odobravanje kvalitetnih plasmana sa kraćim rokovima dospijeća, povećanje diverzifikacije depozita, smanjenje nivoa oročenih depozita sa klauzulom o prijevremenom razročenju, kao i skup aktivnosti koje su se odnosile na učestvovanje u donošenju planova priliva i odliva sredstava kod ključnih deponenata Banke, produženje oročenih depozita na duži rok, odobravanje plasmana sa kraćim rokom dospijeća, sa kraćim grace periodom, što manje kredita sa jednokratnom otplatom.

5.4. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke i negativan uticaj na kapital Banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Prilikom dizajniranja svoje organizacione strukture, Banka je slijedila princip odvojenosti organizacionih jedinica koje preuzimaju rizik, od onih koje ga kontrolišu, uzimajući u obzir zahtjeve važećih odluka CBCG i usklađenost sa veličinom i poslovnim modelom Banke.

Banka je u svom poslovanju implementirala Sistem upravljanja operativnim rizikom na način da prepoznaje pet bazičnih podprocesa unutar svog procesa upravljanja operativnim rizikom:

- Identifikacija (prepoznavanje pokretača operativnog rizika, te mogućih gubitaka u koji se rizik može preslikati, sprovodi se od strane OJ koje upravljaju operativnim rizikom, reidentifikacija se sprovodi najmanje jednom godišnje),
- Procjena/mjerenje (sprovode OJ koje upravljaju operativnim rizikom koristeći pri tome dvije mjere operativnog rizika: vjerovatnoću i intezitet, sučeljavanjem ove dvije mjere dobijaju se ocjene izloženosti operativnom riziku. Banka je definisala nivo prihvatljivosti operativnog rizika, shodno Matrici izloženosti operativnom riziku),
- Autorizacija (sprovodi Služba upravljanja rizicima, na nivou cijele Banke),
- Kontrola (sprovodi Služba upravljanja rizicima uzimajući u obzir definisane limite za izloženost ovom tipu rizika.),
- Izvještavanje o izloženosti operativnom riziku (interno i eksterno).

Interna akta kojima Banka propisuje i implementira Sistem upravljanja operativnim rizikom podijeljena su na dva nivoa: operativni i tehnički. Akt operativnog nivoa (Politika upravljanja operativnim rizikom) hijerarhijski je nadređen aktima tehničkog nivoa (Procedura upravljanja operativnim rizikom, Procedura upravljanja rizicima koji su povezani sa eksternalizacijom).

U zavisnosti od procjene nivoa operativnog rizika i u skladu sa tim prihvatljivosti rizika, učesnici u procesu upravljanja operativnim rizikom opredjeljuju se za sljedeće tretmane rizika:

- Prihvatanje rizika,
- Savladavanje rizika (smanjivanje/osiguranje rizika).

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

MSFI 13 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi oslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – Unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci). Banka ne posjeduje finansijske instrumente vrednovane po fer vrijednosti uključene u Nivo 3.

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Prilikom procjene fer vrijednosti, Banka uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće. Na dan 31. decembra 2024. godine tržišne cijene hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti data je u narednoj tabeli:

31.12.2024.	Level 1	Level 2	Level 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	60			60
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	0			0
Ukupno	60			60
31.12.2023.	Level 1	Level 2	Level 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	96	-	-	96
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha namijenjena trgovanju	19	-	-	19
Ukupno	115	-	-	115

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list Crne Gore“ br. 128/20, 140/21 i 144/22). Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Stavke regulatornog kapitala

Regulatorni kapital kreditne institucije sastoji se od zbira osnovnog kapitala i dopunskog kapitala.

Osnovni kapital (eng. Tier 1 capital) kreditne institucije predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala (eng. Common Equity Tier 1 capital – CET1) i dodatnog osnovnog kapitala (eng. Additional Tier 1 capital – AT1) kreditne institucije.

Redovni osnovni kapital

Redovni osnovni kapital kreditne institucije sastoji se od sljedećih stavki:

- instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 8 Odluke;
- računa emisije premije koji se odnosi na instrumente iz tačke 1;
- zadržane dobiti;
- akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti;
- ostalih rezervi;
- rezervi za opšte bankarske rizike.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala odnose se na:

- gubitke tekuće poslovne godine;
- nematerijalnu imovinu (aktivu), izuzev softvera čija je vrijednost oprezno (prudencijalno) utvrđena i na koju nemaju negativan uticaj sanacija, nesolventnost ili likvidacija kreditne institucije;
- odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti;
- za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisane izloženosti korišćenjem pristupa zasnovanog na internim rejtinzima (IRB pristup), negativne iznose koji proizilaze iz obračuna iznosa očekivanih gubitaka iz članova 177 i 178 Odluke;
- imovinu penzijskog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca u bilansu stanja kreditne institucije;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje kreditna institucija ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa kreditnom institucijom recipročno međusobno ulaganje za koje Centralna banka smatra da ima za cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala kreditne institucije;
- primjenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja kreditne institucije u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako kreditna institucija u tim subjektima nema značajno ulaganje;
- primjenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja kreditne institucije u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako kreditna institucija u tim subjektima ima značajno ulaganje;
- iznos stavki koje treba oduzeti od stavki dodatnog osnovnog kapitala u skladu sa članom 48 Odluke koji prelazi stavke dodatnog osnovnog kapitala kreditne institucije;
- iznos izloženosti sljedećih stavki kojima se dodjeljuje ponder rizika od 1.250%, ako kreditna institucija oduzima taj iznos izloženosti od iznosa stavki redovnog osnovnog kapitala kao alternativu primjeni ponder rizika od 1.250;
- svi poreski troškovi povezani sa stavkama redovnog osnovnog kapitala predvidljivi u trenutku njihovog obračuna, osim ako kreditna institucija na odgovarajući način uskladi iznos stavki redovnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kog se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka;
- primjenljivi iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama;
- za minimalnu vrijednost obaveze iz člana 152 stav 2 Odluke, bilo koji iznos za koji je sadašnja tržišna vrijednost udjela ili akcija u CIU, na kojoj se zasniva minimalna vrijednost obaveze, manja od sadašnje vrijednosti minimalne vrijednosti obaveze i za koji kreditna institucija još nije priznala smanjenje stavki redovnog osnovnog kapitala;
- pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Dodatni osnovni kapital

Stavke dodatnog osnovnog kapitala sastoje se od:

- instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 1 Odluke;
- računa emisije premije koji se odnose na instrumente iz tačke 1.

Odbitne stavke od stavki dodatnog osnovnog kapitala:

- direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala za koje bi kreditna institucija mogla da ima obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora sa kojima kreditna institucija ima recipročna međusobna ulaganja za koja je Centralna banka ocijenila da im je cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala kreditne institucije;
- primjenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, određen u skladu sa članom 52 Odluke, ako kreditna institucija u tim subjektima nema značajno ulaganje;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije proizašle iz pružanja usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje drži najviše pet radnih dana;
- iznos stavki koje treba oduzeti od stavki dopunskog kapitala u skladu sa članom 58 Odluke, koji prelazi iznos stavki dopunskog kapitala kreditne institucije;
- sve poreske troškove povezane sa stavkama dodatnog osnovnog kapitala predvidljive u trenutku njihovog obračuna, osim ako kreditna institucija na odgovarajući način uskladi iznos stavki dodatnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kog se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka.

Dopunski kapital

Stavke dopunskog kapitala sastoje se od:

- instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 55 i u obimu utvrđenom u članu 56 Odluke;
- računa emisije premije koji se odnose na instrumente iz tačke 1;
- za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 Odluke (standardizovani pristup), opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik, neumanjenih za poreske efekte, do 1,25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti izračunatih u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 Odluke;
- za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 3 Odluke (pristup zasnovan na internim rejtingima), pozitivnih iznosa, neumanjenih za poreske efekte, koji proizilaze iz obračuna navedenog u čl. 177 i 178 Odluke do 0,6% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti izračunatih u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 3 Odluke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Odbitne stavke od stavki dopunskog kapitala su sljedeće:

- direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u sopstvene instrumente dopunskog kapitala, uključujući sopstvene instrumente dopunskog kapitala za koje bi kreditna institucija mogla da ima obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora sa kojima kreditna institucija ima recipročna međusobna ulaganja za koja Centralna banka ocjenjuje da im je cilj da vještački povećaju regulatorni kapital kreditne institucije;
- primjenljivi iznos, određen u skladu sa članom 62 Odluke, direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima nema značajno ulaganje;
- direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije proizašle iz pružanja usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje drži najviše pet radnih dana;
- iznos stavki koje treba oduzeti od stavki kvalifikovanih obaveza u skladu sa članom 69 Odluke, koji prelazi iznos kvalifikovanih obaveza kreditne institucije.

Zahtjevi za regulatornim kapitalom

Kreditna institucija je dužna da u svakom trenutku ispunjava sljedeće zahtjeve za kapitalom, propisane članom 134 Zakona o kreditnim institucijama:

- koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%;
- koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Kreditna institucija izračunava koeficijente kapitala na sljedeći način:

- koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala izračunava se kao odnos redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima;
- koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala izračunava se kao odnos osnovnog kapitala kreditne institucije i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima;
- koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala izračunava se kao odnos regulatornog kapitala kreditne institucije i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima.

Ukupan iznos izloženosti riziku izračunava se kao zbir sljedećih stavki:

- Iznos rizikom ponderisane izloženosti kreditnom riziku, kreditnom riziku druge ugovorne strane i slobodne isporuke,
- Ukupan iznos izloženosti riziku poravnanja,
- Ukupan iznos izloženosti pozicijskom, deviznom i robnom riziku,
- Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku,
- Ukupan iznos izloženosti riziku za prilagođavanje kreditnom vrednovanju (CVA),
- Ukupan iznos izloženosti povezan s velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja,
- Ostali iznosi izloženosti.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Regulatorni kapital

	U hiljadama EUR
	31. decembar 2024. godine
REGULATORNI KAPITAL	25.263
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	20.668
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	20.668
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	56.728
plaćeni instrumenti kapitala	56.728
napomena: instrumenti kapitala koji se ne priznaju	-
Neraspoređena (zadržana) dobit	-31.580
Priznata dobit ili gubitak (tekuće godine)	-160
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) - FVOCI	-68
Ostale rezerve	9.318
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	5.201
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	-
(-) Ostala nematerijalna imovina	313
(-) Kvalifikovana učešća izvan finansijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1.250%	129
(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	1.059
(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (nastale prije početka primjene te odluke)	15.689
(-) Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	1.741
Prelazna usklađivanja za instrumente redovnog osnovnog kapitala koji se nastavljaju priznavati shodno članu 504 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	-
Ostali elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala	
DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	-
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	4.595
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dopunski kapital	4.595

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

5.6. Upravljanje kapitalom (Nastavak)

Koeficijenti adekvatnosti kapitala Banke

U hiljadama
EUR
31. decembar
2024. godine

STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA	
REGULATORNI KAPITAL	25.263
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	20.668
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	20.668
DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	-
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	4.595
KOEFIKIJENTI ADEKVATNOSTI KAPITALA	
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	10,94%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	10,94%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	13,37%
OSTALI MINIMALNI ZAHTJEVI ZA KAPITALOM	
Min koeficijent ukupnog zahtjeva za kapitalom (OCR)	15,73%
Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR): koji se sastoji od redovnog osnovnog kapitala	10,55%
Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR): koji se sastoji od osnovnog kapitala	12,77%
zahtjev za kapitalom za rizike iz stuba 2 (P2R) - SREP zahtjev	3,85%
BAFERI KAPITALA	
bafer za očuvanje kapitala	1,88%
bafer za strukturni sistemski rizik	1,50%
bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	2,00%
kombinovani bafer koji se primjenjuje na kreditnu instituciju	3,88%
UTVRĐENI IZNOS REDOVNOG OSNOVNOG KAPITALA NEOPHODAN ZA ODRŽAVANJE BAFERA	
iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za očuvanje kapitala	3.542
iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za strukturni sistemski rizik	2.834
iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje bafera za OSV kreditnu instituciju	3.778
iznos redovnog osnovnog kapitala potreban za održavanje kombinovanog bafera kapitala	7.330
IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA	
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	188.905
IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	169.023
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	-
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZICIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	-
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	19.883
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	-
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA

a) Prihodi od kamata i slični prihodi

(u 000 EUR)	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Depoziti kod:		
- banaka	114	113
- Centralne banke	-	-
	114	113
Kredit:		
- Vlada CG I jedinice lokalne samouprave	71	56
- privredna društva u privatnom vlasništvu	4,294	3,782
- privredna društva u privatnom vlasništvu	364	340
- ostale finansijske institucije	136	148
- preduzetnici	4	5
- fizička lice	6,454	5,859
	11,323	10,190
Investicione HOV	1,936	1,219
Ostali prihodi od kamata:	-	-
Pravna lice -kartice	20	31
Komisioni poslovi	-	-
Fizička lice -kartice	33	41
Minusi na tekućim računima	240	390
	293	462
Prihodi od kamata	13,666	11,984
Korekcija prihoda za stage 3 IFRS 9		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	(826)	(934)
- fizička lice	(522)	(642)
	(1,348)	(1,576)
Prihodi od kamata I slični prihodi	12,318	10,408
Prihodi na obezvrjedjena potraživanja -stage 3	237	986
	12,555	11,394

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA (Nastavak)

Rashodi kamata i slični prihodi

<i>(u 000 EUR)</i>	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Depoziti:		
- fizičkih lica	1,703	1,682
- pravnih lica	209	319
	1,912	2,001
Naknade za kredite	479	368
Obaveze po kreditima i ostalim pozajmicama		
- Banke		
- Vlada Crne Gore drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore i regulatorne agencije	4	6
Rashodi od kamate- poslovi lizinga	28	152
Subordinisani dugovi i hibridni instrumenti	454	454
	2,877	2,981

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

7. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjedjenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

<i>(u 000 EUR)</i>	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjedjenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(7,352)	(1.236)
	(7,352)	(1,236)

b) Troškovi rezervisanja

<i>(u 000 EUR)</i>	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Rezervisanja po osnovu sudskih postupaka	(50)	
Rezervisanja operativni rizik	-	-
	(50)	-

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

7. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (Nastavak)

<i>(u 000 EUR)</i>	Kredit i ostala potraživanja od banaka i klijenata	Gotovina i depoziti kod banaka	Ostala finansijska potraživanja	HOV po amortizovanom trošku	Instrumenti koji nijesu akcije	Investicije u zavisna društva	HOV kroz osali ukupni rezultat	Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	Rezervisanja za vanbilansne izloženosti	Ukupno
Stanje na dan	19.349	8	9	125	2	20	563	1.575	64	21.715
31. decembra 2023. godine										
Ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku godine	6.377	0-	(6)	17	(2)	3		978	(15)	7.352
Ostale promjene- obezvređenje kamate stage 3	1.066									1.066
Knjigovodstveni otpis	(2.441)									(2.441)
Smanjenje/povećanje fer vrijednosti							36	6		42
Stanje na dan	24.351	8	3	142	0	23	599	2.559	49	27.734
31. decembra 2024. godine										

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

a) Prihodi od naknada i provizija

<i>(u 000 EUR)</i>	01.01.- 31.12.2024.	01.01.- 31.12.2023.
Naknade po vanbilansnim poslovima	559	793
Naknade za usluge platnog prometa	1,795	1,624
Naknade - devizni poslovi	1,111	1,208
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	387	166
Naknade - Master i Visa	1,425	1,267
Naknade - elektronsko bankarstvo	207	187
Naknade - bankomati	686	511
Vođenje računa	1,382	799
Druge usluge	695	660
Ostalo	3	3
	8,250	7,218

b) Rashodi naknada i provizija

<i>(u 000 EUR)</i>	01.01.- 31.12.2024.	01.01.- 31.12.2023.
Naknade za usluge platnog prometa - Centralna banka	311	289
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	209	224
Naknade po osnovu premija i provizija	2,465	2,115
Naknade i provizije-First Data	847	408
Pretplate - elektronsko bankarstvo-PP	321	280
Naknade, provizije i fakture - master i visa kartica	1,438	1,066
Ostale naknade i provizije	332	352
	5,923	4,734

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

<i>(u 000 EUR)</i>	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Troškovi neto zarada i naknada za bolovanja	2,727	2,428
Porezi i doprinosi na zarade na teret zaposlenih	702	643
Doprinosi i prirezi na zarade na teret poslodavca	233	261
Troškovi prevoza radnika	56	52
Troškovi naknade -godišnji odmor	45	18
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	24	6
Pomoć zaposlenima	11	11
Troškovi razonode	0	2
Troškovi putovanja i dnevnice - dnevnice	1	-
Troškovi putovanja i dnevnice - putni troškovi	4	1
Troškovi putovanja i dnevnice - smještaj	4	-
Troškovi putovanja i dnevnice -upotreba sopstvenog vozila	1	-
Troškovi komisija	-	2
Naknade članovima Kreditnog odbora	2	-
Naknade članovima Nadzornog odbora	91	105
Naknade Odbora za reviziju	24	30
Ugovor o djelu	243	120
Troškovi otpremnina	2	2
Ostali troškovi zaposlenih	19	24
Troškovi stanarina	16	13
Troškovi osiguranja zaposlenih	4	5
Troškovi obuka zaposlenih	3	8
	4,212	3,731

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

(u 000 EUR)

	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Troškovi poslovnog prostora i fiksne aktive		
Troškovi zakupa:		
- poslovnog prostora	293	281
- bankomata	20	25
Troškovi poreza na zakup	159	153
Korišćenje gradskog građevinskog zemljišta	8	8
Troškovi popravke i održavanja osnovnih sredstava	429	387
Troškovi održavanja licenci	5	2
Troškovi adaptacije i uređenja poslovnog prostora	2	10
Troškovi čišćenja poslovnog prostora	178	157
Troškovi obezbjedjenja	578	519
Troškovi osiguranja imovine	94	93
Troškovi električne energije	139	150
Troškovi grejanja	39	52
Troškovi vode	4	10
Troškovi poreza na imovinu	(3)	160
Troškovi poslovnog prostora i opreme	1,945	2,007
Troškovi revizije	233	136
Troškovi kontrola CBCG	310	297
Troškovi članarina udruženjima	49	44
Troškovi intelektualnih, konsultantskih i usluga procjenitelja	323	174
Troškovi advokatskih usluga	29	55
Sudski troškovi	158	121
Troškovi transporta novca	171	184
Ostali troškovi	18	10
Profesionalne provizije i troškovi	1,291	1,021
Troškovi telefona	86	74
TR komunikacione mreže-SWIFT i T-COM	107	91
TR -poštarina	21	17
Usluge telekomunikacija i poštarina	214	182
Troškovi reklame i marketing	85	127
Sponzorstvo	97	64
Potrošni i kancelarijski materijal	257	281
Troškovi goriva	24	30
TR -komunalne usluge	25	24
Ostali troškovi	9	8
Ostali razni troškovi	124	130
Ostali i Razni troškovi	621	664
	4,071	3,874

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

11. OSTALI RASHODI

(u 000 EUR)	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Rashodi-po osnovu direktnog otpisa potraživanja-p.l.		
Rashodi-po osnovu direktnog otpisa potraživanja-f.l.	75	89
Porez na dodatu vrijednost i ostali troškovi poreza	(218)	40
Takse (takse za nekretnine, takse za turističke organizacije, razne takse)	4	2
Gubici zbog modifikacije MSFI		155
Vanredni i vanposlovni rashodi	393	2.654
	254	2.940

12. OSTALI PRIHODI

(u 000 EUR)	01.01.- 31.12.2024	01.01.- 31.12.2023
Prihodi od izdavanja poslovnog prostora	44	48
Ostali prihodi-obrađa i praćenje kredita ZZZCG	22	15
Ostali prihodi poslovanja	304	1318
Prihodi od naplaćenih potraživanja - interna evidencija	576	443
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja:		
- Naplaćena suspendovana kamata	43	36
- PR naplata-knjigovodstveni otpis TR	36	15
- PR vanredni-naplaceni sudski troškovi	4	1
	1,029	1,876
Ostali neposlovni prihodi	2,423	33
Ostali vanredni prihodi	273	41
	3,725	1,950

Banka je u skladu sa Ugovorom o regulisanju dužničko-povjerilačkih odnosa sa Building Art doo Podgorica broj 4020/1 od 12.03.2024.godine ostvarila prihod od projekta u iznosu od 1.900 eur.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

13. POREZ NA PRIHOD**a) Komponente poreza na prihod***U hiljadama eura*

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024.	31.12.2023.
Odloženi poreski prihod/ rashod	3	2
Porez na kapitalni dobitak	(87)	
	(84)	2

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024.	31.12.2023.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	19,471	23,093
- u stranoj valuti	1,670	3,495
Privremeni račun –naplata kartica	(2)	(4)
	21,139	26,584
Obaveza rezerva kod Centralne banke Crne Gore	15,998	15,259
Potraživanja po osnovu fakturisane kamate		25
Žiro račun	56,862	40,725
Ispravka vrijednosti depozita kod centralnih banaka	(8)	(8)
	72,852	56,001
Ukupno novčana sredstva	93,991	82,585

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra jun 2024. godine, odnosno 31. decembra 2023. godine, predstavlja minimum izdvojenih sredstava u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi „Odluka o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 19/22 od 22.02.2022, 78/24 od 07.08.2024.) U skladu sa navedenim, kreditne institucije obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite, osim depozita centralnih banaka. Obaveznu rezervu kreditne institucije obračunavaju primjenom stope od:

- 5,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do 365 dana, odnosno do 366 dana;
- 4,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od 365 dana, odnosno u roku kraćem od 366 dana, primjenjuje se stopa od 5,5%.

Banka u toku 2024. godine nije koristila obaveznu rezervu za održavanje likvidnosti.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (Nastavak)

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (za potrebe sastavljanja Iskaza o tokovima gotovine)

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024.	31.12.2023.
Gotovina u blagajnama	17,000	21,936
Gotovina u bankomatima	4,145	4,652
Gotovina na putu	(4)	
Račun naplate kartica	(2)	(4)
Žiro račun	56,861	40,724
Obavezna rezerva kod CBCG	15,998	15,259
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	93,998	82,567

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

15.1. Krediti i potraživanja od banaka

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024.	31.12.2023.
Korespondentni računi kod:		
- <i>inostranih banaka</i>	5,680	6.668
Žiro račun i računi kod drugih banaka	5,680	6,668
Depoziti kod banaka	5,004	
Ispravka vrijednosti	(7)	(6)
	10,677	6.662

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

15.2. Krediti i potraživanja od clijenata

(u 000 EUR)

	31.12.2024	31.12.2023
Dospjeli krediti:	9,561	10,982
Kratkoročni krediti:	58,078	60,171
Dugoročni krediti:	111,735	94,429
Kreditne kartice	1,773	1,856
Bruto krediti:	181,148	167,438
Minus: Ispravka vrijednosti		
Kredit PL	(5,753)	(4,009)
Kredit FL	(4,952)	(5,727)
Kredit FL ostale finansijske instrumente MFI	(95)	(2)
Kredit Vlada CG	(15)	(16)
	(10,815)	(9,754)
Neto krediti:	170,333	157,684
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	242	242
Ispravka vrijednosti	(89)	(79)
Neto potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	152	163
Otkup potraživanja (faktoring)	10,517	14,108
Potraživanja za kamate:	9,720	9,424
Ispravka kamate PL	(2,182)	(2,244)
Ispravka kamate FL	(2,929)	(2,624)
Neto potraživanja za kamate	4,609	4,556
Ispravka faktoring i forfeting	(8,361)	(4,635)
Ispravka ostala aktiva	(18)	(6)
Vremenska razgraničenja: krediti	(545)	(657)
Kredit i potraživanja od clijenata	176,688	171,213

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

15.2. Krediti i potraživanja od klijenata (Nastavak)

Transferi bruto izloženosti i ispravke po nivoima su prikazani u sljedećim tabelama:

	<i>u hiljadama EUR</i>			
	S1	S2	S3	Ukupno
1.1.2024.	125.759	10.519	54.278	190.556
Nova potraživanja	69.884	4.233	434	74.552
Smanjenje/otplata potraživanja	(46.114)	(3.449)	(10.388)	(59.952)
Prelazak u S1	-	(4.711)	(102)	(4.813)
Prelazak u S2	(5.658)	-	(5.682)	(11.339)
Prelazak u S3	(9.145)	(1.192)	-	(10.337)
Prelazak iz drugih nivoa	3.869	9.301	9.134	22.304
Druge promjene	112	-	-	112
31.12.2024	138.707	14.701	47.674	201.082
Tranzicija ispravke za kredite i potraživanja				
	<i>u hiljadama EUR</i>			
	S1	S2	S3	Ukupno
1.1.2024.	597	98	18.648	19.343
Nova potraživanja	789	72	140	1.001
Smanjenje/otplata potraživanja	160	(0)	3.032	3.192
Prelazak u S1	-	(70)	(36)	(105)
Prelazak u S2	(27)	-	(43)	(70)
Prelazak u S3	(54)	(6)	-	(60)
Prelazak iz drugih nivoa	46	159	878	1.082
Druge promjene	11	-	-	11
31.12.2024	1.520	253	22.621	24.394

U toku 2024. godine odobreni realizovani krediti pravnim i fizičkim licima ne uključujući overdraft kredite su iznosili EUR 61.207.544,86. Na dan 31. decembar 2024. godine Banka je imala EUR 6.830 hiljada restrukturiranih kredita (bruto kredita sa pripadajućim kamatama i naknadama) sa ostalim izmijenjenim uslovima kojima se olakšava finansijska pozicija dužnika, EUR 4.160 hiljada restrukturiranih kredita kod kojih je izvršena zamjena postojećeg ili postojećih kredita novim kreditom, EUR 13.093 hiljada restrukturiranih kredita i ostalih potraživanja sa produženjem roka otplate za glavnice ili kamatu, EUR 915 hiljada restrukturiranih kredita kojima je izvršeno kapitalizovanje kamate po kreditu i EUR 301 hiljada kredita kojima je smanjena kamatna stopa na odobren kredit.

Kratkoročni krediti privrednim društvima su najvećim dijelom odobravani za obrtna sredstva sa rokom od 6 do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti najčešće odobravani na period 1 do 5 godina i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, građevinarstva i prerađivačke industrije.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

15.2. Krediti i potraživanja od klijenata (Nastavak)

Kratkoročni krediti privrednim društvima su najčešće odobravani uz kamatnu stopu od 4,00% do 9,99% na godišnjem nivou s izuzetkom overdraft kredita koji su uglavnom odobravani sa kamatnom stopom u rasponu 4,25% do 9,99%. Kamatna stopa za dugoročne kredite kretala se u rasponu od 4,00% do 9,99%. Krediti stanovništvu su najvećim dijelom odobravani za refinansiranje obaveza prema Banci i drugim finansijskim institucijama i kao gotovinski nenamjenski krediti sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 4,10% do 11,00% na godišnjem nivou. Krediti stanovništvu (charge i revolving kreditne kartice) odobravani su sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 14,50% do 16%. Banka je u toku 2024. godine u manjem iznosu odobravalala dugoročne kredite stanovništvu koji obuhvataju kredite za stambenu izgradnju, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora i ostale namjene koji su uglavnom odobravani sa kamatnom stopom 4,50% do 6,49%.

U toku 2024. godine Banka je u značajnoj mjeri odobravalala penzionerske kredite sa kamatnom stopom od 9,99%.

Otkup potraživanja (faktoring)

(u 000 EUR)	31.12.2024	31.12.2023
Lunez One SRO, Republika Češka	3,511	4,091
Zurekon SRO, Republika Češka	4,458	5,681
SFV Czech	2,548	4,336
Rahika Uno SRO	-	-
Apart shine	-	-
Bruto potraživanje	10,517	14,108
Ispravka vrijednosti	(8,361)	(4,635)
Neto potraživanje	2,156	9,473

Banka je na dan 01. oktobra 2012. godine sa Hemstead Invest Limited Kipar zaključila Ugovor o djelimičnom poravnanju kojim je regulisano djelimično poravnanje obaveza koje su bile predmet Ugovora o prodaji potraživanja zaključenih u prethodnom periodu, preuzimanje preostalog dijela portfolia i raskidanje prethodno zaključenih Ugovora o prodaji potraživanja između Banke i Hemstead Invest Limited Kipar u 2010. i 2011. godini.

Dalje, Banka je na dan 03. oktobra 2012. godine sa Hemstead Invest Limited Kipar zaključila Ugovor o prodaji potraživanja koja uključuju dio portfolia potraživanja preuzetih od Hemstead Invest Limited Kipar u kome definisana prodajna vrijednost iznosi EUR 13.470 hiljada što je jednako neto knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja u knjigama Banke na dan 31. oktobra 2012. godine.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

15.2. Krediti i potraživanja od klijenata (Nastavak)

Banka je informisana da je Hemstead Invest Limited Kipar u 2013. godini ustupio Zurekon s.r.o. Prag Republika Češka potraživanja koja su predmet gore pomenutog Ugovora o prodaji potraživanja zaključenog između Banke i Hemstead Invest Limited Kipar u oktobru 2012. godine.

Banka je na dan 15. novembra 2012. godine sa Lunez One SRO Češka Republika – odnosno SPV-jem renomiranog investicionog fonda Slavia Capital Group Bratislava zaključila Ugovor o prodaji potraživanja. Prodajna vrijednost ovih potraživanja iznosi EUR 7.778 hiljada što je jednako neto knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja u knjigama Banke na dan 31. oktobra 2012. godine.

Banka je u 2016. godini zaključila Ugovor o ustupanju kreditnih potraživanja uz naknadu između: "Zurekon SRO" (ustupilac) i "RAHIKA UNO SRO" (prijemnik). "Zurekon SRO" (ustupilac) i "SFV Czech SRO" (prijemnik) i - "Lunez One SRO" (ustupilac) i "RAHIKA UNO SRO" (prijemnik).

U 2017. godini Banka je sklopila Ugovor o otkupu potraživanja sa Opštinom Bijelo Polje. Opština Bijelo Polje ustupila je Banci buduće potraživanje prema Upravi za imovinu Crne Gore po osnovu raspodjele sredstava Egalizacionog fonda u iznosu od EUR 2.512 hiljada sa pripadajućom kamatom po stopi od 4.25 %.

Banka je u 2021. godini zaključila Anexe Ugovora o ustupanju kreditnih potraživanja uz naknadu sa: "Zurekon SRO", "RAHIKA UNO SRO", "SFV Czech SRO" i "Lunez One SRO".

Prema ugovoru otplata potraživanja je na period od pet godina, počev od 25.07.2020. godine, na način da se uplate vrše u jednakim godišnjim glavnničnim ratama koje dopijevaju:

- 20.12.2021. godine,
- 20.12.2022. godine,
- 20.12.2023. godine,
- 20.12.2024. godine,
- 25.07.2025. godine.

Banka ima isključivo pravo reotkupa potraživanja od prijemnika (faktoring kuća) prema svim dužnicima.

Banka je tokom 2021. godine otpisala potraživanja prema Rahika Uno Sro u cjelokupnom iznosu potraživanja.

U toku 2024. godine Banka je smanjila izloženost prema faktoring društvima na način što je naplata potraživanja vršena direktno od klijenata. Potraživanje od prijemnika Zurekon SRO , smanjeno je za iznos od EUR 1,223 hiljade, od prijemnika Lunez One SRO za iznos od EUR 581 i od prijemnika SFV Czech SRO za iznos od eur 1.788 hiljada.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

15.3. Ostala finansijska sredstva po amorizovanoj vrijednosti

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024	31.12.2023
Finansijska potraživanja privredna društva		
Finansijska potraživanja potpisani notarski zapisi	911	11,721
Finansijska potraživanja -kolateral Master Card	1075	952
Finansijska potraživanja -kolateral VisaCard	245	221
Finansijska potraživanja –Opština Budva	313	349
Ostalo	90	90
Ispravka vrijednosti	-3	-9
	2,631	13,324

15.4. Hartije od vrijednosti po amorizovanoj vrijednosti

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024	31.12.2023
-Euroobveznice	29,700	27,700
Obveznice IBRD	2,480	-
Obveznice zapisi džave Njemacke	6,000	-
Obveznice European Union Bill	2,000	-
-neamortizovani diskont	(1,924)	(2,179)
-kamata	83	76
Svođenje na tržišnu vrijednost	(142)	(125)
	38,197	25,472

Banka je u toku 2023. godine izvršila reklasifikaciju hartija od vrijednosti koje se vrednuju kroz ostali ukupni rezultat, nominalne vrijednosti EUR 21.450 hiljade, u hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizacionom trošku.

Banka je 05.03.2024. Odlukom Nadzornog odbora Banke usvojila revidiranu Strategiju investiranja u finansijske instrumente i upravljanja investicionim portfolijom Banke.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

15. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (Nastavak)

Strategijom investiranja definiše se da će Banka dominantno investirati u dužničke hartije od vrijednosti koje će biti denominovane u eurima i manji dio u američkim dolarima.

Pri tome, ciljna struktura investiranja biće isključivo u državne obveznice Crne Gore, u državne obveznice i zapise članica EU i u obveznice i zapise međunarodnih organizacija, koje se u skladu sa članovima 131. i 135. Odluke o adekvatnosti kapitala, smatraju bezrizičnim ulaganjem.

Banka je u periodu 01.01.2024-31.12.2024.godine investirala EUR 24.425 hilj u dužničke HOV, kako slijedi:

Obveznice države Njemačke, DE000BUOE121 nominalne vrijednosti 3,000, datum kupovine 01.03.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rokom dospelja 11.12.2024.godine. DE000BUOE121 nominalne vrijednosti 3,000, datum kupovine 04.03.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rok dospelja 11.12.2024.godine, DE000BUOE154 nominalne vrijednosti 3,000 datum kupovine 10.05.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rokom dospelja 19.03.2025.godine.

Obveznice European Union Bill EU000A1Z99M6 nominalne vrijednosti 1,500, datum kupovine 21.03.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rokom dospelja 16.12.2024.godine.

Obveznice - EURO STABILITY MECHANISM EU000A3K4EV8 2,000, datum kupovine 07.06.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rokom dospelja 04.10.2024.godine.

Obveznica IBRD US459056HV23 nominalne vrijednosti 1,401, datum kupovine 21.02.2024.godine, kamatna stopa 1,50% sa rokom dospelja 28.08.2024.godine.

Obveznice – Evropska Investiciona banka US298785GQ39 nominalne vrijednosti EUR 934 hiljade, datum kupovine 04.03.2024.godine, kamatna stopa 2,50% sa rokom dospelja 28.08.2024.godine.

Obveznice države Njemačke, DE000BUOE139 nominalne vrijednosti 3,000, datum kupovine 30.09.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rokom dospelja 15.01.2025.godine.

Obveznice European Union Bill EU000A3L3W70 nominalne vrijednosti 2,000, datum kupovine 02.10.2024.godine, kamatna stopa 0,00% sa rokom dospelja 04.04.2025.godine.

Obveznica IBRD US459058JA24 nominalne vrijednosti 1,540, datum kupovine 27.08.2024.godine, kamatna stopa 0,75% sa rokom dospelja 11.03.2025.godine.

Obveznica IBRD US459058JB07 nominalne vrijednosti 1,050, datum kupovine 16.10.2024.godine, kamatna stopa 0,63% sa rokom dospelja 22.04.2025.godine.

Obveznica države Crne Gore, ISIN XS2270576700 nominalne vrijednosti 2,000, datum kupovine 03.01.2024.godine, kamatna stopa 2,88% sa rokom dospelja 16.12.2027. godine.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT

16.1. Hartije od vrijednosti

Hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrjednovanih po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat u skladu sa MSFI 9.

(u 000 EUR)	31.12.2024	31.12.2023
TP Izbor u stečaju AD Bar	75	75
Solana "Bajo Sekulić" AD Ulcinj	37	37
Jugopetrol AD Podgorica	7	7
Kombinat aluminijuma u stečaju. AD Podgorica	-	-
Otrantkomerc	30	30
Lovćen osiguranje AD Podgorica	236	236
Swiss osiguranje AD Podgorica	-	-
Montenegro berza AD Podgorica	-	-
CG broker-diler AD Podgorica	36	36
Zatvoreni investicioni fond "HLT fond" AD Podgorica	56	56
Zatvoreni investicioni fond "Eurofond" Podgorica	155	155
Zatvoreni investicioni fond "Atlas mont" AD Podgorica	27	27
	659	659
Ukupno po kupovini		
Svođenje na tržišnu vrijednost	(599)	(563)
	60	96
Ukupna fer vrijednost		

17. FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE DRŽE RADI TRGOVANJA

(u 000 EUR)	31.12.2024	2023
Otvoreni investicioni fond HLT		2
Otvoreni investicioni fond Atlasmont		12
Otvoreni investicioni fond Moneta		7
		21
Svođenje na tržišnu vrijednost		(2)
Ukupna fer vrijednost		19

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

**18. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA DRUŠTVA ZAVISNA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE
 PODUHVATE PO METODI KAPITALA**

	31.12.2024.	<i>U hiljadama eura</i> 31.12.2023.
- First Assets Management Podgorica	2,531	2,531
- Montenegro investments credit DOO Podgorica	903	903
- First Real Estate Management -1 Podgorica	3,901	3,901
- First Real Estate Management -2 Podgorica	4,208	4,208
- Otvoreni investicioni fond HLT	2	
- Otvoreni investicioni fond Atlasmont	12	
-Otvoreni in vesticioni fon Moneta	7	
	11,564	11,543
- Svođenje na fer vrijednost	(22)	(20)
	11,542	11,523

Na dan 31. decembar 2024. godine učešće Banke u Montenegro investment credit DOO Podgorica iznosi EUR 903 hiljade. Ugovorom o prijenosu osnivačkog udjela zaključenog 29. juna 2007. godine sa Montenegro Investment holding DOO, Podgorica, prenosi se cjelokupan osnivački ulog Montenegro Investment holding d.o.o. Podgorica odnosno 99,83% kapitala na Banku. Na osnovu Odluke Odbora Direktora Banke broj 04/2032.11 od 28. marta 2012. godine Banka je kupila udio od 0,17% od drugog osnivača MFI Montenegro Investments Credit DOO Podgorica i time postala 100% vlasnik kapitala pomenutog Društva.

Na bazi Odluke Odbora Direktora Banke od 04. avgusta 2011. godine Banka je osnovala društvo sa ograničenom odgovornošću First Assets Management Podgorica ("FAM d.o.o. Podgorica") na neodređeno vrijeme kao jednočlano društvo čija je osnovna djelatnost kupovina i prodaja vlastitih nekretnina uplatom osnivačkog uloga u iznosu od EUR 100 hiljada u novcu. Privredni sud u Podgorici – Centralni registar je izdao Rješenje o osnivanju FAM d.o.o. Podgorica dana 12. avgusta 2011. godine. Na osnovu Odluke Odbora Direktora Banke od 31. decembra 2012. godine Banka je povećala ulog u Društvo unošenjem nenovčanog uloga koji se odnosi na nepokretnosti prenijete sa stečene aktive u iznosu od EUR 2.248 hiljada. Do kraja 2023. godine osnivački ulog je povećan za dodatnih EUR 183 hiljadu u novcu. Na dan 31. decembra 2024. godine Banka u kapitalu FAM d.o.o. Podgorica učestvuje sa 100%.

Tokom 2017. godine Banka je osnovala društva sa ograničenom odgovornošću „First Real Estate Management 1“ Podgorica i „First Real Estate Management 2“ Podgorica na neodređeno vrijeme kao jednočlana društva čija je osnovna djelatnost kupovina i prodaja vlastitih nekretnina unošenjem nenovčanih uloga. Banka je procijenila nepokretnosti koje je stekla naplatom potraživanja i unijela ih kao nenovčani ulog u iznosima od EUR 2.290.600.08 („First Real Estate Management 1“) i 2.340.586.56 („First Real Estate Management 2“). Privredni sud u Podgorici – Centralni registar je izdao Rješenja o osnivanju „First Real Estate Management 1“ Podgorica dana 19. septembra 2017. godine i „First Real Estate Management 2“ Podgorica dana 21.09.2017. godine.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

18. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA DRUŠTVA ZAVISNA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE PO METODI KAPITALA (Nastavak)

Banka je u 2022. potpisala UZZ 1218/2022 i UZZ 681/2022 sa predmetom prenosa prava svojine stečenih nepokretnosti kao povećanje nenovčanog udjela u društvo „First Reaal Estata Management 1“ iznos od EUR 1.610 hiljada i iznos od EUR 1.867 u društvo „First Reaal Estata Management 2“. Rješenjem CRPS broj 5-0804401/002 od 27.02.2023. godine registrovano je povećanje osnivačkog uloga za društvo „First Reaal Estata Management 1“. Rješenjem CRPS broj 5-0804750/003 od 27.02.2023. godine registrovano je povećanje osnivačkog uloga za društvo „First Reaal Estata Management 2“.

Banka je u 2024.oj godini donijela Odluku o likvidaciji zavisnih društava First Assets Management Podgorica, First Reaal Estata Management 1, First Real Estate Management 2.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

(u 000 EUR)	Imovina sa pravom korišćenja (lizing)	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala osnovna sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje na dan 1. januara 2023. godine	2,319	148	1,409	9,436	13,312
Nove nabavke tokom godine	2,306	-		554	2,860
Otuđenja i rashodovanja	-	-			0
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	4,625	148	1,409	9,991	16,173
Stanje na početku godine	4,625	148	1,409	9,991	16,173
Nove nabavke tokom godine		-		766	766
Otuđenja i rashodovanja	-	-			0
Stanje na dan 31. decembar 2024. godine	4,625	148	1,409	10,757	16,939
Ispravka vrijednosti					
Stanje na dan 1. januara 2023. godine	1,181	-	1,025	8,907	11,113
Amortizacija	1,472	-	28	266	1,766
Ostalo	-	-			0
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	2,653	-	1,053	9,173	12,879
Stanje na početku godine	2,653	-	1,053	9,173	12,879
Amortizacija	1,239		28	291	1,558
Otuđenja i rashodovanja	-	-			0
Stanje na dan 31. decembar 2024. godine	3,892	-	1,081	9,464	14,436
Neotpisana vrijednost na dan:					
- 31. decembar 2024. godine	733	148	328	1,294	2,502
- 31. decembra 2023. godine	1,972	148	356	818	3,294

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (Nastavak)

Na dan 31. decembar 2024. godine ne postoje restrikcije niti bilo kakva opterećenja u korišćenju.

MSFI 16 – Banka je sve ugovore o zakupu priznala u skladu sa MSFI 16, izuzev ugovore o zakupu male vrijednosti.

20. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnim sredstvima u toku 2024. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

<i>(u 000 EUR)</i>	U hiljadama eura Softveri i licence
Nabavna vrijednost	
Stanje na dan 1. januara 2023. godine	2,379
Povećanja	310
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	2,689
 Stanje na početku godine	2,689
Povećanja	378
Stanje na dan 31. decembar 2024. godine	3,067
 Ispravka vrijednosti	
Stanje na dan 1. januara 2023. godine	2,059
Amortizacija	294
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	2,353
 Stanje na početku godine	2,353
Amortizacija	401
Stanje na dan 31. decembar 2024. godine	2,754
 Neotpisana vrijednost na dan:	
- 31. decembar 2024. godine	313
- 31. decembra 2023. godine	336

Na dan 31. decembar 2024. godine Banka ima vlasništvo nad nematerijalnim sredstvima i ne postoje restrikcije niti bilo kakva opterećenja u korišćenju.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

21. OSTALA SREDSTVA

<i>(u 000 EUR)</i>	<i>U hiljadama eura</i>	
	31.12.2024.	31.12.2023.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - nekretnine	27.436	23.529
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - trafostanice	180	180
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - akcije	28	28
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - ostalo		90
Ostala poslovna potraživanja	906	601
Unaprijed plaćeni troškovi	1.188	1.325
	29.738	25.753
Obezvrjeđenje stečene aktive	(2.560)	(1.574)
	(2.560)	(1.574)
Ostala sredstva - neto	27.178	24.179

Banka je u toku 2024. godine prodala nekretnine stečene po osnovu naplate potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 5.401 hiljada za iznos od EUR 6.458 hiljada, pri čemu je ostvarila kapitalnu dobit u iznosu od EUR 1.057.

U toku 2024. godine iz osnova imovine koja je bila obezbjeđenje za potraživanje, Banka je povećala stečenu imovinu za iznos od EUR 8.344, od čega iz osnova faktoringa EUR 2.745 hiljada.(veza napomena 15.2)

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.1. Depoziti klijenata

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembar	
(u 000 EUR)	31.12.2024	31.12.2023
Depoziti po viđenju:		
Ostale institucije koje se bave finansijskom aktivnošću	568	315
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	19,122	11,494
Javne službe jedinica lokalne samouprave	2,295	2,450
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	29,983	35,327
Preduzetnici– nekamatonosni	1,979	1,375
Privredna društva, nerezidenti	45	191
Fizička lica, rezidenti	87,986	70,690
Fizička lica, nerezidenti	24,486	21,932
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	4,565	4,007
Vlada Crne Gore	54,723	50,331
Jedinice lokalne samouprave	11,586	9,392
Drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore	1,653	1,654
Ostali – nekamatonosni		
Regulatorne agencije, rezidenti	127	362
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	-	-
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	-	-
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore	13	21
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	159	325
	239,290	209,866
Kratkoročni depoziti:		
Društva koja se bave posredovanjem na tržištu kapitala, rezidenti		
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	156	2,706
Javne službe jedinica lokalne samouprave	20	21
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	74	264
Preduyetnici	9	9
Privredna društva, nerezidenti		
Fizička lica, rezidenti	31,864	33,079
Fizička lica, nerezidenti	5,904	6,692
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	3	3
Vlada Crne Gore	680	680
Jedinice lokalne samouprave	2,000	
Domaće agencije, rezidenti	4,000	4,000
Investiciono-razvojni fond Crne Gore		
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti		
Finansijske institucije	3	3
	44,713	47,457
Dugoročni depoziti:		
Privredna društva u državnom vlasništvu. rezidenti	49	17
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore		
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	1,290	4,098
Preduzetnici-kamatonosni	10	
Privredna društva, nerezidenti	657	657
Fizička lica, rezidenti	19,279	18,155
Fizička lica, nerezidenti	7,929	8,337
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti		
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti		
	29,214	31,264
Ukupni depoziti	313,217	288,587
Fakturisana kamata: depoziti	2,099	1,870
	315,316	290,457

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.1. Depoziti klijenata (Nastavak)

Depoziti po viđenju u EUR stanovništva su deponovani po kamatnoj stopi od 0,0- 0,01% na godišnjem nivou dok su depoziti po viđenju u stranoj valuti stanovništva deponovani na beskamatnim računima. Na depozite po viđenju preduzeća u EUR kamatna stopa se kretala u rasponu od 0,00% do 0,01% godišnje. Depoziti po viđenju u stranoj valuti preduzeća su deponovani na beskamatnim računima.

Depoziti stanovništva u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,05% do 3,10% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i tipa oročene štednje. Za oročene iznose na rok duži od 36 mjeseci ili iznos preko EUR 100 hiljada kamatna stopa može biti ugovorena za svaki konkretni slučaj.

Kratkoročni depoziti preduzeća u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,02% do 0,90% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Dugoročni depoziti preduzeća u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,80% do 1,70% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Za oročene iznose na rok duži od 36 mjeseci ili iznos preko EUR 100 hiljada kamatna stopa može biti ugovorena za svaki konkretni slučaj.

Kratkoročni depoziti preduzeća u stranoj valuti su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,01 % do 0,03% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja. Dugoročni depoziti preduzeća u stranoj valuti su deponovani po kamatnoj stopi od 0.04% na godišnjem nivou.

U periodu od 01.01.2024.-21.03.2024. godine Banka je imala u primjeni akcijsku ponudu kamatnih stopa (Vrhunska štednja) kojom se klijentima pravnim i fizičkim licima nude veće kamatne stope na oročene depozite za klasični i rentni tip štednje za određene periode oročavanja.

Depoziti stanovništva u EUR bez namjene za periode od 12 do 36 mjeseci su deponovani po većim kamatnim stopama u rasponu od 2,50% do 4,00% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja.

Depoziti preduzeća u EUR bez namjene za periode od 12 do 36 mjeseci su deponovani po većim kamatnim stopama koje se kreću u rasponu od 1,00% do 1,90% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava.

Oročeni depoziti stanovništva u stranoj valuti su deponovani po većim kamatnim stopama u rasponu od 0,20% do 0,45% godišnje u zavisnosti od perioda oročavanja.

Oročeni depoziti preduzeća u stranoj valuti na period od 24 mjeseci, u skladu sa akcijskom ponudom su deponovani po kamatnoj stopi od 0,25% na godišnjem nivou.

U periodu od 21.03.2024.-19.05.2024. godine Banka je imala u primjeni novu akcijsku ponudu za oročene depozite pravnih i fizičkih lica sa periodom oročenja od 18 mjeseci i iznosima većim od 50 hilj EUR sa kamatnom stopom od 2,90% na godišnjem nivou.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

**22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI
(Nastavak)**

22.2. Krediti klijenata koji nijesu banke

(u 000 EUR)	31.12.2024.	31.12.2023.
Namjenski krediti od Vladinih agencija:		
- Investiciono - razvojni fond Crne Gore	60	94
- Vlada Crne Gore	460	498
- Vlada Crne Gore	1,302	1,519
	1,822	2,111
Vremenska razgraničenja: krediti	-	-
	1,822	2,111

Pozajmljena sredstva od Vlade Crne Gore odnose se na:

- sredstva u iznosu od EUR 460 hiljada primljena u skladu sa ugovorom o saradnji na sprovođenju projekta 1.000+ stanova, Banka je primila sredstva po kamatnoj stopi 0,75% na godišnjem nivou sa rokom dospeljeća od 240 mjeseci i grejs periodom od 3 godine;
- sredstva u iznosu od EUR 1.302 hiljada odnose se na kreditnu podršku Banke za razvoj Savjeta Evrope i komercijalnih banaka u Crnoj Gori za realizaciju aktivnosti u okviru mjera podrške privredi i građanima za II kvartal 2021. godine, namijenjenog za rješavanje posljedica krize izazvane pandemijom Covid-a 19.

Investiciono - razvojni fond Crne Gore

(U hiljadama EUR)	31.12.2024.	31.12.2023.
Do 1 godine	31	34
Do 2 godine	29	33
Do 3 godine	-	27
	60	94

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

23. SUBORDINISANI DUG

U hiljadama eura

<i>(u 000 EUR)</i>	Datum dospijea	Kamatna	31.12.2024.	31.12.2023.
		stopa na godišnjem nivou		
Elektroprivreda Crne Gore Ad Nikšić	01. april 2028. godine	6.28%	6.000	6.000
Bemax d.o.o. Podgorica	20. april 2027. godine	4.00%	1.100	1.100
Nicović Đorđije	18. april 2026. godine	5.60%	720	720
<i>Fakturisana kamata</i>			102	106
			7.922	7.926

Dana 31. marta 2010. godine Banka je zaključila Ugovor o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić u iznosu od EUR 10.000 hiljada sa rokom dospijea od 5 godina i kamatnom stopom od 10% godišnje. Kredit se vraća u cjelosti na dan dospijea. U slučaju neblagovremene isplate kamate kamatna stopa će iznositi 15% godišnje. Dana 19. aprila 2011. godine potpisan je Aneks I Ugovora kojim se utvrđuje prijevremena isplata od EUR 3.000 hiljada pretvaranjem u akcije Banke.

U maju 2012. godine, Banka je sa Elektroprivredom potpisala Aneks II Ugovora o subordinisanom dugu od 31. marta 2010. godine kojim je definisano da se dio subordinisanog duga u iznosu od EUR 1.000 hiljada uz saglasnost Centralne Banke Crne Gore isplati zajmodavcu prije roka dospijea, a da se za preostali iznos subordinisanog duga nakon izvršene isplate u iznosu od EUR 6.000 hiljada prolongira rok dospijea do kraja februara 2018. godine uz ugovorenu godišnju kamatnu stopu od 8,5%.

Banka je 17.11.2010. godine zaključila Ugovor o subordinisanom dugu sa fizičkim licem Đorđije Nicović na iznos od EUR 720 hiljada sa datumom dospijea 17.12.2015. godine i kamatnom stopom od 8,50% godišnje.

Dana 30. decembra 2011. godine i 20. januara 2012. godine Banka je sa Bemax d.o.o. Podgorica zaključila Ugovore o subordinisanom dugu u iznosu od EUR 800 hiljada odnosno EUR 1.000 hiljada sa rokom dospijea od 64 mjeseca i kamatnom stopom od 8% godišnje.

Banka je 30. juna 2013. godine smanjila obaveze prema firmi Bemax d.o.o. po osnovu subordinisanog duga za EUR 700 hiljada. Dalje, Banka je nakon dobijenog odobrenja CBCG zaključila sa Bemaxom Aneks I Ugovora o subordinisanom dugu u septembru 2013. godine na bazi kojeg ukupan iznos duga od EUR 1.100 hiljada dospijeva 20. aprila 2019. godine.

Banka je 09. februara 2017. godine zaključila sa Bemaxom Aneks II Ugovora o subordinisanom dugu u kome su se saglasili o izmjeni visine kamatne stope na 6% i datuma dospijea subordinisanog duga do 20. aprila 2023. godine, 29.03.2019. godine je zaključen Anex III Ugovora o subordinisanom dugu na rok dospijea 20.04.2026. godine.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

23. SUBORDINISANI DUG (Nastavak)

Banka je u 2014. godini zaključila Aneks III Ugovora o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić na rok dospeljeća 31. mart 2020. godine i Anex I o subordinisanom dugu sa Nicović Đorđijem na rok dospeljeća 18. april 2020. godine.

Banka je u februaru 2016. godine zaključila Anex IV Ugovora o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić uz ugovorenu godišnju kamatnu stopu od 7,5% do 28. februara 2018, a od 01.marta 2018. do 29. februara 2020. godine kamatnu stopu od 7,25%, a od 01.marta 2020. godine do 01. aprila 2024. godine 6,28% godišnje na rok dospeljeća 01. april 2024. godine.

Dana 19.06.2018. godine Banka je zaključila Anex II Ugovora o subordinisanom dugu sa Đorđijem Nicović kojim se mijenja visina kamatne stope (5,6% godišnje) na rok dospeljeća 18.04.2025. godine.

U novembru 2019. godine između Banke i EPCG je zaključen Anex V Ugovora o subordinisanom dugu (uslovi Anexa se primjenjuju od 01.04.2019. godine) kojim se mijenja datum dospeljeća u 01.04.2026. godine.

Banka je u februaru 2020. godine zaključila sa Bemaxom Aneks IV Ugovora o subordinisanom dugu u kome su se saglasili o izmjeni visine kamatne stope na 4% i datuma dospeljeća subordinisanog duga do 20. aprila 2027. godine.

U junu 2020. godine Banka je zaključila Anex III Ugovora o subordinisanom dugu sa Đorđijem Nicović (uslovi Anexa se primjenjuju od 18.04.2020. godine) kojim se mijenja datum dospeljeća u 18.04.2026. godine.

U martu 2021. godine između Banke i EPCG je zaključen Anex VI Ugovora o subordinisanom dugu kojim se mijenja datum dospeljeća u 01.04.2028. godine.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list Crne Gore“ br. 128/20, 140/21 i 144/22“), subordinisani dug se uključuje u dopunski kapital prilikom obračuna koeficijenata adekvatnosti kapitala.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

24. REZERVE

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024.	31.12.2023.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansna aktiva	49	64
- MRS 19 - otpremnine	60	40
- sudski sporovi	57	7
	166	111

25. OSTALE OBAVEZE

<i>(u 000 EUR)</i>	31.12.2024.	31.12.2023.
Obaveze prema dobavljačima	636	753
Obaveze po osnovu poreza	413	849
Obaveze po osnovu primljenih avansa:		
- <i>avansi po osnovu uplate kredita</i>	1,396	1,256
- <i>avansi po osnovu uplate kartica</i>	309	532
- <i>avans Vlade CG po osnovu subvencionisane kamate</i>	4	23
Obaveze prema zaposlenima	85	21
Obaveza po osnovu lizinga MSFI 16	821	602
Ostale obaveze	576	797
	4,240	4,833

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

26. KAPITAL

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembar 2024. godine sastoji se od 420.340 običnih akcija (31. decembra 2023. godine: 410.168 akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 127.82 (31. decembra 2023. godine: EUR 127.82). Banka na dan 31. decembar 2024. godine ima ukupno 275 akcionara (2023. godine: 280 akcionara).

Naziv akcionara	2024				2023			
	Broj akcija	Obične (u hiljadama EUR)	Prioritetne (u hiljadama EUR)	% učešća	Broj akcija	Obične (u hiljadama EUR)	Prioritetne (u hiljadama EUR)	% učešća
DJUKANOVIĆ ACO	180,239	23,038	-	42.88%	170.073	21.739	-	41,46%
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE A.D NIKŠIĆ	81,035	10,358	3,000	19.28%	81.035	10.358	3.000	19,76%
HIPOTEKARNA BANKA A.D Podgorica/HB - Zbirni Kastodi račun 1	17,997	2,300	-	4.28%	17.997	2.350	-	4,39%
PRVA BANKA CRNE GORE AD. PODGORICA/PA - Zbirni kastodi račun 1	18,144	2,319	-	4.32%	14.104	1.803	-	3,44%
CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA A.D/CK - Zbirni kastodi račun 1	12,705	1,624	-	3.02%	12.705	1.624	-	3,10%
LOVČEN OSIGURANJE PODGORICA			-	0.00%	9.508	1.215	-	2,32%
P & G AGENCY	7,821	1,000	-	1.86%	7.821	1.000	-	1,91%
IVANOVIĆ MIODRAG	7,041	900	-	1.68%	7.041	900	-	1,72%
PRVA BANKA CRNE GORE AD. PODGORICA/PA - Global dial	6,878	879		1.64%			-	
STADION	5,794	741	-	1.38%	5.794	741	-	1,41%
KIPS	5,065	647	-	1.20%	5.065		-	1,23%
ĆUPIĆ BRANKO	5,042	644	-	1.20%	5.042	644	-	1,23%
HP " FJORD" A.D KOTOR	3,952	505	-	0.94%	3.952	505	-	0,96%
Petričević Jelica	3,619	463	-	0.86%	3.619	501	-	0,88%
Otvoreni investicioni fond "TREND"	3,277	419	-	0.78%	3.277	419	-	0,80%
TABACCO SHOP	2,998	383	-	0.71%	2.998	383	-	0,73%
OSTOJIĆ ŽELJKO	2,893	370	-	0.69%	2.893	370	-	0,71%
"MEGATREND CO" sa p.o. Preduz. za intel. Usluge	2,806	359	-	0.67%	2,806	2.806	359	0,68%
COMERSA doo	2,749	351	-	0.65%	2,806	2.749	-	0,67%
ŽUGIĆ VOJIN	2,640	337	-	0.63%	2,640	337	-	0,64%
RUDNICI BOKSITA U STEČAJU A.D. Nikšić	2,621	335		0.62%	2.621	335	-	0,64%
Ostali	45,024	5,756	-	10.71%	46.428	5.571	3.000	11,32%
Ukupno	420,340	53,728	3.000	100.00%	410.168	52.428	3.000	100.00%

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

26. KAPITAL (Nastavak)

Rezerve se odnose na:

(u 000 EUR)

	31.12.2024.	31.12.2023.
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	10,848	10,848
Efekti promjene vrijednosti Hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	(68)	(25)
	10,780	10,823

Banka je na dan 31.12.2024. godine iskazala gubitak u iznosu od EUR 160 hiljada, kumulirani gubitak u iznosu od EUR 33.110 hiljada, dok ukupni kapital Banke na dan 31. decembar 2024. godine iznosi EUR 34.398 hiljada.

Nadzorni odbor Banke je dana 29.12.2023.godine donio Odluku o XIX emisiji akcija po osnovu javne ponude. Obim emisije iznosi 2.000.127,36 EUR i podijeljen je na 15.648 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 EUR. Postojeći akcionari mogu kupiti akcije ove emisije srazmjerno svom učešću u kapitalu Banke, po osnovu prava preče kupovine u roku od 60 dana od dana objavljivanja Prospekta, a shodno obračunu koji je uradilo Centralno Klirinško Depozitarno Društvo. Nakon isteka roka za korišćenje prava preče kupovine, preostale akcije će se ponuditi na prodaju putem javne ponude u trajanju od tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa o javnom pozivu. Emisija akcija iz ove odluke smatraće se uspješnom ukoliko se uplati najmanje 65% svih Prospektom ponuđenih akcija.

Banka je tokom mjeseca jula izvršila povećanje kapitala i pribavila Rješenje o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija od Komisije za tržište kapitala broj 01/2-1/25-2024 godine kojim je utvrđena uspješnost XIX emisije akcija u obimu 1.300.185,04 €, odnosno 10.172 obične akcije, pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 €, što čini 65 % odobrenog obima te emisije akcija, pa se utvrđuje da je XIX emisija akcija Emitenta uspješna. Komisija za tržište kapitala utvrdila je uspješnost emisije akcija usvajanjem Djelimičnog rješenja o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija emitovane po osnovu javne ponude broj 02/1-1/25-24 od 30.07.2024.godine. Povećanje kapitala je upisano u Centralni registar privrednih subjekata dana 01.08.2024. godine – Rješenjem Poreske uprave – Centralnog registra privrednih subjekata broj: 4 - 0000732 / 084 od 01.08.2024.godine, a Banci je izdat izvod iz CRPS dana 01.08.2024.godine kojim se registruje promjena kapitala i povećanje kapitala na iznos od 56.727.922,02 EUR.

Banka se nije upisala kao vlasnik 7.821 akcije P&G agency DOO, u skladu sa Sporazumom o načinu izmirenja duga neposrednom pogodbom, već se opredijelila za prodaju akcija drugom licu.

27. VANBILANSNA EVIDENCIJA

(u 000 EUR)

	31.12.2024.	31.12.2023.
Neopozive obaveze za davanje kredita	7,462	6,626
Izdate garancije:		
- Izdate plative garancije	14,667	17,707
- Izdate činidbene garancije	10,867	25,759
Kolateral po osnovu potraživanja	317,117	290,120
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	45,309	46,114
	395,422	386,326

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21) je definisano koja lica se tretiraju kao povezana lica sa kreditnom institucijom, dok su Odlukom o poslovanju sa licima povezanim sa kreditnom institucijom („Sl. list Crne Gore“ br. 126/20) precizirani uslovi poslovanja sa tim licima.

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembar 2024. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

<i>(u 000 EUR)</i>	<u>31.12.2024.</u>	<u>31.12.2023.</u>
Kredit i potraživanja		
Montenegro investments credit doo	4,576	4,261
Žana Kasalica	60	61
Republički zavod za urbanizam i projektovanje a.d.	48	41
Ferro budva	-	40
Ilinka Petrović	23	36
Elektroprivreda cg ad	4,000	-
Ostali	144	43
	<u>8,851</u>	<u>4,482</u>
Vanbilansne pozicije		
Ad rudnik uglja pljevlja	33	351
Ferro Budva	-	60
Pažin Zoran	-	13
Republički zavod za urbanizam i projektovanje a.d.	2	13
Ćorić Željko	3	5
Luka Kotor	1,863	-
Ostali	61	9
	<u>1,962</u>	<u>451</u>

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

Depoziti klijenata (u 000 EUR)	31.12. 2024.	<i>u hiljadama eur</i> 31. 12r 2023.
Depoziti po viđenju		
Elektroprivreda	10,087	3,850
Crnogorski elektrodistributivni sistem	2,238	3,380
Ad rudnik uglja pljevlja	3,249	2,693
Aco đukanović	141	1,539
Zeta energy	276	455
<i>Ostali</i>	669	600
Ukupno	16,660	12,517
Oročeni depoziti		
Elektroprivreda	3	1,603
Crnogorski elektrodistributivni sistem	-	1,000
Čorić Željko	20	20
Ad rudnik uglja pljevlja	48	20
Zeta energy	53	-
<i>Ostali</i>	8	20
Ukupno	132	2,663
Ukupno depoziti klijenata	16,792	15,180
Subordinisani dug		
Elektroprivreda	6,000	6,000
<i>Ostali</i>	-	-
Ukupno	6,000	6,000
 (u 000 EUR)	 31. 12.2024.	 31. 12.2023.
Prihodi od kamata		
Montenegro investments credit doo	132	148
Žana Kasalica	3	4
Ilinka Petrović	2	2
Čorić Željko	1	2
Republički zavod za urbanizam i projektovanje a.d.	2	1
Elektroprivreda cg ad	62	0
<i>Ostali</i>	6	1
Ukupno	208	158
Prihodi od naknada		
Ad rudnik uglja Pljevlja	5	9
Elektroprivreda	13	7
Zeta energy	4	5
Ferro budva	3	4
Crnogorski elektrodistributivni sistem	3	2
<i>Ostali</i>	4	3
Ukupno	32	30
Ukupno prihodi	240	188

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

	31. 12.2024.	31. 12.2023.
Rashodi		
Elektroprivreda	392	407
Aco Đukanović	16	47
Crnogorski elektrodistributivni sistem	12	15
<i>Ostali</i>	1	0
Ukupno	421	469
Prihodi/rashodi, neto	(181)	(282)

.....
Isplate članovima glavnih odbora Banke prikazane su u narednoj tabeli:

	31.12.2024.		U hiljadama EUR 31.12.2023.	
	<i>neto</i>	<i>bruto</i>	<i>neto</i>	<i>bruto</i>
Nadzorni odbor	71	91	77	104
Odbor za reviziju	23	24	27	30
Upravni odbor, izvršni direktori i direktori sektora	461	623	310	422
	555	738	414	556

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

29. SUDSKI SPOROVİ

Na dan 31. decembar 2024. godine protiv Banke se vodi 36 sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Ukupna vrijednost ovih sporova iznosi EUR 3.477.922,00. Po procjeni Banke sa finansijskim uticajem na Banku je 5 sporova ukupnog iznosa cca EUR 115.000.

Za predmet ZIB Bar, tužilac je povukao tužbeni zahtjev u odnosu na Banku, o čemu Banka ima pisani dokaz-podnesak tužioca o povlačenju predat sudu, pa ovaj postupak ne može imati bilo kakav finansijski efekat na teret Banke.

Banka vodi 62 sudska spora protiv trećih lica. Ukupna vrijednost ovih sporova iznosi EUR 5.837.485,00.

30. USAGLAŠENOST SA POKAZATELJIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Banka je dužna da svoje poslovanje obavlja u skladu sa odredbama Zakona o kreditnim institucijama i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog Zakona.

Usaglašenost sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembar 2024. godine je prikazana kao što slijedi:

	<i>Propisani limit CBCG</i>	<i>31. decembar 2024. godine</i>
Uplaćeni akcionarski kapital	MEUR 7,5	56.728
Redovni osnovni kapital (CET1)		20.973
Osnovni kapital (Tier 1)		20.973
Regulatorni kapital		25.568
Ponderisana bilansna aktiva i vanbilans		169.277
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1)	min 4,5%	11,09%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1)	min 6%	11,09%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR)	min 8%	13,52%
Ukupnu izloženost prema jednom ili grupi povezanih lica	max 25%	25,70%
Koeficijent ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva	max 100%	115,15%
Koeficijent likvidne pokrivenosti	min 60%	270%

31. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Regulatorni zahtjevi

Od 01.01.2025.godine ukupni koeficijenti adekvatnosti kapitala (redovnog osnovnog kapitala, osnovnog kapitala i ukupnog kapitala) koji predstavljaju zbir: zahtjeva iz člana 134 Zakona o kreditnim institucijama; dodatnog regulatornog zahtjeva utvrđenog po osnovu izloženosti rizicima koji nijesu obuhvaćeni zahtjevima za kapitalom na način propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (" Službeni list CG", br. 128/20, 140/21 i 144/22), a na osnovu rezultata sveobuhvatne supervizorske procjene Banke, sprovedene shodno članu 240, a u vezi sa članom 281 stav 1 tačka 4 i stav 2 tačka 1 Zakona, i važećeg kombinovanog bafera utvrđenog u skladu sa članom 165, uzimajući u obzir odredbe čl. 386 i 388 Zakona, iznose:

Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR) i zahtjevi iz stuba 2 (P2G)	16.15%
Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR) i zahtjev iz stuba 2 (P2G): koji se sastoji od redovnog osnovnog kapitala	11.05%
Min ukupni zahtjev za kapitalom (OCR) i zahtjev iz stuba 2 (P2G): koji se sastoji od osnovnog kapitala	13.24%

Od 01.01.2025. godine u primjeni je nova SREP stopa za Banku od 3,65% koja je utvrđena Rješenjem Centralne banke broj 03-1019-8/2024 od 30.12.2024. godine (prethodna SREP stopa je 3,85%), kao i novi bafer za očuvanje kapitala od 2,5% (u 2024. godini je iznosio 1,88%).

Na kraju marta 2025. godine koeficijenti adekvatnosti kapitala Banke su iznosili: ukupnog regulatornog kapitala 13.22 %, ukupnog osnovnog kapitala 11.07 % i redovnog osnovnog kapitala 11.07 %.

Rezultat poslovanja

Od početka 2025. godine Banka ostvaruje pozitivan rezultat koji se mjesečno uvećavao, tako da je na 31.01.2025. iznosio EUR 107 hiljada, na 28.02.2025. godine (kumulativno za dva mjeseca) EUR 432 hiljade, a na kraju prvog kvartala 2025. godine EUR 709 hiljada.

Stečena aktiva

Planom smanjenja stečene aktive koji je usvojen u decembru 2024. godine, Banka je projektovala da u 2025. godini smanji iznos stečenih nekretnina za EUR 4.141 hiljada knjigovodstvene vrijednosti, od čega EUR 780 hiljada po osnovu planirane prodaje stečenih nepokretnosti iz osnova faktoringa. Banka je u martu tekuće godine dobila ponude za prodaju dijela nekretnina stečenih iz osnova faktoringa knjigovodstvene vrijednosti EUR 700 hiljada, a koje se odnose na stambeno-poslovne jedinice, garažna mjesta i zemljište u Podgorici, sa ponudjenom prodajnom cijenom većom od knjigovodstvene vrijednosti ovih nekretnina, čime bi se ostvarila kapitalna dobit u knjigama Banke. Banka je prihvatila dobijene ponude i u toku je priprema dokumentacije za realizaciju prodaje. Na kraju prvog kvartala 2025. godine vrijednost stečene aktive u bilansnim pozicijama Banke iznosi EUR 25.867 hiljada i uključuje nepokretnosti u iznosu od EUR 25.845 hiljada i hartije od vrijednosti EUR 22 hiljade.

Nekvalitetni krediti (NPL)

U odnosu na godinu dana ranije kada je evidentiran NPL u iznosu od EUR 47.128 hiljada, na kraju marta 2025. godine bilježi se smanjenje portfolija NPL kredita u iznosu od EUR 19.445 hiljada. Ukupni evidentirani iznos NPL kredita na kraju marta 2025. godine je EUR 27.683 hiljada, dok je učešće NPL u bruto kreditima 14.84 %, a što je manje za 13.87 p.p. u odnosu na godinu dana ranije.

Napomene uz pojedinačne finansijske iskaze
31. decembar 2024. godine

32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (Nastavak)

Factoring

Banka je u 2025. godini nastavila aktivnosti smanjenja potraživanja po osnovu factoring aranžmana i u prvom kvartalu 2025. godine smanjila potraživanje za EUR 326 hiljada, tako da je na dan 31.03.2025. godine ukupno potraživanje po factoringu iznosilo EUR 10,181 hiljada. Ovo potraživanje je obezvrijedjeno kroz ispravke vrijednosti u iznosu od EUR 8,034 hiljada, tako da je neto potraživanje nakon ispravki EUR 2,147 hiljada. U toku su aktivnosti smanjenja potraživanja prema pet dužnika gdje će naplata fiksnog dijela otkupne cijene ustupljenih potraživanja iznositi cca EUR 1,5 milona, a za koji iznos će biti dodatno umanjeње potraživanja prema factoring društvima i isto će efektuirati ukidanju troška ispravki i povećanju pozitivnog rezultata.

33. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembar 2024. godine i 31. decembra 2023. godine bili su:

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
USD	0.9575	0.9050
CHF	1.0599	1.0799
GBP	1.2055	1.1507

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
za period 01.01.-31.12.2024. godine

Sadržaj:

1.	KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE.....	3
2.	ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA I INFORMACIJE O ČLANOVIMA UPRAVNIH I NADZORNIH TIJELA	9
3.	MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	14
4.	PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	15
5.	INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA	15
6.	POSLOVNE JEDINICE	16
7.	INFORMACIJE O CILJEVIMA ,IZLOŽENOSTI I UPRAVLJANJU RIZICIMA	16
8.	SISTEM INTERNE KONTROLE	16
9.	PLANIRAN BUDUĆI RAZVOJ.....	27
10.	PRIMJENA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA.....	31

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

1.1 Osnovne informacije o pravnom licu

PRVA BANKA CRNE GORE AKCIONARSKO DRUŠTVO PODGORICA - osnovana 1901. godine (u daljem tekstu "Banka") registrovana je kod Centralnog registra privrednih subjekata u Podgorici pod brojem: 4-0000732, PIB: 02096099.

Skraćeni naziv Banke je: **PRVA BANKA CG AD - osnovana 1901.godine.**

Sjedište Banke je: Podgorica, bulevar Svetog Petra Cetinjskog 141.

Šifra djelatnosti Banke: 6419 - ostalo monetarno posredovanje.

Konakti : 020 409 149, kabinet@prvabankacg.com, www.prvabankacg.com

1.2 Informacije o registraciji, djelatnosti Banke

PRVA BANKA CG AD - osnovana 1901.godine u skladu sa registrovanom djelatnošću kod Centralnog registra privrednih subjekata br. 4-0000732, Rješenjem Centralne banke Crne Gore br.36 od 25.03.2002.godine o odobrenju rada (licenca za rad banke); Rješenjem Centralne banke o odobrenju za obavljanje kastodi poslova br.0102-245/2-2008 od 18.03.2008. godine i Rješenjem Centralne banke o odobrenju za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju br. 03-7387-4/2017 od 26.09.2017.godine, obavlja bankarske i druge poslove, i to:

- bankarske poslove;
- izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfaiting i dr.),
- izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata,
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa posebnim propisima,
- finansijski lizing,
- oslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
- stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
- finansijskim derivatima,
- kastodi poslove,
- depo poslove,
- iznajmljivanje sefova,
- poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove iz domena poslovanja Banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke,
- poslove zastupanja u osiguranju,
- druge poslove uz prethodno odobrenje Centralne banke Crne Gore.

1.3 Organizaciona struktura

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sa sistematizacijom radnih mjesta Prve banke CG AD - osnovane 1901. godine, uređena je unutrašnja organizacija, utvrđena su i sistematizovana radna mjesta, sa opisom poslova i uslovima radnih mjesta: vještine i radno iskustvo, vrsta i stepen stručne spreme, odnosno nivo obrazovanja i zanimanja.

Pravilnikom je utvrđena organizaciona struktura Banke, poslovni domen organizacionih djelova, obaveze i odgovornosti rukovodilaca organizacionih jedinica i broj izvršilaca.

Banka svoje poslovanje obavlja kroz:

- Poslovna područja kojim upravljaju članovi Upravnog odbora;
- Izvršnog direktora za poslove prodaje i treasury, Izvršnog direktora za ljudske resurse, marketing i komunikacije, Izvršnog direktora za finansije, rizike i nekvalitetne plasmane i Izvršnog direktora za upravljanje imovinom;
- Sektore;
- Samostalne službe;
- Službe;
- Organizacione djelove (filijale Banke);
- Odjeljenja;
- Samostalna radna mjesta.

Poslovna područja Banke su:

- Prodaja i treasury;
- Operacije razvoj, ljudski resursi, marketing i komunikacije;
- Finansije, rizici, nekvalitetni plasmani i upravljanje imovinom.

Izvršni direktori su:

- Izvršni direktor za poslove prodaje i treasury;
- Izvršni direktor za ljudske resurse, marketing i komunikacije;
- Izvršni direktor za finansije, rizike i nekvalitetne plasmane;
- Izvršni direktor za upravljanje imovinom.

Kontrolne funkcije su:

- Kontrola rizika;
- Interna revizija;
- Praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa propisima.

Ključne funkcije su:

- Poslovi izvršnog direktora za poslove prodaje i treasury; Izvršnog direktora za ljudske resurse, marketing i komunikacije; Izvršnog direktora za finansije, rizike i nekvalitetne plasmane i Izvršnog direktora za upravljanje imovinom;
- Kreditiranje (i primanje depozita);
- Platni promet;
- Treasury;
- Kontrolne funkcije;
- Poslovi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Samostalne službe Banke su:

- Interna revizija;
- Sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
- Kabinet;
- Pravni poslovi;
- Sekretarijat.

Poslovnim područjima Banke upravljaju i rukovode članovi Upravnog odbora.

Samostalna radna mjesta su:

- Sekretar Banke, obavlja poslove za Skupštinu akcionara, Nadzorni odbor i pomoćna tijela Nadzornog odbora i za svoj rad odgovara istim organima;
- Službenik za praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa propisima za svoj rad odgovara Nadzornom odboru i Upravnom odboru;
- Savjetnik za sigurnost informacionog sistema (IS) obavzan je da izvještava Kontrolnu funkciju rizika i za svoj rad odgovara Upravnom odboru;
- Savjetnik za bezbjednost, za svoj rad odgovara Upravnom odboru;
- Kontrolna funkcija rizika, za svoj rad odgovara Nadzornom odboru, Upravnom odboru i Odboru za rizike Nadzornog odbora.

Više rukovodstvo Banke čine: izvršni direktori; rukovodioci ključnih oblasti-nosioci ključnih funkcija: kreditiranje (i primanje depozita), platni promet, treasury, kontrolne funkcije (rizika, interna revizija i praćenja usklađenosti poslovanja Banke sa propisima) i poslovi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma; direktori sektora; rukovodioci samostalnih službi; samostalna radna mjesta (sekretar Banke, službenik za praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa propisima, kontrolna funkcija rizika, savjetnik za sigurnost informacionih sistema (IS) i savjetnik za bezbjednost); direktori organizacionih djelova Banke (filijala Banke).

Banka ima odbore i radna tijela koji nijesu organizacione jedinice Banke.

Organizacioni djelovi Banke (u daljem tekstu ovog Pravilnika sa priložima: Filijale) u svom sastavu mogu imati jedan ili više šaltera koji nijesu organizacioni djelovi.

Poslovnim područjem Prodaja i treasury rukovodi na dnevnoj osnovi Izvršni direktor za poslove prodaje i treasury.

Poslovno područje Prodaja i treasury sastoji se od tri sektora:

- Sektor za poslovanje sa korporativnim klijentima;
- Sektor za poslovanje sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima;
- Sektor Treasury.

Sektor za poslovanje sa korporativnim klijentima sastoji se od dvije službe:

- Upravljanje poslovnim odnosom s korporativnim klijentima;
- Poslovanje sa javnim sektorom.

Sektor za poslovanje sa fizičkim licima i malim i srednjim preduzećima sastoji se od tri službe i 14 filijala:

- Podrška i kontrola mreže Filijala;
- Podrška prodaji;
- Filijale;
- Kontakt centar i rana faza naplate;

Sektor Treasury sastoji se od tri odjeljenja:

- Upravljanje sredstvima;

- Upravljanje trezorom;
- Finansijska tržišta.

Poslovnim područjem **Operacije, razvoj, ljudski resursi, marketing i komunikacije** na dnevnoj osnovi, a za poslove ljudskih resursa, marketinga i komunikacija rukovodi Izvršni direktor za poslove ljudskih resursa, marketing i komunikacije.

Poslovno područje Operacije, razvoj, ljudski resursi, marketing i komunikacije sastoji se od pet sektora:

- Sektor za digitalnu transformaciju;
- Sektor za informacione tehnologije;
- Sektor za pružanje platnih usluga;
- Sektor za ljudske resurse;
- Sektor za marketing i komunikacije.

Sektor za digitalnu transformaciju procesa i proizvoda sastoji se od dvije službe:

- Kartično poslovanje i elektronsko bankarstvo;
- Unaprijeđenje poslovnih procesa.

Sektor za informacione tehnologije sastoji se od dvije službe:

- IT infrastruktura;
- Razvoj IT rješenja.

Sektor za pružanje platnih usluga sastoji se od dvije službe:

- Pružanje platnih usluga u međunarodnom platnom sistemu;
- Pružanje platnih usluga u nacionalnom platnom sistemu.

Sektor za ljudske resurse sastoji se od dvije službe:

- Radni odnosi i administracija zaposlenih;
- Razvoj zaposlenih i upravljanje ljudskim resursima.

Sektor za marketing i komunikacije sastoji se od dvije službe:

- Marketing;
- Komunikacije.

Poslovnim područjem **Finansije, rizici, nekvalitetni plasmani i upravljanje imovinom** na dnevnoj osnovi rukovode dva Izvršna direktora, i to:

- Izvršni direktor za finansije, rizike i nekvalitetne plasmane;
- Izvršni direktor za upravljanje imovinom.

Poslovno područje **Finansije, rizici, nekvalitetni plasmani i upravljanje imovinom** sastoji se od četiri sektora:

- Sektor za finansije;
- Sektor za upravljanje rizicima;
- Sektor nekvalitetnih plasmana;
- Sektor za upravljanje imovinom

Sektor za finansije sastoji se od trislužbe:

- Finansije i računovodstvo;
- Izvještavanje i kontroling;
- Analitička podrška u aktivni i pasivi;

Sektor za upravljanje rizicima sastoji se od dvije službe:

- Kreditne kontrole;
- Upravljanje rizicima:
 - Upravljanje kreditnim rizicima (odjeljenje)
 - Upravljanje nekreditnim rizicima (odjeljenje).

Sektor nekvalitetnih plasmana sastoji se od dvije službe:

- Pravna lica;
- Fizička lica.

Sektor za upravljanje imovinom sastoji se od dvije službe:

- Valorizacija imovine;
- Održavanje imovine.

Na dan 31.12.2024. godine ukupan broj zaposlenih u Banci je 230 po ugovorou o radu (na neodređeno i na određeno vrijeme), kao i 7 poslenika angažovanih po Ugovora o djelu.

1.4 Vlasništvo i struktura kapitala

Akcijski kapital Banke na dan 31.septembar 2024. godine iznosio je 56,727.922.02 eura, i podijeljen je na ukupno 433.811 akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 eura, od čega su 420.340 obične akcije sa pravom glasa i 23.471 povlašćene nekumulativne akcije bez prava glasa.

Banka je na dan 31.12.2024. godine imala ukupno 275 akcionara.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembar 2024. godine je sljedeća:

RB	Akcionar (po veličini učešća)	br akcija		iznos		% učešća	
		obične	prioritetne	obične	prioritetne	obične	prioritetne
1	DJUKANOVIĆ ACO	180,239	0	23,038		40.61%	
2	ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE A.D NIKŠIĆ	81,035	23,471	10,358	3,000	18.26%	5.29%
3	PRVA BANKA CRNE GORE AD. PODGORICA/PA - Zbirni kastodi račun 1	25,022	0	3,198		5.64%	
4	HIPOTEKARNA BANKA A.D Podgorica/HB - Zbirni Kastodi račun 1	17,997	0	2,300		4.06%	
5	CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA A.D/CK - Zbirni kastodi račun 1	12,705	0	1,624		2.86%	
6	P & G AGENCY	7,821	0	1,000		1.76%	
7	IVANOVIĆ MIODRAG	7,041	0	900		1.59%	
8	STADION	5,794	0	741		1.31%	
9	DOO "KIPS GRADNJA" PODGORICA	5,065	0	647		1.14%	
10	ČUPIĆ BRANKO	5,042	0	644		1.14%	
11	ostali	72,579	0	9,277		16.35%	
	UKUPNO	420,340	23,471	53,728	3,000	94.71%	5.29%

2. ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA I INFORMACIJE O ČLANOVIMA UPRAVNIH I NADZORNIH TIJELA

2.1. Analiza financijskog položaja i rezultata poslovanja

Red. br.	SREDSTVA	31.12.2023.	31.12.2024.
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	82,585	93,991
2.	Financijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	216,671	228,193
2.a.	Kredit i potraživanja od kreditnih institucija	6,662	10,677
2.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	171,213	176,688
2.c.	Hartije od vrijednosti	25,471	38,197
2.d.	Ostala financijska sredstva	13,324	2,631
3.	Financijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	96	60
3.a.	Kredit i potraživanja od kreditnih institucija	0	0
3.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0
3.c.	Hartije od vrijednosti	96	60
3.d.	Ostala financijska sredstva	0	0
4.	Financijska sredstva koja se drže radi trgovanja	19	0
4.a.	Kredit i potraživanja od kreditnih institucija	0	0
4.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0
4.c.	Hartije od vrijednosti	19	0
4.d.	Ostala financijska sredstva	0	0
5.	Financijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0	0
5.a.	Kredit i potraživanja od kreditnih institucija	0	0
5.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0
5.c.	Hartije od vrijednosti	0	0
5.d.	Ostala financijska sredstva	0	0
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	0	0
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	11,523	11,542
9.	Investicione nekretnine	0	0
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	3,293	2,502
11.	Nematerijalna sredstva	336	313
12.	Tekuća poreska sredstva	1	1
13.	Odložena poreska sredstva	80	83
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0
15.	Ostala sredstva	24,179	27,178
16.	UKUPNA SREDSTVA:	338,783	363,863

	OBAVEZE	31.12.2023.	31.12.2024.
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	292,605	317,138
17.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	37	0
17.b.	Depoziti clijenata	290,457	315,316
17.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0
17.d.	Kreditni clijenata koji nijesu kreditne institucije	2,111	1,822
17.e.	Hartije od vrijednosti	0	0
17.f.	Ostale finansijske obaveze	0	0
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	0	0
18.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0
18.b.	Depoziti clijenata	0	0
18.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0
18.d.	Kreditni clijenata koji nijesu kreditne institucije	0	0
18.e.	Hartije od vrijednosti	0	0
18.f.	Ostale finansijske obaveze	0	0
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	0	0
19.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0
19.b.	Depoziti clijenata	0	0
19.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0
19.d.	Kreditni clijenata koji nijesu kreditne institucije	0	0
19.e.	Ostale finansijske obaveze	0	0
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	0	0
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zastite od rizika	0	0
22.	Rezerve	112	166
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0
24.	Tekuće poreske obaveze	0	0
25.	Odložene poreske obaveze	0	0
26.	Ostale obaveze	4,833	4,240
27.	Subordinisani dug	7,926	7,922
28.	UKUPNE OBAVEZE:	305,475	329,466

	KAPITAL		
29.	Akcijski kapital	55,428	56,728
30.	Emisione premije	0	0
31.	Neraspoređena dobit	-33,019	-32,950
32.	Dobit/gubitak tekuće godine	76	-160
33.	Ostale rezerve	10,823	10,780
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	0	0
35.	UKUPAN KAPITAL: (29. do 34.)	33,307	34,398
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (28. + 35.)	338,783	363,863

Bilans uspjeha

	POZICIJA	31.12.2023.	31.12.2024.
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	10,408	12,318
2.	Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	986	237
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	2,981	2,877
I.	NETO PRIHODI OD KAMATA (1 + 2 - 3)	8,413	9,678
4.	Prihodi od naknada i provizija	7,218	8,250
5.	Rashodi naknada i provizija	4,734	5,923
II.	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4 - 5)	2,483	2,327
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	77	699
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	0	0
8.	Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	0	0
9.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	0	0
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	359	331
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	403	1,057
12.	Ostali prihodi	1,950	3,725
13.	Troškovi zaposlenih	3,731	4,212
14.	Troškovi amortizacije	1,831	1,953
15.	Opšti i administrativni troškovi	3,874	4,071
16.	Neto dobici/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	0	0
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	1,236	7,352
18.	Troškovi rezervisanja	0	50
19.	Ostali rashodi	2,941	254
III.	DOBITAK/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA : I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15-16-17-18-19	73	-75
21.	Porez na dobit	-2	84
22.	NETO PROFIT/GUBITAK (III - 21)	76	-160

Pokazatelji poslovanja

Pokazatelji poslovanja	31/12/2023	31/12/2024
Ukupni prihodi	21,401	26,567
Bilansna suma	338,783	363,863
ROE	0.14%	-0.28%
ROA	0.02%	-0.04%
Neto kamatna marža	2.48%	2.66%
Odnos kredita i depozita	58.01%	57.83%

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Upravni odbor Banke na dan 31.12.2024.godine bio je u sastavu:

1. mr Milan Perović, Predsjednik Upravnog odbora - upravlja i rukovodi poslovnim područjem Finansije, rizici i problematični krediti
2. Danijela Perović, član - upravlja i rukovodi poslovnim područjem Finansije, rizici, nekvalitetni plasmani i upravljanje imovinom
3. Edin Čeranić, član - upravlja i rukovodi poslovnim područjem Operacije, razvoj, ljudski resursi, marketing i komunikacije

Nadzorni odbor Banke na dan 31.12.2024.godine u sastavu:

1. dr Dragan Bogojević, predsjednik
2. Vesna Bogdanović, zamjenik predsjednika
3. James Thornley, član
4. Miro Vračar, član
5. Milena Ostojić, član

Odbor za imenovanja na dan 31.12.2024. godine u sastavu:

- 1) dr Dragan Bogojević, predsjednik
- 2) Miro Vračar, član
- 3) Vesna Bogdanović, član

Odbor za rizike na dan 31.12.2024. godine u sastavu:

- 1) James Thornley, predsjednik
- 2) Milena Ostojić, član
- 3) dr Dragan Bogojević, član.

Odbor za primanja na dan 31.12.2024. godine u sastavu:

- 1) Miro Vračar, predsjednik
- 2) Milena Ostojić, član
- 3) Vesna Bogdanović, član

Revizorski odbor Banke na dan 31.12.2024. godine u sastavu:

1. Uroš Ivović, predsjednica
2. Vesna Bogdanović, član
3. Ilinka Petrović, član

Kreditni odbor Banke na dan 31.12.2024..godine u sastavu:

1. Radomir Rudanović, predsjednik
2. Dušan Ratković, član
3. Jelena Četković, član
4. Andreja Novaković, član
5. Goran Đukanović, član

Na dan 31.12.2024.godine, Službenik zadužen za praćenje usklađenosti poslovanja je Željko Ćorić.

Na dan 31.12.2024.godine, Glavni interni revizor je Žana Kasalica.

Na dan 31.12.2024. godine, Ovlašćeni službenik za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma je Goran Vukotić, a Zamjenik Ovlašćenog lica je Nenad Jevrić

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

3.1. Zaštita životne sredine

Prva banka Crne Gore AD Podgorica, vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016, 073/19 od 27.12.2019) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Crne Gore", 075/18 od 23.11.2018).

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljamo sledeće aktivnosti na obezbijedenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Kontrola aktivnosti i rada postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko smatramo da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražićemo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

3.2. Društvena - korporativna odgovornost

Do 31.decembra 2024. godine, Prva banka Crne Gore iskazala je društveno odgovorno poslovanje opredjeljivanjem finansijskih sredstava za pomoći i sponzorstva, u ukupnom iznosu od 100,961.62 €.

- Podršku sportu Banka je iskazala kroz sponzorstva Košarkaškog kluba "Podgorica", , Ženskog košarkaškog kluba "Budućnost" i Ženskog rukometnog kluba "Budućnost" za učešće na

takmičenjima za sezone u ukupnom iznosu od 92.681,62 i fudbalera Matije Filipovića iz Podgorice, za učešće na fudbalskom turniru "European Trophy" Italy - Lignano Sabbiadoro, u iznosu od 380,00 eur .

- Banka je finansijski pomogla porodicu kojoj je pomoć bila potrebna zbog lošeg materijalnog stanja, u ukupnom iznosu od 300,00€.
- Banka je finansijski pomogla i štampanje knjige "Lirske pjesme", autora Zdravka Filipovića, koja sadrži pjesme za djecu i pjesme crnogorskih pejzaža, u ukupnom iznosu od 500,00€.
- Podršku za razvoj Sjevera Crne Gore Banka je pružila u vidu sponzorstva manifestacije Dani humora i satire "Vuko Bezarević", koja se tradicionalno održava u Pljevljima, i sponzorstva muzičkog programa povodom obilježavanja 21. maja - Dana nezavisnosti Crne Gore u Šavniku, u ukupnom iznosu od 600,00€.
- Zavičajnom klubu "BIHOR" - Luksemburg, za održavanje Prvomajske manifestacije dijaspore Crne Gore u Luksemburgu, Banka je odobrila donaciju u ukupnom iznosu od 1.000,00€.
- Podršku mladim preduzetnicima Banka je iskazala kroz sponzorstvo XIV Međunarodne Berze preduzetničkih ideja, u ukupnom iznosu od 1.500,00€.
- Kao prijatelj projekta, Banka je pružila finansijsku podršku za obilježavanje 80 godina od izlaska prvog broja dnevnog lista "Pobjeda", u ukupnom iznosu od 4.000,00€.

4. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Banka će sprovoditi sledeće aktivnosti iz oblasti istraživanja i razvoja

4.1. Istraživanje i razvoj

- Uvođenje i efikasno korišćenje novih tehnologija
- Optimizacija postojećih procesa
- Usklađivanje poslovanja sa tržišnim trendovima

4.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

- Edukacija zaposlenih o aktuelnim dešavanjima u okruženju ,
- Obuke zaposlenih za korišćenje inoviranih i napretnih alata u procesu rada,
- Edukacija zaposlenih o mogućnostima tehnološkog razvoja - digitalizaciji .

5. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Banka u toku 2024. godine, nije otkupljivala sopstvene akcije/udjele.

6. POSLOVNE JEDINICE

Banka ima sjedište u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala (14), i šaltera (16) u Podgorici, Danilovgradu, Nikšiću, Kotoru, Cetinju, Budvi, Tivtu, Baru, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Pljevljima, Rožajama i Beranama.

7. INFORMACIJE O CILJEVIMA, IZLOŽENOSTI I UPRAVLJANJU RIZICIMA

Banka je uspostavila jasnu organizacionu strukturu sa dobro definisanim, preglednim i dosljednim linijama nadležnosti i odgovornosti unutar Banke na način da se izbjegne sukob interesa, a uvažavajući vrstu, obimu i složenost poslova koje Banka obavlja, kao i rizicima koji su svojstveni modelu poslovanja i aktivnostima Banke. Uspostavljena organizaciona struktura omogućava efikasnu komunikaciju i saradnju na svim organizacionim nivoima, uključujući odgovarajući tok informacija u Banci, uspostavlja jasan i dokumentovan proces donošenja odluka i ograničava i sprječava sukob interesa.

Kultura upravljanja rizicima primjerena veličini, poslovnom modelu i kompleksnosti portfolija Banke uspostavljena je:

- duž cijele hijerarhije korporativnog upravljanja (Skupština akcionara, Nadzorni odbor, Upravni odbor, Više rukovodstvo, Srednje rukovodstvo, zaposleni Banke),
- kao i unutar sistema unutrašnjih kontrola Banke (funkcija kontrole rizika, funkcija praćenja usklađenosti poslovanja, funkcija interne revizije).

Preuzimanje određenog nivoa rizika je neophodno za uspješno ispunjenje postavljenih ciljeva, uz konzistentan i efikasan Okvir za upravljanje rizicima koji omogućava dalji razvoj Banke. Cilj Strategije je optimizacija odnosa prinosa i rizika kako bi se na efikasan način ostvarili planirani ciljevi akcionara Banke. Pored pomenutog, cilj Strategije je ostati unutar definisanog apetita za rizikom, kako bi se mogli ostvariti zacrtani strateški ciljevi poslovanja.

Banka je razvila metodologiju procesa identifikovanja i ocjene značaja (materijalnosti) rizika koja je opisana u internom aktu Politika procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP), a kojom definiše proces identifikovanja svih rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju i ocjene značaja odnosno materijalnosti pojedinačnih rizika.

Banka za svaki identifikovani rizik procjenjuje nivo materijalnosti, na temelju čega formira profil materijalno značajnih rizika kojima je izložena, ili bi mogla biti izložena (u toku narednog perioda). Spektar svih materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena predstavlja profil rizika Banke. Navedeni proces identifikacije i procjene nivoa značaja izloženosti rizicima Banka sprovodi najmanje na godišnjem nivou.

Set dokumenata (strateškog i operativnog nivoa) vezanih za strategiju upravljanja rizicima:

- Strategija upravljanja rizicima za period 2022-2024;
- Politika procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP);
- Politika upravljanja kreditnim rizikom;
- Politika upravljanja tržišnim rizikom;
- Politika upravljanja operativnim rizikom;
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti;
- Politika upravljanja rizikom kamatne stope u bankarskoj knjizi (IRRBB-om);
- Politika upravljanja reputacionim rizikom;

- Politika upravljanja rizicima koji su povezani sa eksternalizacijom.

Organizacioni djelovi i organizacione jedinice Banke, kao i dodijeljena ovlašćenja i odgovornosti licima koja su uključena u postupak ocjenjivanja adekvatnosti kapitala, opisani su u daljem tekstu:

- Služba upravljanja rizicima (u okviru Sektora upravljanja rizicima) je odgovorna da vrši kontrolu i analizu izloženosti Banke rizicima (kreditnom, operativnom, tržišnom i ostalim rizicima kojima je Banka izložena) na bazi identifikacije, mjerenja, kontrole i regularnog i blagovremenog izvještavanja o uticaju pomenutih rizika na adekvatnost kapitala Banke.

Služba upravljanja rizicima je odgovorna za razvoj, održavanje i unapređivanje modela i metoda identifikacije i mjerenja rizika u svrhu procjene adekvatnosti kapitala.

U funkciji kontrole rizika Banke, Služba upravljanja rizicima je zadužena za sprovođenje sljedećih aktivnosti:

- Predlaganje Nadzornom odboru Strategije, politika i procedura za upravljanje rizicima (uključujući postupak procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala - ICAAP);
- Predlaganje Nadzornom odboru pristupa za obračun adekvatnosti potrebnog kapitala;
- Predlaganje Nadzornom odboru odluke o limitima izloženosti u skladu sa Strategijom i politikama upravljanja rizicima;
- Predlaganje Nadzornom odboru i Upravnom odboru integrisanje upravljanja rizicima u svakodnevno poslovanje Banke;
- Sprovođenje aktivnosti identifikovanja rizika, mjerenja/procjenjivanja rizika, testiranja otpornosti na stres i savladavanja rizika;
- Obračun adekvatnosti kapitala;
- Praćenje izloženosti rizicima, profila rizičnosti i adekvatnosti kapitala;
- Provjeravanje primjene i djelotvornosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima;
- Inicijalno procjenjivanje kreditnog rizika prilikom odobravanjanovih plasmana pravnim licima primjenom Analize izloženosti i finansijskog položaja Klijenta, utvrđivanja kreditne sposobnosti.

Služba upravljanja rizicima o izloženosti rizicima i adekvatnosti kapitala izvještava nadležne odbore Banke.

Služba upravljanja rizicima će revidirati ICAAP najmanje na godišnjem nivou, te će redovno uskladjivati taj proces i razvijati ga na nivou Banke u skladu sa svim zakonskim propisima i načelima dobrog poslovanja.

Služba upravljanja rizicima u sklopu ICAAP procesa sarađuje i sa drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces.

Pored navedenih poslova, Služba upravljanja rizicima obavlja sve propisane aktivnosti u skladu sa pozitivnim propisima, kao i internim aktima Banke.

- Sektor problematičnih kredita je odgovoran za upravljanje problematičnim kreditima i neprihodujućim potraživanjima Banke od pravnih lica i individualnih klijenata.

- Sektor upravljanja stečenom imovinom i faktoring je odgovoran za upravljanje stečenom imovinom Banke i faktoringom.
- Služba finansija i računovodstva, kao i služba izvještavanja i kontrolinga (Sektor finansija) je odgovorna da obezbijedi tačnost i blagovremenost svih relevantnih finansijskih informacija, izvještaja i analiza za rukovodstvo Banke, kao i da dostavi sve neophodne podatke za izračunavanje iznosa kako regulatornog tako i internog kapitala za različite tipove rizika.
- Služba za analitičku podršku u aktivni i pasivi (u okviru Sektora za finansije) je odgovorna za vođenje i ažuriranje, te nadziranje evidencija i obračuna koji proizlaze iz poslovnog odnosa s klijentima.
- Služba za razvoj IT rješenja (u okviru Sektora za informacione tehnologije) je odgovoran da osigura kontinuiran i pouzdan rad informacionog sistema Banke, koji omogućava da procjena i obračunadekvatnosti kapitala budu tačni i pouzdani.
- Interna revizija je odgovorna za ocjenu efikasnosti i efektivnosti internih kontrola vezanih za proces obračuna regulatornog kapitala i interne procjene adekvatnosti kapitala.

Ciljevi

Osnovna uloga strategije upravljanja rizicima, kao komponente upravljanja rizicima, je da propiše strateške ciljeve, osnovne principe, kulturu, okvir i taksonomiju upravljanja rizicima, na temelju kojih Banka uspostavlja svoj Sistem upravljanja rizicima. Takođe, uloga strategije je da pronade optimalan odnos između prinosa i rizika, sa stanovišta raspoloživih resursa i drugih kompetentnosti Banke, odnosno da pronade najbolje načine za ostvarivanje misije i ciljeva, uvažavajući pri tome dobre prakse upravljanja rizicima u finansijskim institucijama uz definisanje kapaciteta preuzimanja rizika, apetita za rizikom i profila rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju, primjereno njenoj veličini, poslovnom modelu i kompleksnosti portfolija.

Preuzimanje rizika je sastavni dio poslovanja Banke. Efikasan i fleksibilan sistem upravljanja rizicima predstavlja ključ dugoročnog uspjeha i razvoja Banke, što predstavlja interes svih zainteresovanih strana (akcionara, uprave Banke, deponenata i klijenata).

Strategijom upravljanja rizicima se utvrđuju:

- a) strateški ciljevi koje Banka želi da ostvari u domenu izloženosti rizicima u svom poslovanju;
- b) opšti principi, kriterijumi i metode koje su relevantne za kreiranje politika i procedura upravljanja rizicima;
- c) načini na koji Banka implementira svoj Okvir upravljanja rizicima;
- d) prihvatljiv odnos prinosa i rizika za djelove portfolija i ukupni bilans stanja Banke, koji omogućava ispunjavanje poslovnih ciljeva;
- e) apetit za rizikom koji uvažava odnos prinosa i rizika koji je definisan prethodnom stavkom.

Izvještaj menadžmenta

Na osnovu sprovedene procjene značaja rizika, Banka je kao materijalno značajne rizike identifikovala sljedeće rizike:

- Kreditni rizik u knjizi Banke
- Operativni rizik
- Devizni rizik
- Rizik kreditne koncentracije (GPL)
- Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi
- Rizik kolaterala
- Rizik upravljanja stečenom aktivom
- Strateški rizik

Izloženost kreditnom riziku je visoka. U sljedećim tabelama prikazana je klasifikacija po stavkama aktive bilansa i vanbilansa Banke, shodno Odluci o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne, za izvještajni datum 31.12.2024. godine:

R. br.	Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
				A	B	C	D	E	
				1	2	3	4	5	
				3	4	5	6	7	8=3+4+5+6+7
1.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.105	265.456	176.164	26.830	12.392	2.055	26.041	243.482
1.a.	kredit i potraživanja od banaka kreditnih institucija			10.684					10.684
1.b.	kredit i potraživanja od klijenata	1.105	265.456	125.124	26.335	12.392	2.055	26.001	191.907
1.c.	hartije od vrijednosti			38.256					38.256
1.d.	ostala finansijska sredstva			2.100	495			40	2.635
2.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	50	0	0	0	10	60
2.c.	hartije od vrijednosti			50				10	60
5.	Ukupni bruto krediti			125.124	26.335	12.392	2.055	15.241	181.147
6.	Kamatna potraživanja	0	0	129	10	14	54	9.595	9.802
6.b.	kamata na kredite i potraživanja od klijenata			47	10	14	54	9.595	9.720
6.c.	kamata na hartije od vrijednosti			82					82
6.e.	kamata na bruto kredite			47	10	14	54	9.574	9.699
7.	Vremenska razgraničenja	0	0	-545	0	0	0	0	-545
7.b.	vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata			-545					-545
7.e.	vremenska razgraničenja na bruto kredite			-545					-545
8.	Ukupni iznos bruto kredita i potraživanja (1.a+1.b+2.a+2.b+3.a+3.b+4.a+4.b+6.a+6.b+7.a+7.b)	1.105	265.456	135.310	26.345	12.406	2.109	35.596	211.766
9.	Ukupni iznos hartija od vrijednosti (1.c+2.c+3.c+4.c+6.c+7.c)	0	0	38.388	0	0	0	10	38.398
10.	Ukupni iznos ostalih finansijskih sredstava (1.d+2.d+3.d+4.d+6.d+7.d)	0	0	2.100	495	0	0	40	2.635
11.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			8.998		2.525		21	11.544
12.	Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke			257	4	2	0	35	298
13.	Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke (1+2+3+4+6+7+11+12)	1.105	265.456	185.053	26.844	14.933	2.109	35.702	264.641

14.	Rezervacije za potencijalne gubitke			871	1.119	2.536	1.477	35.699	41.702
14.a.	kredit i potraživanja od kreditnih institucija			53					53
14.b.	kredit i potraživanja od klijenata			626	1.109	2.530	1.439	26.001	31.705
14.c.	hartije od vrijednosti			191				31	222
14.d.	ostala finansijska sredstva			1	10			40	51
14.e.	ukupni bruto krediti			626	1.109	2.530	1.439	15.243	20.947
14.g.	kamata na kredite i potraživanja od klijenata			0	0	6	38	9.592	9.636
14.j.	kamata na bruto kredite			0	0	6	38	9.336	9.380
14.l.	vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata							35	35
14.n.	vremenska razgraničenja na bruto kredite							35	35
15.	Ispravka vrijednosti			1.431	457	799	203	21.657	24.547
15.a.	kredit i potraživanja od kreditnih institucija			7					7
15.b.	kredit i potraživanja od klijenata			1.281	457	789	198	16.541	19.266
15.c.	hartije od vrijednosti			142					142
15.d.	ostala finansijska sredstva							3	3
15.e.	ukupni bruto krediti			1.281	457	789	198	8.091	10.816
15.g.	kamata na kredite i potraživanja od klijenata			1	0	10	5	5.096	5.112
15.j.	kamata na bruto kredite			1	0	10	5	5.096	5.112
15.l.	vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata							17	17
15.n.	vremenska razgraničenja na bruto kredite							17	17
16.	Razlika između rezervacija i ispravki - neto princip (14-15)			-570	662	1.737	1.274	14.042	17.145
16.a.	kredit i potraživanja od banaka			36	0	0	0	0	36
16.b.	kredit i potraživanja od klijenata			-655	652	1.741	1.241	9.460	12.439
16.c.	hartije od vrijednosti			49	0	0	0	31	80
16.d.	ostala finansijska sredstva			1	10	0	0	37	48
16.e.	ukupni bruto krediti			-655	652	1.741	1.241	7.152	10.131
16.g.	kamata na kredite i potraživanja od klijenata			-1	0	-4	33	4.496	4.524
16.j.	kamata na bruto kredite			-1	0	-4	33	4.240	4.268
16.l.	vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata			0	0	0	0	18	18
16.n.	vremenska razgraničenja na bruto kredite			0	0	0	0	18	18
17.	Pozitivna razlika između rezervacija i ispravki (14-15) - pojedinačno po partijama			159	676	1.210	91	13.841	15.977
17.a.	kredit i potraživanja od banaka			46					46
17.b.	kredit i potraživanja od klijenata			63	666	1.209	91	9.277	11.306
17.c.	hartije od vrijednosti			49				28	77
17.d.	ostala finansijska sredstva			1	10			37	48
17.e.	ukupni bruto krediti			63	666	1.209	91	6.969	8.998
17.g.	kamata na kredite i potraživanja od klijenata			0	0	1	0	4.490	4.491
17.j.	kamata na bruto kredite			0	0	1	0	4.490	4.491
17.l.	vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata							9	9
17.n.	vremenska razgraničenja na bruto kredite							9	9
18.	Rezervacije za potencijalne gubitke za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			45		505			550
19.	Ispravka vrijednosti za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala							3	3

[illegible]

8. SISTEM INTERNE KONTROLE

Zakonom o kreditnim institucijama (čl 119) je definisano: "sistem internih kontrola predstavlja skup procesa i postupaka koji su uspostavljeni za adekvatnu kontrolu rizika, praćenja efikasnosti i efektivnosti poslovanja kreditne institucije, pouzdanosti njenih finansijskih i ostalih informacija, kao i usklađenosti sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, u cilju obezbjeđivanja stabilnosti poslovanja kreditne institucije.

Banka je uspostavila , održava i unaprjeđuje efikasan sistem internih kontrola, koji odgovara njenoj veličini i stepenu složenosti njenog poslovanja , a koji obuhvata:

- 1) odgovarajuću organizacionu strukturu;
- 2) organizacionu kulturu;
- 3) uspostavljanje kontrolnih funkcija;
- 4) adekvatne kontrolne aktivnosti i podjelu dužnosti;
- 5) adekvatne interne kontrole koje su integrisane u poslovne procese i aktivnosti kreditne institucije,
- 6) adekvatne administrativne i računovodstvene postupke.

Banka sistemom interne kontrole prioritetno obuhvata odgovarajuću organizacionu strukturu, organizacionu kulturu, uspostavljanje kontrolnih funkcija, adekvatne kontrolne aktivnosti i podjelu dužnosti, adekvatne interne kontrole koje su integrisane u poslovne procese i aktivnosti, adekvatne administrativne i računovodstvene postupke.

Kontrola u oblasti upravljanja Bankom podrazumijeva:

- uspostavljanje, praćenje i razvoj organizacione strukture Banke, sa definisanim pojedinačnim dužnostima i ovlaštenjima;
- nadgledanje postupaka i evidencija koje se odnose na odlučivanje o poslovnim transakcijama na svim nivoima rukovođenja.

Kontrola u oblasti upravljanja je preduslov uspostavljanja računovodstvene kontrole.

Kontrola u oblasti računovodstva obuhvata kontrolu poštovanja politika i procedura kojima se obezbeđuju:

- izvršavanje poslovnih transakcija u skladu sa odlukama organa Banke;
- blagovremeno i tačno knjigovodstveno evidentiranje poslovnih transakcija, koje omogućava izradu finansijskih izvještaja u skladu sa zakonom i Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, uz mogućnost provjere i upoređivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.

Odgovornosti i obaveze nosilaca korporativnog sistema upravljanja i rukovođenja - Nadzornog odbora, radnih tijela Nadzornog odbora, Upravnog odbora, Revizorskog odbora i višeg rukovodstva, u domenu interne kontrole, su propisane Zakonom o kreditnim institucijama i utvrđene Statutom Banke.

Nadzorni odbor nadzire postupak sprovođenja i efikasnost i efektivnost funkcionisanja sistema internih kontrola, putem razmatranja izvještaja koje mu na polugodišnjem nivou dostavlja Upravni odbor Banke.

Upravni odbor Banke uspostavlja osnove za funkcionisanje i održavanje adekvatnog i efikasnog sistema internih kontrola, dok se o implementaciji sistema internih kontrola, pored organa upravljanja, staraju

svi zaposleni u Banci, sa ciljem da se u svakom organizacionom dijelu Banke obezbijedi uredno i efikasno poslovanje, što posebno uključuje:

- sprovođenje strategija i poslovne politike
- stalno procjenjivanje funkcionisanja sistema internih kontrola;
- obezbjeđivanje poslovanja Banke u skladu sa zakonom, propisima Centralne Banke i aktima Banke;
- uspostavljanje i održavanje sistema upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, odnosno uspostavljanje i razvoj procedure;
- identifikacije, procjene, kontrole i limitiranja svih rizika;
- sigurnost poslovanja i finansijsku stabilnost Banke;
- obezbjeđenje tačnosti izvještaja o poslovanju Banke koji se objavljuju ili dostavljaju skupštini akcionara, Centralnoj banci i nadležnim organima;
- utvrđivanje efikasne organizacione strukture Banke;
- definisanje nadležnosti i odgovornosti na svim nivoima poslovanja i rukovođenja opštim i drugim aktima;
- uspostavljanje efikasnosti informacionog sistema u funkciji sistema internih kontrola;

Upravni odbor odobrava i vrši periodičan pregled relevantnih strategija, politika, procedura i drugih internih akata Banke

Članovi Upravnog odbora rukovode ključnim područjima poslovanja Banke, koja su operativno organizovana kao sektori, službe ili organizacioni dijelovi Banke, odnosno filijale, na dnevnoj osnovi.

Revizorski odbor razmatra i usvaja predloge, mišljenja i stavove iz svog djelokruga rada, utvrđenog Zakonom o kreditnim, institucijama, Zakonom o reviziji i Statutom Banke i iste predlaže na dalje odlučivanje Upravnom odboru. Revizorski odbor:

- prati postupak finansijskog izvještavanja;
- prati efektivnost interne kontrole Banke i interne revizije;
- daje mišljenje na predlog godišnjeg plana interne revizije;
- daje mišljenje na izvještaj o radu funkcije interne revizije (tromjeseni, polugodišnji i godišnji);
- prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza;
- prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društva za reviziju, koji obavljaju reviziju, kao i ugovore o korišćenju dodatnih uluga u skladu sa zakonom;
- daje preporuke Skupštini akcionara Banke o izboru društva za reviziju ili ovlašćenog revizora;
- razmatra planove i godišnje izvještaje unutrašnje kontrole;
- Podnosi godišnji izvještaj o svom radu Nadzornom odboru;

Takodje, razmatra i druga pitanja koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju u skladu sa važećim propisima i internim aktima Banke.

„Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sa sistematizacijom radnih mjesta Banke“, br 02/2959.3.1 od 23.02.2024 je unutrašnja organizacija Banke (organizaciona struktura Banke, poslovni domen organizacionih djelova, upravljanje organizacionim djelovima i odgovornosti rukovodilaca organizacionih jedinica) kao i sistematizacija radnih mjesta (opisi poslova radnih mjesta, vještine i radno iskustvo, vrsta i stepen stručne spreme, odnosno nivoi obrazovanja i zanimanja).

Sistem interne kontrole podrazumijeva angažovanje svih poslovnih nivoa i funkcija u Banci i sprovođenje niza kontrolnih postupaka u cilju obezbjeđenja efikasnog i efektivnog sistema interne kontrole u Banci.

Kontrolni postupci se primjenjuju kontinuirano i isti su strukturirani kao ugrađeni (definisni politikama i procedurama) ili neposredni (samokontrola nosioca poslovnih aktivnosti, kontrola od strane nadređenih i zaposlenih koji su ovlašćeni za kontrolna postupanja, direktori sektora, kontrolne funkcije). Kontrolnim postupcima obezbjeđuje se implementacija i poštovanje propisa i operativnih procedura, zaštita

sredstava Banke, sprječavanje ili blagovremeno otkrivanje propusta u radu, nesavjesnog poslovanja, pogrešnog evidentiranja i iskazivanja podataka, netačnog prikazivanja finansijskog stanja i rezultata poslovanja u finansijskim i drugim izvještajima.

Rukovodioci službi, sektora dužni su nadzirati u domenu rada svog organizacionog dijela uskladenost poslovanja sa internim politikama i uputstvima izakonskim i podzakonskim aktima. Istovremeno su dužni, u domenu rada svog organizacionog dijela ili poslovne funkcije, pripremati, inovirati i usaglašavati sa propisima politike, procedure i uputstva obavljanja poslovnog procesa.

Evidencija poslovnih promjena je većinom automatizovana, a kontrolni postupci obezbjeđuju da se sve promjene inicijalno evidentiraju i prihvate za obradu. Inicijalno evidentiranje poslovnih promjena uključuje i manuelne kontrolne postupke koji se izvršavaju prije unošenja poslovne promjene u aplikaciju. Sistem dvostrukih kontrola (rad jednog lica odobrava ili verifikuje drugo lice) je ugrađen u poslovne operacije koje rezultiraju finansijskim, zakonskim ili reputacionim efektima.

Računovodstveni postupci se izvršavaju u skladu sa zakonom, propisima i standardima struke. Banka, odnosno ovlašćeno lice službe u kojoj se obavljaju poslovi računovodstva, utvrđuje računovodstvene politike i operativna uputstva postupanja po računovodstvenim poslovima.

Računovodstveni postupci, odnosno sistem postupaka za prikupljanje i obradu podataka, su automatizovani, od iniciranja poslovne promjene do njenog knjiženja i generisanja u glavnu knjigu.

Interna kontrola u području računovodstva omogućava ažurna stanja po svim transakcijama, mogućnost praćenja likvidnosti Banke, praćenje rizika i donošenja pravovremenih odluka i mjera uprave Banke.

Kontrola podataka obavlja se i sastavljanjem dnevnih, dekadnih, mjesečnih i kvartalnih izvještaja koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore, prema propisanoj metodologiji.

Rukovodioci službi, sektora su odgovorni za sprovođenje postupaka obuke, nadzora i ocjene rada poslovnih funkcija i zaposlenih;

Banka u okviru sistema interne kontrole, ima i adekvatna proceduralna rješenja za zaštitu fizičke aktive koja podrazumijeva:

- kontrolu gotovog novca na način da blagajnici imaju samo pojedinačan pristup gotovinskim sredstvima koja su njima lično stavljena na raspolaganje za obavljanje poslovnih operacija. Zajedničko raspolaganje gotovinskim sredstvima nije dopušteno;

- da u poslovima koji su vezani za gotovinu u trezoru, ostave, vrijednosnice, saključarstvo, rukovanje bravama trezora i kasa uspostave sistema zajedničke zaštite, u smislu raspolaganja ključevima i šiframa od strane više lica za pristup trezorima ili kasama Banke;

- vođenje potrebnih evidencija o rukovanju ključevima, saključarstvu, ostavama, pristupu gotovini i drugim vrijednosnicama;

- obavezu instaliranja sistema video nadzora, protivpožarnih sistema, fizičkog obezbjeđenja i sl.;

- način izvještavanja o nepravilnostima u rukovanju gotovinom i obavezu trenutnog podnošenja izvještaja i pokretanje istrage o manjku gotovine i ostalim nedostacima ili nepravilnostima u trenutku kada se otkriju.

Izvještavanje mora da osigura da se rezultati istrage predaju nadležnom osoblju i organima Banke, a kada je to potrebno i osiguravajućim kućama, kontrolnim institucijama i drugim nadležnim organima.

Posebnim internim aktima Banke, politikama i procedurama vezanim za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, utvrđena su i postupanja u vanrednim situacijama ili okolnostima.

Rukovodioci službi, sektora, članovi Upravnog odbora i Nadzornog odbora u slučaju vanrednih situacija moraju djelovati sa pojačanom pažnjom i oprezom i na taj način smanjiti negativne efekte njihovog uticaja.

Informacioni sistem (IS) treba da pokrije sve značajne aktivnosti Banke, a njegova pouzdanost se mjeri procjenjivanjem bezbjednosti sistema, nezavisnosti nadzora i adekvatnosti u podršci poslovnim operacijama

Banka u cilju obezbjeđenja pouzdanog funkcionisanja informacionog sistema sprovodi sve radnje vezane za kvalitetno upravljanje IS, definisanje i uspostavljenje odgovarajuće i efikasne organizacije poslova u IS, vršenje kontrola sigurnosti i logičkih kontrola IS, zaštitu informatičke mreže i kontinuirano održavanje i razvoj IS. Ocjenu stanja informacionog sistema i adekvatnosti upravljanja informacionim sistemom, shodno Zakonu, vrši spoljni revizor.

Efikasnim sistemom interne kontrole, njegovim praćenjem, Banka ima za cilj smanjenje vjerovatnoće ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik. Banka u svom poslovanju ulaže kontinuirani napor za eliminisanje odnosno minimiziranje mogućih rizika.

Sistematsko praćenje funkcionisanja sistema internih kontrola u Banci je proceduralno uređeno dokumentom " *Pravnik o uspostavljanju i funkcionisanju internih kontrola*" br 02/3199.9.1. Od 07.03.2025.g, sa priložima internih kontrola koje se sprovode u organizacionim jedinicama (OJ)

Izveštaji o internim kontrolama pojedinačnih poslovnih procesa u organizacionim jedinicama na kvartalnom nivou se dostavljaju se internom revizoru Banke. Interni revizor sačinjava polugodišnji izvještaj o funkcionisanju sistema internih kontrola i dostavlja ga Revizorskom odboru na analizu i Upravnom odboru na usvajanje.

Osnov za pripremu i izradu polugodišnjeg izvještaja o funkcionisanju sistema interne kontrole u Banci su kvartalni izvještaji o poslovanju Banke, izloženosti Banke rizicima u poslovanju, i izvještaji o likvidnosti Banke, kvartalni izvještaji o sprovedenim internim kontrolama pojedinačnih poslovnih procesa u organizacionim jedinicama, kvartalni izvještaji ovlašćenog lica za SPNFT, izvještaji savjetnika za informacionu sigurnost; kao i polugodišnji izvještaji kontrolnih funkcija (uskладjenosti poslovanja, rizika i interne revizije).

Revizorski odbor, u izvršavanju obaveza utvrđenih Zakonom o kreditnim institucijama i Zakonom o reviziji analizira i prati funkcionisanje sistema interne kontrole na osnovu polugodišnjih izvještaja o funkcionisanju internih kontrola

Upravni odbor, na prijedlog Revizorskog odbora, usvaja izvještaj o funkcionisanju internih kontrola, sa stavovima i prijedlozima Revizorskog odbora za unaprijeđenje sistema interne kontrole u Banci, a dostavlja ga Centralnoj banci Crne Gore jednom godišnje.

Nadzor nad funkcionisanjem sistema internih kontrola vrši Nadzorni odbor, na osnovu izvještaja koje mu na polugodišnjem nivou dostavlja Upravni odbor Banke.

9. PLANIRAN BUDUĆI RAZVOJ

U nastavku je planiran bilans uspjeha i bilans stanja za 2025. godinu.

Red. br.	SREDSTVA	Plan 31/12/2025
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	82.580
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	291,522
2.a.	Kredit i potraživanja od banaka	12,000
2.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	201,928
2.c.	Hartije od vrijednosti	74,700
2.d.	Ostala finansijska sredstva	2,894
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0
3.a.	Kredit i potraživanja od banaka	0
3.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0
3.c.	Hartije od vrijednosti	0
3.d.	Ostala finansijska sredstva	0
4.	Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	0
4.a.	Kredit i potraživanja od banaka	0
4.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0
4.c.	Hartije od vrijednosti	0
4.d.	Ostala finansijska sredstva	0
5.	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0
5.a.	Kredit i potraživanja od banaka	0
5.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0
5.c.	Hartije od vrijednosti	0
5.d.	Ostala finansijska sredstva	0
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	0
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	904
9.	Investicije nekretnine	
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	3,644
11.	Nematerijalna sredstva	975
12.	Tekuća poreska sredstva	0
13.	Odložena poreska sredstva	0
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0
15.	Ostala sredstva	32.814
16.	UKUPNA SREDSTVA:	412,438

Red. br.	OBAVEZE	Plan 31/12/2025
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	352,915
17.a	Depoziti banaka i centralnih banaka	0
17.b.	Depoziti clijenata	341,380
17.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0
17.d.	Kreditni clijenata koji nijesu kreditne institucije	11,535
17.e.	Hartije od vrijednosti	
17.f.	Ostale finansijske obaveze	
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	
18.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	
18.b.	Depoziti clijenata	
18.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	
18.d.	Kreditni clijenata koji nijesu kreditne institucije	
18.e.	Hartije od vrijednosti	
18.f.	Ostale finansijske obaveze	
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	
19.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	
19.b.	Depoziti clijenata	
19.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	
19.d.	Kreditni clijenata koji nijesu banke	
19.e.	Ostale finansijske obaveze	
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	
22.	Rezerve	193
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	
24.	Tekuće poreske obaveze	
25.	Odložene poreske obaveze	
26.	Ostale obaveze	4,000
27.	Subordinisani dug	10,820
28.	UKUPNE OBAVEZE:	367,928

Red. br.	KAPITAL	Plan 31/12/2025
29.	Akcijski kapital	56,728
30.	Emisione premije	
31.	Akumulirani gubitak	-32,930
32.	Dobit/gubitak tekuće godine	9,933
33.	Ostale rezerve	10,780
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	0
35.	UKUPAN KAPITAL: (29. do 34.)	44,511
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (28. + 35.)	412,438

BILANS USPJEHA PLAN

Rb.	POZICIJA	PLAN 31.12.2025.
1.	Prihod od kamata	13,992
2.	Prihod od kamata na obezvrjeđenje plasmana	-
3.	Rashodi kamata i slični rashodi	(2,920)
I.	NETO PRIHOD OD KAMATA (1+2-3)	11,072
4.	Prihod od naknada i provizija	10,307
5.	Rashod od naknada i provizija	(6,113)
II.	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (7-5)	4,194
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	-
8.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se ne drže radi trgovanja	-
9.	Promjena fer vrijednosti u racunovodstvu zastite od rizika (hedzing)	-
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	400
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	3,000
12.	Ostali prihodi	766
13.	Troškovi zaposlenih	(5,068)
14.	Troškovi amortizacije	(1,918)
15.	Opšti i administrativni troškovi	(5,693)
16.	Neto dobici/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	-
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3,923
18.	Troškovi rezervisanja	-
19.	Ostali rashodi	(342)
III.	NETO REZULTAT prije oporezivanja: I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15-16-17-18-19	10,335
21.	Porez na dobit	(402)
22.	NETO REZULTAT: (III-21)	9,933

Dokapitalizacija

Nadzorni odbor Banke je dana 29.12.2023.godine donio Odluku o XIX emisiji akcija po osnovu javne ponude. Obim emisije iznosi 2.000.127,36 EUR i podijeljen je na 15.648 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 EUR. Postojeći akcionari mogu kupiti akcije ove emisije srazmjerno svom učešću u kapitalu Banke, po osnovu prava preče kupovine u roku od 60 dana od dana objavljivanja Prospekta, a shodno obračunu koji je uradilo Centralno Klirinško Depozitarno Društvo. Nakon isteka roka za korišćenje prava preče kupovine, preostale akcije će se ponuditi na prodaju putem javne ponude u trajanju od tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa o javnom pozivu. Emisija akcija iz ove odluke smatraće se uspješnom ukoliko se uplati najmanje 65% svih Prospektom ponuđenih akcija.

Banka je tokom mjeseca jula izvršila povećanje kapitala i pribavila Rješenje o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija od Komisije za tržište kapitala broj 01/2-1/25-2024 godine kojim je utvrđena uspješnost XIX emisije akcija u obimu 1.300.185,04 €, odnosno 10.172 obične akcije, pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 €, što čini 65 % odobrenog obima te emisije akcija, pa se utvrđuje da je XIX emisija akcija Emitenta uspješna. Komisija za tržište kapitala utvrdila je uspješnost emisije akcija usvajanjem Djelimičnog rješenja o utvrđivanju uspješnosti emisije akcija emitovane po osnovu javne ponude broj 02/1-1/25-24 od 30.07.2024.godine. Povećanje kapitala je upisano u Centralni registar privrednih subjekata dana 01.08.2024. godine - Rješenjem Poreske uprave - Centralnog registra privrednih subjekata broj: 4 - 0000732 / 084 od 01.08.2024.godine, a Banci je izdat izvod iz CRPS dana 01.08.2024.godine kojim se registruje promjena kapitala i povećanje kapitala na iznos od 56.727.922,02 EUR.

10. PRIMJENA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Banka se nije obavezala na primjenu kodeksa korporativnog upravljanja ali je sistem korporativnog upravljanja u potpunosti usklađen sa zakonskom regulativom Crne Gore.

Korporativno upravljanje u Banci je tokom 2024. godine bilo organizovano u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama.

Izjava o odstupanju od primjene obaveznog ili dobrovoljno prihvaćenog kodeksa korporativnog upravljanja, sa navođenjem djelova kodeksa korporativnog upravljanja od kojih odstupa sa razlozima za odstupanje

Banka je sistem korporativnog upravljanja uredila Statutom Banke, a smjernice dobrog korporativnog upravljanja je razvila kroz interna akta Banke i ne postoje odstupanja u njegovoj primjeni.

Podaci o značajnim direktnim i indirektnim vlasnicima akcija pravnog lica, uključujući indirektno posjedovanje akcija u piramidalnim strukturama i uzajamnim udjelima, vlasnicima hartija od vrijednosti s posebnim pravima kontrole i opisom tih prava, ograničenjima prava glasa (ograničenja prava glasa na određeni procenat, broj glasova, periode ograničenja ostvarenja prava glasa) ili ako su u saradnji s pravnim licem finansijska prava iz hartija od vrijednosti odvojena od njihovog posjedovanja.

RB	Akcionar (po veličini učešća)	br akcija		iznos		% učešća	
		obične	prioritetne	obične	prioritetne	obične	prioritetne
1	DJUKANOVIĆ ACO	180,239	0	23,038		40.61%	
2	ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE A.D NIKŠIĆ	81,035	23,471	10,358	3,000	18.26%	5.29%
3	PRVA BANKA CRNE GORE AD. PODGORICA/PA - Zbirni kastodi račun 1	25,022	0	3,198		5.64%	
4	HIPOTEKARNA BANKA A.D Podgorica/HB - Zbirni Kastodi račun 1	17,997	0	2,300		4.06%	
5	CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA A.D/CK - Zbirni kastodi račun 1	12,705	0	1,624		2.86%	
6	P & G AGENCY	7,821	0	1,000		1.76%	
7	IVANOVIĆ MIODRAG	7,041	0	900		1.59%	
8	STADION	5,794	0	741		1.31%	
9	DOO "KIPS GRADNJA" PODGORICA	5,065	0	647		1.14%	
10	ČUPIĆ BRANKO	5,042	0	644		1.14%	
11	ostali	72,579	0	9,277		16.35%	
	UKUPNO	420,340	23,471	53,728	3,000	94.71%	5.29%

Pravila imenovanja i opoziva članova uprave, odnosno, Nadzornog ili Upravnog odbora i statutom izvršenim promjenama ovlašćenja članova Nadzornog ili Upravnog odbora, naročito u pogledu emitovanja akcija pravnog lica ili sticanja sopstvenih akcija;

Pravila imenovanja i opoziva članova Nadzornog i Upravnog Odbora definisane su Zakonom o kreditnim institucijama.

Emitovanje novih akcija je u nadležnosti Skupštine akcionara.

Opis politike raznolikosti koja se primjenjuje u vezi sa organima upravljanja pravnog lica s obzirom na aspekte (životna dob, pol ili obrazovanje i struka), kao i navođenje ciljeva politike raznolikosti, načina na koji se ona sprovodi i rezultate u izvještajnom periodu, a ako se takva politika ne sprovodi, izvještaj mora da sadrži obrazloženje nesprovođenja.

Banka je u potpunosti posvećenja sprovođenju načela rodne i druge ravnopravnosti, što znači da njeni zaposleni (na svim nivoima i u svim strukturama organizacije) imaju iste resurse i mogućnosti - bez obzira na polnu pripadnost ili neku drugu raznolikost u smislu životne dobi, nivoa obrazovanja i slično.

Predsjednik Upravnog odbora,
mr Milan Perović

Član Upravnog odbora,
Danijela Perović

